

L İ N Ç Ö Y K Ü L E R İ

derleyenler
tanıl bora | levent cantek

V

U

R

U

L

A

N

V

U

R

Derleyenler
TANIL BORA - LEVENT CANTEK
Vur Ulan Vur!

İletişim Yayınları 2304 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 384

ISBN-13: 978-975-05-1927-7

© 2016 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2016, İstanbul

EDITÖR Taml Bora - Levent Cantek

KAPAK Deniz Karagül

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Aybars Yanık

BASKI ve CILT Ayhan Matbaası • SERTİFİKA NO. 22749

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak, No: 6/3
Bağcılar, İstanbul Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

İletişim Yayınları • SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

Derleyenler

TANIL BORA - LEVENT CANTEK

Vur Ulan Vur!

Linç Öyküleri

iletişim

İÇİNDEKİLER

LİNÇ – FECİ NAMUSSUZ BİR ŞEY

TANIL BORA - LEVENT CANTEK..... 7

Hiçbiri

BORA ABDO..... 11

Mağlubun Kanı

OYA BAYDAR..... 21

Baal Zebub

GAYE BORALIOĞLU..... 25

Ağırlama

PELİN BUZLUK..... 37

Derinin Altı

BEHÇET ÇELİK..... 41

Kendinin Uzağına

VEYSİ ERDOĞAN..... 53

Bodur T'nin Bi-Linç Enstitüsü

MEHMET EROĞLU..... 65

Piyano

İLBAŒ ERTEM.....81

Geride Kalanlar

AYHAN GEÇGİN.....87

Şey

HAKAN GÜNDAY.....95

Herkes Kendi Kendisiyle

AKİF KURTULUŞ.....99

“Neyin Tek Sahibisiniz Lan?”

PINAR ÖĞÜŒ.....109

42. Dakika

YILDIZ RAMAZANOĞLU.....117

Anne Eti

MİNE SÖĞÜT.....123

Çok Mutsuz Ama Çok Neşeliydik

YALÇIN TOSUN.....131

Linç Edilecek Genç Bir Adamın

Hayatından Fragmanlar

AHMET TULGAR.....137

YAZARLAR.....144

LİNÇ – FECİ NAMUSSUZ BİR ŞEY

Kerim Korcan'm 1967'de çıkan romanının adı, meselesini adlı adınca ortaya koyar: *Linç*.¹ Mahpushane edebiyatında ustalaştığını söyleyebileceğimiz Korcan'ın bu romanı da mahpushanede geçer. Hikâye, mahpushanenin “dayısının”, başgardiyasını bıçaklaması üzerine, idarenin adamı olan bazı hükümlü ve tutuklular tarafından linç edilmeleriyle sonuçlanır. Linç, bütün rezilliğiyle sahnededir: Yaraları günlerce tedavi edilmeyeerek güçten düşürülmüş, silahsız birinin üzerine karşı onlarca adam yürür... Gaddarlığın, vahşetin infilakıdır, korkunçtur... Başka bir korkunç yanı daha vardır: Mazlumlar, başka bir mazlumu ayaklar altına alıyor, âdeta hınçlarını ondan çıkartıyordur. Zira “kendiliğinden” değil, mahpusların kışkırtılarak işe koşulduğu “kurumsal” bir linçtir bu. İdare tarafından, bir “belayı” hukuku askıya alarak halletmek üzere tertiplenmiştir... Korcan'm ifadesiye: “Birtakım resmî sıfatlı insanlar onun vücudunu ‘lüzumsuz’ ilan et”mişler (s. 7), “muzur bir hayvan gibi en kahredici silahlarla yok edilmesinde kanuni, vicdani hiçbir mahsur olmadığı açıklanmıştı”r (s. 156).

1 Son baskısı, Babil Yayınları'ndan, İstanbul, 2005.

Hikâye anlatıcısı, kitabın başında, şöyle bahseder aktaracağı linçten: “İdam cezasından da beter... feci namussuz...” (s. 9)

Evet, idamdan ve başka kıtallerden de beter ve *feci namussuz* bir “şey” vardır linçte.

* * *

Türkçe edebiyatta son birkaç yılda yazılmış önemli eserlerde linçin zuhur ettiğini görüyoruz... Hasan Ali Toptaş, Ayfer Tunç ve Cem Kalender’in son romanları...² Tunç’un *Dünya Ağrısı*’nın “hilkatinde” zaten linç vardır...

Bu tesadüf değil. Türkiye’nin yüz yıllık tarihinde linçin, modern toplumlar içinde “ayrıcalıklı” kılan bir rutini var. Özellikle son on beş - yirmi yılında linç, bir doğal afetmişçesine sıradanlaşmış durumda...

* * *

Bu kitabı hazırlamaya bizi sevk eden de, bir linç olayı idi. Maalesef alışma fiilini kullanacağız, alıştığımızdan da kötü bir linç dalgası... 2015’in 8-10 Eylül’ünde, Türkiye’nin iki yüze yakın beldesinde, HDP binalarına ve “bölücülerin” veya basbayağı “Kürtlerin” diye bakılan birtakım işyerlerine, bu arada Kırşehir’de bir kitabevine dönük linç saldırıları... Saldırır, vurur kırar, yakarken kalabalık, yardım isterken tenhaydı ortalık. Hiçbir şey olmamış gibi geçirtilen ve unutilan, vicdan sızlatıcı zamanlardı. Üstelik ilk defa olmuyordu, çoğunluğun haklı olduğuna inandığı, yapıp ettiklerini meşru saydığı bu tahammülsüz eylemlerin epeyce bir evveliyatı vardı ki yakın tarihten, modern dönemden söz ediyoruz.³

2 Hasan Ali Toptaş, *Heba*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2013; Ayfer Tunç, *Dünya Ağrısı*, Can Yayınları, İstanbul, 2014, Cem Kalender, *Kayıp Gergedanlar*, Alakarga Yayınevi, İstanbul, 2013.

3 Meraklısı için: Tanıl Bora, *Türkiye’nin Linç Rejimi*, Birikim Yayınları, İstanbul, 2015.

Kitap için ilk çıkış noktamız, edebiyatçıların, tarihin tam da bu anında, söyleyecek sözü olduğuna inanmamızdı, belki kayıt düşmek, belki vicdani bir çılgılık atmak, belki edebi bir öfke göstermek... Kahırlandığımızı anlatmak, irkilmemiz gerektiğini hatırlatmak, empati kurmak, muktedirlerin kör-lüğüne, kalabalıkların kalpsizliğine söz söylemek istedik. Toplumlar, habisleştiklerini, haksız yere cana kıydıklarını kolay unuturlar. Kayıt düşmekten kastımız buydu, utanmak ekseriyetle iyileştiricidir çünkü...

Hikâyeleri toparlarken, şunu fark ettik. Kimse uzun uza-dıya anlatmıyor, kısa yazmak istiyor ve çoğu yazar, doğ-rudan doğruya linçi resmetmiyor, dolaylı olarak “konuşu-yordu”. Kimseye ne yazacağını telkin etmiş değildik veya gönlümüzden geçeni paylaşmamıştık, öyle ya da böyle, or-taya çıkan tortu ilginçti. Edebiyat, bazen hayatın gerisinde kalır, bazen onu misliyle aşar ama mutlaka nasıl hatırladı-ğımızı gösteren, toplumsal belleğe etki eden alelacayip bir gücü vardır. Hikâyeleri okurken bizim hissettiğimiz şu ol-du; debdebesi, harareti, hezeyanı sürerken linçi anlatmak sahiden zordu, mağdurlara yakınlık duyan, onların dili ol-mak isteyen “yazara”, islandıkça ağırlaşan paçavra misali ağır gelmişti. İleride, yıllar sonra, başka zamanlar olacak-tır diye yazıyoruz bunu, birileri bu hikâyeleri okurken, ya-zarların vicdani huzursuzluğunu hissedecektir mutlaka. Başka zamanlar dedik, umarız, gelecekte bugünlere “gü-zel günlermiş”, sonraları daha neler neler oldu diyen çık-maz. Karamsarlıkla ironi yapmıyoruz, geçip giden zama-na bakıp, vicdanen müsterih kalabilmenin tuhaflığına ta-kılıp kalıyoruz.

Linç mağdurlarıyla konuşursanız eğer, uğultuları, top-laşmaları, küfürleri, itişmeleri, kalabalığın birbirini iştah-

la teşvik etmesini, dehşetle, o ânı yeniden yaşar gibi hatırlıyorlar. “Vur ulan vur,” diye bağırıyordu kalabalık... Vur bir daha vur!

Hikâyeler feci namussuz bir şeyi anlatıyor...

TANIL BORA - LEVENT CANTEK

Hiçbiri

BORA ABDO

“İlmihal dağıtacaklarına bu saçmalıkları dayatıyorlar insana,” dedi Osman. Konuşurken sağ ayağıyla –nasırı lekeli ve köklü– bir çam kozalağını toprağa gömmeye çalışıyordu. Beyaz sakalları tüysüz ve buruşuk göğsünde söz dinler gibi usul usul yatıyordu. Büyükada’ya birkaç gün önce Ankara’dan, Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı bir kurumdan gelen Ferruh Bey’le Âşıklar Yolu’nda yürüyüşe çıkmışlardı. İkisi de çarşıdaki saat meydanında yoksul ve çoğunluğu aksak, partal çocukların ellerine tutuşturdukları küçük kitapçıklarını inceliyordu.

“Eğitimi bu şekilde vereceklermiş artık çocuklara. Ferruh Bey, siz söyleyin nasıl bir yoklama usulüdür bu?”

“Bilmiyorum,” dedi Ferruh Bey, “ama sizinle bu yürüyüşe çıktığım için şimdiden pişmanım. Ben izninizle buradan geri dönmek istiyorum.”

Yüzü asılan Osman’ı arkasında sessizce bırakıp orman yolundan ağır adımlarla yokuş aşağı inerken bir yandan da artık tahammül edemiyorum, diye düşünüyordu Ferruh Bey. Dayanamıyorum. İnsanların uygar bir eğitim alınmasına

karşı çıkmalarına değil de, bu düşüncelerini söylerken hep aynı ses tonu, mimik ve el hareketleriyle anlatmalarına katlanamıyordu. Nasıl çoğunun yüzü birbirine benziyordu o an ve misal, boyun damarlarını şişirip yüzlerini nasıl bir iyi insan bakışıyla sağa ya da sola çeviriyorlardı. Bunu nasıl yapıyorlardı? Bunu nasıl yapıyorsunuz? Nasıl hepsi aynı kokuyor, aynı sözcüklerle bir cümleyi kuruyor ve nasıl misal bir manzaraya filan daldıklarında sanki çok derin düşüncelere dalmış gibi gözlerini kısarak uzakları seyrediyordu? Hadi bunlar basit ayrıntılar diye düşündü, hadi bunları çoğu zaman ben de yapıyorum, peki bir yakınıni kaybeden birisine su içmeye kalkar gibi nasıl başın sağ olsun diyorlardı. Sesleri gram titremeden. Kirpikleri titremeden. Çoğu zaman karanlık bir susuzlukla uyandığında eski püskü hırkasına sarınıp bahçeye çıkar ve ölenlerin, ölmekten çok uzak bir anlama son nefeslerini verdiklerini düşünürdü.

Ağaçların arasından çamların kokusunu ve rüzgârı artık hiç özlemediğini acıyla anlayarak çarşıya indi. Dükkânlar kapanıyor, çıraklar İstanbul'da iş bulmanın yollarını arıyorlardı. Hesabına tavla oynanan kahvehanelerde ya da kapalı çarşıda dericilerin yanında sağa sola öteberi götürdükleri ağır ve yorucu işler oluyordu genelde. Dün gecedan beri aklında gezdirdiği soruyu manava yaklaşıncı kısık bir sesle sordu:

“Üzüm var mı?”

“Yok,” dedi, manav, “bu mevsimde üzüm mü olur?”

“Burnum kanıyor,” dedi Ferruh Bey, “bunu durdurabilecek başka bir şey gelmedi aklıma.”

“Karnına bıçak bırakırlar bu gidişle, bir doktora görün.”

Mendilini çıkarıp kanını sildi. Bu saatlerde dünyanın bütün şehirlerinde insanlar böyledir.

“Bir salkım üzüm olsaydı, belki kanım da dururdu.”

Yürüyüp geçti. Birkaç gün önce iskele binasının hemen

üstündeki küçük bürosunda masasını düzenleyip dosyalarını dolaplara yerleştirirken pencerenin önünde ilk yağmur damlasını görmüş ve iskelede bekleyenlerin birdenbire vapura doluşmasıyla da adada yazlıkçıların artık şehre dönmeye başladığını anlamıştı. Göçkaçıran yağmurları diyor-du adalılar bu yağmura. Yaz bitiyordu. Kapının tam ortasına levhayı asıp bir iki adım gerileyerek orantısını ölçmeye çalışmıştı. Tam ortasındaydı.

“Test ve Araştırma Bürosu.”

Daktilosunu yerleştirdi Ferruh Bey bakır masasının üstüne. Cetvellerini. Ahşap pergellerini. Kurşunkalemlerini. Duvarın dibindeki küçük taburelerde oturan sekiz kör kadına hazin bir sesle:

“Bugün, hepinizin gözleri açılacak artık,” dedi. “Görmeye başlayacaksınız.”

Sessizce bekleyen kadınlar bu müjdeli haber karşısında sıralı sırasız konuşmaya başladılar.

“Ben, odun taşıyan at arabalarını gördüğümü hayal ediyorum yıllardır.”

“Ben, bir kocam olduğunu ve parmağına batan bir kıymı-ğı çıkardığımı hayal ediyorum.”

“Ben, gökyüzünün güzelliği karşısında dili tutulan ve hat-ta dilini ısırın güzel kuşlar göreceğimi hayal ediyorum.”

“Ben, duvardan değil de tavandan sarkan saatleri uzun uzun seyredeceğimi hayal ediyorum yıllardır.”

“Ben, sobanın başında başka hiçbir canlıda rastlanamayacak bir övünmeyle yarasını yalayan bir kediyi göreceğimi hayal ediyorum.”

“Ben, bazen adalar açıklarında batan gemilerin kıyıya vuran enkazlarında parçalanmaya yüz tutmuş kitaplar bulacağımı ve saatlerce uğraşarak onaracağımı hayal ediyorum.”

“Ben, beyaz bir kâğıda adımı ve soyadımı yazıp ikisinin arasındaki o sonsuz uçurumu seyredeceğimi hayal ediyorum.”

“Sen?” dedi Ferruh Bey sonuncuya. “Sen neyi hayal ediyorsun?”

“Biliyorsun,” dedi, kadın, camdaki yağmuru işaret ederek. Ferruh Bey, daktilo silindirindeki kâğıdı çıkarıp üzerine eğildi dolmakalemiyle.

“Ferruh Bey’in Büyükkada’ya tayin edilişinin ve bu küçük büroda yapacağı görevin hikâyesi kısaca şöyle: Bugün tüm uygar ülkelerde olduğu üzere Türkiye de artık test uygulamasına geçip vatandaşlarının bilgi ve zekâ seviyelerini ölçecek yöntemler geliştirmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı kurulan bu büro ülkemizde yaşayan insanların sadece bilgi ve zekâsını değil, psikolojik, ahlâk, karakteristik özellikleri ve hatta namusluluklarını da ölçmekle görevlendirilmiştir. Not: Ayrıca Kartal’dan akın akın gelen kalabalık bir grup tarafından saat meydanında öldürülen ihtiyar kadının da faili ya da azmettiricisi bulunacak. Belki bu çok kişisel bir şey.”

Adaya geldiği günden bu yana devlet dairelerine seçeceği memurlara Alfa testine uygun sorular hazırladı Ferruh Bey. İlkinde, bir sayı doğrusunda asal sayıların arasındaki bir kareyi boş bırakıp oraya çarpı işareti koydu, hangi rakam gelecekti oraya? Sonra hızlı düşünerek doğruyu bulma denemesiyle ilgili ikinci soru: Adadaki atlar işe yarar hayvanlardır çünkü;

- a) sevimlidirler
- b) çok güzel yeleleri vardır
- c) yük taşırlar
- d) dost canlısıdırlar

Sonra öğretmenler için Beta testi ve yurttaşlar için de Otis testi soruları hazırlayarak adada yaşayan insanları gencinden yaşlısına bu imtihanlara tâbi tuttu. Sadece bir kişiye özel bir test hazırlamıştı. Onu çantasından çıkarıp ceketinin iç cebine koydu. Kör kadınlarla beraber iki faytona doluşup Âşıklar Yolu’na doğru yola çıktılar.

Geleceğini biliyordu Osman. Diline yıllar önce birileri bir zehir dökmüştü ve bu yüzden bütün sözcükleri bekletmişti. Şimdi konuşacaklardı. Yağmurun altında ve bu ahşap masada. Gelip tam karşısına oturdu Ferruh Bey.

“Ben sıradan bir Milli Eğitim memuru değilim,” dedi. Bunu biliyordu Osman. Bekliyordu. Geçen kış saat meydanında yetmiş yaşında bir ihtiyar kadını kendi bastonuyla ve etraftan buldukları sopalarla vura vura öldürmüşlerdi. O, günün yirmi dört saati kendi kendine konuşan ve çürümeye başlamış hayvan ölülerinin başında yas tutarak ellerini açıp dua eden kör bir kadındı.

“Biliyorum,” dedi, “sizi bekliyorduk. Devletimiz tamamen milli duygularla gerçekleştirdiğimiz bu eylemi de hoş karşılayacaktır. Ama yine de göstermelik bir soruşturma yapılır diye tahmin etmiştik.”

“Yok, aylar önce de bir müfettiş gönderdik ama kimse bu konuda konuşmadı. Test yöntemiyle çözelim dedik. Bir sürü tuhaf soru sorduk ama hepiniz çok vatansever ve milli duygularınıza sahip çıkan insanlar olduğunuzu kanıtladınız. Ama komşu milletler kadın bir Rum olduğu için cinayetin peşini bırakmıyorlar. Ve asıl önemlisi, kadının evinde şimdi sen oturuyormuşsun.”

“O evi, parasını oğluna ödeyerek aldım ben Ferruh Bey.”

“Ben kimseden para almadım.”

“Nasıl, anneniz miydi yani o kör kadın?”

“Evet,” dedi Ferruh Bey, “annemdi. R’leri söyleyemezdi. Bir misafirliğe giderken giyeyim diye yeşil bir kazak almıştı bana.”

Parmaklarının üzerinde yağmurdan kaçmaya çalışan bir karıncayı avcunun içine hapsetti. Sonra tütün kokan yeni dünyasında yaşayamayacağını düşünüp tekrar masanın üzerine bıraktı. Üstüne iri bir ceviz kabuğunu ıslanmasın diye kapadı.

“Kan tutuyor,” dedi, “aslında yağmurdan değil kandan kaçıyor karıncalar.”

Osman, dalgın bir buz kesmeyle ceviz kabuğunu izledi bir süre. Nedense aklına bazı şakalarını hiç mi hiç beğenmeyen oğulları geldi. Ayak izlerine baktı sonra hayretle, yağmurun pek az sıçradığı toprak yolda daha da belirginleşmişti. Ferruh Bey’in izlerine hiç benzemiyordu. Yosunlu ağaç diplerine sürenen salyangozların gergin izlerine daha çok benziyordu.

Uzattığı sigarayı yaktı Osman. Sonra Ferruh Bey’in ceke-tinin cebinden çıkardığı kâğıtları yağmurdan ıslanmasın diye masanın altına saklamaya çalışarak okudu. Bir testti yine. “Çöz,” dedi. “Al bu da kalemin.”

1- Sanırım bin dokuz yüz kırk dördün Ekim ayıydı. Bahçede bir çukurun başındaydım. On dört yaşımdaydım. Çukurda yarılan kaşımdan akan kanlar vardı. Bunun sebebi;

a) Yan komşumuz ve mahalle arkadaşım Ömer’in babası, oğlunun attığı taşla kaşımın yarılmasına sesini çıkarmamış, ben de kırık bir içgüdüyle bir çukura akıtmıştım kanımı.

b) Yan komşumuz ve mahalle arkadaşım Ömer’in babasının, evimizi onlara on paraya satalım diye babamı çırlı-çıplak sokakta gezdirdiğini ve topal buzağıları hatırlamış ve ben de kendimi bir kurbanlık gibi hissedip çukura akıtmıştım kanımı.

c) Ömer adında bir arkadaşım hiç olmasın ve serçeleri ökselerde unutsun diye tırnaklarımı yiye yiye sayıklarken, o bunu duymuş ve yerden bulduğu bir taşı hızla kaşıma atmıştı.

d) Ben bir çukurdaydım ve doğmak bunu gerektirirdi. Ömer’in ablaları düğünlerde hep birbiriyle dans ederdi.

2- İlkokula başladığım zamanlarda, salondaki İkonastasi-yo’nun dibinde ders çalışmayı çok severdim. En son masada çalışırken ne olmuştu da hastanede açmıştım gözümü?

a) Babam da oğlunun kaşının yanılmasına dayanamayarak Ömer'in kulağını çekip bir tane tokat attığı için.

b) Ömer'in babası ikonları ve mum resimlerini indirip yere atarak, "İşte biz bu resmi yerlere çalarız," dediğinde, çocuk sesimle "Hiçbir bok yiyemezsiniz," dediğim için.

c) Bahçe duvarının arkasında hiç tanımadığım insanların da babama ağza alınmaz küfürler ettiğini ve babamı bahçenin tam ortasında taşlar ve sopalarla dövdüklerini görüp bilinçli bir kekemeliğe bulaştığım için.

d) Koşarak evden kaçarken Aya Yorgi Kilisesi'nin bahçesinde yakalandığımda, artık sopaların başımdaki acısına dayanamadığım ve "Bebeğim var benim karnımda yeter artık tekmelemeyin," dediğim için. Acıdan, kendimi gebe kadınlar gibi hissettiğim için.

3) Annemin gözleri görmediği için pek evden çıkamazdı. Yazları her gün babamdan üzüm ister, ağır ağır yer ve çıplak salkımı ağaca benzediğini hayal ettiği için bahçeye dikmemi öğütlerdi bana. Babam öldüğünde annem de onun kaybının acısıyla artık sokaklara çıkmaya başladığında, ölü ve etleri çürüten hayvanların başında istavroz çıkararak ve ellerini de göğe onulmaz bir çaresizlikle açıp dualar ederek onları öte dünyaya uğurladığında, çoğu zaman oturup hüngür hüngür ağlardı. Ben yatılı okumaya İstanbul'a gitmiştim. Utancımdan yıllarca dönememiştım adaya. Kendisinin de tek ayağı çukurda olan Osman, Kartal'dan gelen kalabalık bir güruhu da arkasına alarak ve onları kışkırtarak annemi saat meydanında kendi bastonuyla döve döve öldürecek kötülüğü yüreğinde hissettiğine göre;

a) Osman, kardan adamın gözlerinde yanıp tutuşan ve onu eritip yok eden kömür parçaları kadar soysuz ve alçak bir insandır.

b) Babam, safir bir çakıyla oyulmuş çok güzel bir yaradır yüzümde.

c) Annem, bir tabut rüyasıydı.

d) Ben, Ferruh değilim de bu ismi layık gördü devlet büküklerim. İçinde çokça r harfi olmasına özel bir dikkat gösterdi.

Osman, kalemi titreyen parmaklarıyla tutarak şıkların üzerinde gezdirdi. İşaretledi. Karaladı. Başını kâğıtlardan kaldıramıyor, harflerin ve cümlelerin hafızasında açtığı boşluğu kapamaya çalışıyordu. Ferruh Bey, belinden çıkardığı tabancasını Osman'a doğrultup;

"Son bir ek soru daha, bu hepsinden önemli. Oku ve seç," dedi.

4) Büyük bir suç işleseymdim ve cezam ölüm olsaydı;

a) Tabancayla vurularak öldürölmek isterdim.

b) Şimdi, burada, bu asırlık çam ağaçlarından birine asılarak öldürölmek isterdim.

c) Bir bidon benzinle yakılarak öldürölmek isterdim.

d) Kör kadınlar tarafından öldürölmek isterdim.

Osman, ağzının içinde oyalanan ve hiçbir anlama gelmeyen cümleleri korkulu bir kekemelikle kurmaya çalıştıysa da bunu beceremedi.

"Ben de d şikkını seçeceğini biliyordum," dedi Ferruh Bey, "şimdi sakın kıpırdama kurşunu yersin."

Kör kadınlar faytondan inip aralarında fısıldaşarak ve atların yaralı sağrılarını okşayarak Osman'ı bir anda aralarına alıp, sopa ve taşlarla vura vura kafasını yağmurun biriktiği bir çukura kurbanlık bir koyun gibi eğip kanını akıttılar.

"Herhangi bir çocuğu öldüremezdim de kendi çocukluğumu gözümü kırpmadan katledebildim," diye düşünüyordu Aya Yorgi'nin yokuşunu tırmanırken Ferruh Bey. Fırtınanın, ağaçların arasındaki büyük kayalıkların üzerindeki tozları savurduğunu gördüğünde bu hisse kapılmıştı. Kayaların ve iri kara taşların oksitlenerek uzun yıllar sonra değerli bir madene dönüşeceklerini biliyordu. Yüzyıllar önce gemilerin

yine bu kayalıklarla yön bulmaya çalıştıklarını ve korsanların hazinelerini bu kayaları kerteriz alarak gömdüklerini biliyordu. Yokuşun ortalarında dilek dileyenlerin ağaçlara sardıkları makara iplerini toplamayı bıraktı, çünkü rengârenk iplerin arasında tek bir beyaz ip vardı ve öbürlerinin arasında gitgide silikleşiyor ve yalnızlaşıyordu. İp öbeğini kayalardan birinin altına bir hazine gibi saklayarak yokuşu tırmanmaya devam etti. Rakı kokusu geliyordu gene burnuna ağaçların kovuklarından.

Yıllar önce, tam burada, Aya Yorgi Kilisesi'nin rengârenk bahçesinde beyaz bir ipken, yirmi-otuz kadar adamın ellerinde taşlar ve sopalarla başını yarıdıklarını, karpuz gibi çatlattıklarını, el ve ayak parmaklarını kırdıklarını, sonra çırılçıplak soyup bıraktıklarını hatırladı. Hatırlamadı da sanki düşüncesinden geçtiğini ve düşüncesiyle gerçek hayatın asla birleşmediğini anladı. Düşüncesinin içinde olaylar, insanlar sanki başka bir dünyada gerçekleşiyordu. Şimdi kırk beş yaşında dik bir yokuşu tırmanmanın mı yoksa on dört yaşında harfleri ve sözcükleri unutmuş bir çocuğu konuşturmanın mı zor olduğuna karar veremedi uzaktan irili ufaklı adaları ve İstanbul'u seyretti.

1975, Büyükkada

Mağlubun Kanı

OYA BAYDAR

Zafer bizimdi ya da öyle sanıyorduk. Postallar, tanklar, cüppeler yürümüştü iktidarın üstüne. Kır At gemlenmiş, “Yeter! Söz milletindir” diyenler alaşağı edilmiş, dünün muktedirleri, neden düşman olduğumuzu bilmediğimiz düşmanlarımız, yenilmişti. Dün, göstericileri dağıtmaya çalışan atlı polislerin ayaklarının altından kaçışırken bugün marşlarımızla, hürriyet türkülerimizle, bayraklarımızla tankların üstünde, sokaklarda, meydanlarda, anfilerde, sınıflarda zaferimizi kutluyorduk.

Ne kadar gençtik, ne kadar pervasız; bir o kadar da ödünsüz kendi mutlak doğrularımızdan. Devrimciydik; devrimin sloganı “Ordu-gençlik el ele”ydi çoğumuz için. Demokrat Parti iktidarı karşıdevrimdi. Karşıdevrimciler ise haindi. İşçi sınıfının sesi henüz pek duyulmuyordu. “Ordu ile değil işçi ile, emekçi halk ile,” diyenlerin sesi zayıftı henüz. Meydanlarda, “İşçiden, işçiden yana esiyor yel,” diye coşkuyla, inançla, umutla türküler söylediğimiz, Enternasyonal’e selam durduğumuz günlerin eli kulağında olsa da henüz oralarda değildik. Yıllardan 1960, mevsimlerden bahardı.

Sesleri, bağırışları, küfürleri koridorun öteki ucundaki anfiden, dersten çıkarken duyduk. “Halk mahkemeleri iş başında. Bizimkiler bir ‘kuyruğu’ yola getiriyorlar,” dedi arkadaşım.

Merak, heyecan, huzursuzluk; ve intikam duygusunun tatlı sert buruk tadı... Seslerin geldiği tarafa seyirttik.

Onu; ellerinde sopalar, kalın ipler olan beş-altı kişilik gruba yaklaşınca tanıdım. Yüzü gözü kan içindeydi, ağzından kan sızıyordu, bir gözü yediği yumruklardan şişmiş, kapanmıştı. Elleriyle yüzünü, kafasını korumaya; tekmelere, sopalara karşı direnmeye çalışıyor, başaramıyordu.

Anadolu çocuğuydu. Biraz kamburdu, kavruktu, sivilceli suratlı, çirkinceydi. Ama dostça güldü mü yüzü ışıldardı, koyun bakışlı gözlerine fer gelir, sevimlileşirdi. Ne olduğunu, nasıl olacağını tam bilmediğimiz ama tutkuyla beklediğimiz devrimin tebdil gezdiği; iyi aile çocuklarının, süslü genç kızların mekân tuttuğu bölüm koridorunda onun dostça yaklaştığı, rahatça güldüğü pek kimse yoktu zaten. Utangaçtı, kızlarla konuşurken kızarırdı. Çok çalışır, az anlardı. Yoksuldu, bir yarıyıl boyunca üstünde aynı pantolon, soğukta aynı kazak, karakışta belli ki birinin verdiği kolları kısa gelen eprimiş ekose bir ceket...

İktidar partisinin gençlik örgütündendi. Ajan olduğunu, öğrencileri polise ihbar ettiğini söylerlerdi. Belki de doğruydu. Tacizlere, hakaretlere, ajan suçlamalarına aldırılmaz, inanılmaz bir dirençle partisini savunur, propaganda broşürleri dağıtır, gençlik kollarına üye yazmak için çırpınırdı. Yanlış zamanda yanlış yerdeydi; tek güvencesi aynı siyasal çizgiyi, aynı inancı paylaşan birkaç öğretim üyesi, bir de iktidarın havada dolanan ruhuydu ki şimdi hepsi buhar olmuş, şiddetin ortasında yapayalnız kalmıştı.

Tekme tokat yiyerek yere düştüğünü, beş-altı kişinin birden yerde kıvranan çocuğun üstüne çullandıklarını gördüm.

Sonra göğsüme kapkara bir yumru tılandı, başım döndü. Sonra...

“Durun! Durun! Durun!” Kendi çılgılığımın dehşetine kapılmış avaz avaz bağırarak etten, kemikten, kandan kocaman bir top olmuş azgın grubun ortasına atılıyorum. “Durun! Durun! Durun!”

Şaşkınlıkla açılıyorlar, susuyorlar, duruyorlar. Kendimi büyük bir sessizliğin ortasında, kurbanla karşı karşıya buluyorum. İki büklüm diz çökmüş, elleriyle karnını bastırıyor. Yüzü, belki de kafası kanıyor. Gözlerinden akan yaşlar kanların arasından süzülüyor. Bir an bana bakıyor, beni tanıyor, gülümsemeye çalışıyor. Elimi uzatıyorum, yüzüne dokunuyorum, elime kan bulaşıyor. Açık kalmış tek gözündeki derin acı yırtılmış dudağının kenarında belli belirsiz bir gülümsemeye, bir teşekkür çizgisine dönüşüyor. Aynı anda biri kolumdan tuttuğu gibi kenara fırlatıyor beni. “İşimize karışma!.. Devrim mahkemesinin kararına karışma!”

Yerde sürükleyerek götürdüklerini görüyorum. Kurbanla cellatları, daha birkaç gün önce aynı sıralarda oturmuş ders dinliyorlardı, birlikte ders dinliyorduk. Başım dönüyor, yere çöküyorum. Parmaklarımda kan. Midem bulanıyor, kusmak üzereyim.

İster zalim, ister mazlum olsun tarihin bütün mağluplarının acısı, kederi bir daha sökölmemecesine içime oturuyor. “Hak etmişti,” diyor biri. Parmaklarımda kan, yüreğimde acı; utanıyorum. Zulüm üzerine kurulu bir zaferin parçası olmak istemiyorum.

* * *

Yıllar sonra rastlaştık: Bir barış yürüyüşünde... Onca insan arasında o beni tanıdı, ben hatırlamakta güçlük çektim. Delikanlılığındaki kadar ezik görünmüyordu. Saçları ağarmıştı. Giyimi kuşamı da düzgündü. Gözünde, bir camı duman-

lı tuhaf bir gözlük vardı. “O gün oldu,” dedi, “‘Durun,’ diye bağırap yanıma gelmeseydiniz daha da beter olurdu.”

“Siz” demesini garipsedim, “sen” demesini isterdim. Yanağındaki derin kesik izini gördüm. Parmaklarımda gözyaşına karışmış kanın ılıkliğini duydum. Topallıyordu. “Bacağım fena kırılmış, bir daha iflah olmadı,” dedi. Bir süre yan yana sessizce yürüdük. “İnanmayacaksınız ama yıllardır sizinle aynı cephedeyiz, aynı harekette,” dedi mahcup, kırık bir sesle. “Korkmayın muhbir değilim, ajan değilim, o zaman da değildim zaten,” diye ekledi.

Cevap vermedim, bir fırsatını bulup kalabalığa karıştım.

Baal Zebub

GAYE BORALIOĞLU

Asansöre girdi ve altmış dokuzuncu katın düğmesine bastı. Asansör anında yukarı doğru hareketlendi. Bu belli belirsiz yükseliş ona tatlı bir haz veriyordu. Bir *Côte de Beaune* şarabının damakta bıraktığı lezzet gibi ya da hiç tanımadığın bir kadınla seviştikten sonraki hafiflik gibi... Nefesini izledi zihniyle. Sakin, güvenli. Asansörden inerken gözleri ayakkabılarına takıldı. Timsah derisi bir *Testoni*. Sırtını biraz daha dikleştirdi. Üzerine ne giyerse giysin o kadar önemi yoktu, ama iyi bir ayakkabı her zaman kendini daha güçlü hissetmesini sağlıyordu.

Asansörden çıktı, evinin kapısını açtı ve içeri girdi. Işıklar otomatik olarak, süzülerek açıldı. Önceden programlandığı şekilde Bach'ın *Matthäus Passion*'u, Herreweghe yorumuyla çalmaya başladı. Isı her zamanki gibi yirmi dört buçuk dereceydi.

Adar Bayburt gözlerini kapattı. Mükemmel bir dünyanın sınırlarında gezinmenin hazzıyla burun delikleri titredi. Küçük imparatorluğunun tek hakimiydi işte. Bugün kırk yaşına basıyordu ve bütün isteklerinin herhangi bir emir verme-

sine gerek kalmadan gerçekleştiği bir hayat düzeni kurmayı başarmıştı. şirketinde yalnızca üç kişi ile grşyyr ve bu üç mükemmel insan çarkların hiç aksamadan dönmesini sağlı-yordu. Altı sene önce gelecek vaat eden dokuz kişiye işe almış, altı sene boyunca onları yüzlerce denemeden geçirmiş, sayısız psikolojik baskı yöntemi uygulamış, pek çok tuzak kurmuş; zihinsel ve bedensel güçlerini, kapasitelerini, yeteneklerinin sınırlarını, sadakat katsayılarını en ince ayrıntılarına kadar sınamıştı. Altısını çeşitli aşamalarda devre dışı bırakmıştı. Biri kadın üç kişi ise aradığı insanlardı. Son derece büyük hassasiyet gerektiren bu işi mükemmel bir şekilde yaptıklarını gördüğünde Adar Bayburt onlarla değil, kendisiyle gurur duymıştı. Doğru insanları seçmiş, doğru eğitimi vermişti.

Saate baktı. 19.57. Telefonun almasına üç dakika var. Ellerini yıkadı ve dezenfekte etti. Tam 20.00'de telefon çaldı. Her zamanki gibi üç yöneticisi günün raporlarını ulaştırdılar. Suknetle onları dinledi. Kritik bir iki uyarıda bulundu. Telefonu kapattı.

Sofrada tek başınaydı. nnde üzerinde dört mum olan bir pasta vardı. Her zamanki gibi, kendisi gelmeden üç dakika önce evi terk eden hizmetçisi hazırlamıştı. Adar Bayburt, bütün doğum günlerini yalnız başına kutlamıştı. Bugüne kadarki tek aşkı, kendi yalnızlığıydı.

Mumları fledi. Pastadan bir lokma aldı ve önünde uzanan şehrin büyüleyici manzarasını değil, bulutlarla saklamaba oynayan dolunayı seyre koyuldu. Her şey alışıldık ama aynı zamanda her şey yabancıydı. Hayatının koordinatları vardı ve bunları bir harita-metot defterinin üzerinde işaretle-mişti. Her şey sarih, her şey mükemmeldi. Bu korkunç şehir zamanının, bu sürprizlerle dolu dünya ritminin üstünde kendi koordinatlarına sadık kalarak yaşamayı beceriyordu ve ona göre asıl büyük başarısı kazandığı para, sahip ol-

duğu iktidar, edindiği güç değil, hayatına hakim kıldığı bu iradeydi.

Ne var ki, kalbinde, çok derinlerde bir yerlerde, yemeğin içindeki isimsiz baharat gibi, tanımlayamadığı bir his olmuştu hep. Demir soğukluğuunda, su şekilsizliğuinde, ısısız, renksiz bir sızı. Sanki hammaddesine yabancı bir nesne karışmıştı, sanki bu dünyaya ait olmayan bir töz vardı yaratılığuında. İçki, giysi, yemek, seks, dünyevi ne varsa büyük bir zevkle, sindire sindire yaşamasına rağmen aklının bir kenarı, ruhunda bir delik, ona bu dünyaya ait olmadığını hissettiriyor ve bazen, sahip olduğu her şey o delikten uçup gidecekmiş gibi endişeye kapılıyordu.

Bu can sıkıcı duygu olur olmadık zamanlarda yokluyordu Adar Bayburt'u. O zaman bir *Cohiba Esplendido* yakıyor, çektiğui derin nefesin tüm bedenine dolmasına izin veriyor ve sonra üflediğui dumanla birlikte bu garip duygu da çıkıp gidiyordu.

Ama bugün öyle olmadı. Ne *Cohiba Esplendido*, ne fondip yaptığui *Macallan 1939*, içindeki sızıyı dindiremedi. Dindiremediğui gibi, sızı giderek derin bir endişeye dönüştü. Dağılacakmış gibi hissediyordu, bedeni bir anda atomlarına ayrılverecekti. Bir anda bütün gücünü kaybedebilirdi. Nefret ettiğui hisler midesinden beynine doğru yükseliyordu: Çaresizlik, güvensizlik, kaygı...

Daha fazla dayanamadı. En sıradan giysilerini üzerine geçirip dışarı fırladı. Arabasına bindi, bir süre şehrin karanlık sokaklarında amaçsızca dolaştı. Otobanda sürat yaptı. Deniz kenarında durup lacivert dalgalara baktı. Bacalardaki dumanları izledi. Sonra yol üstünde rastladığui sıradan bir bara girdi. Kadınları süzdü. Bir ikisiyle göz göze geldi; ablak suratlı, ruhsuz yaratıklar. Başını çevirdi. İçti. Yürüdü. Sigara yaktı. İzmariti köşede duran bir kedinin üzerine attı. Kedi kaçtı. O sırada lacivert pantolonun altına kahverengi ayak-

kabı giymiş olduğunu fark etti. Canı sıkıldı. Kalitesiz içki-
den midesi bulandı. Kendini önüne ilk çıkan dükkânın tu-
valetine attı. Kustu, rahatladı. Kenarı kırık bir aynada yüzü-
nü yıkadı. Tuvalet şöyle bir baktı, eski fakat temizdi. Saçla-
rını düzeltti, gülümsedi. Dudaklarını büzüp gevşeterek yü-
zünü esnetti. Boynunu sağa sola çevirdi. Sırtını dikleştirdi
ve dışarı çıktı.

Burası bir birahaneydi. Orta kalitede, orta büyüklükte.
Sadece tuvalet girmek için bir mekâna girmeyi kendisine
yediremediğinden bara doğru yanaştı ve bir bira istedi; bu
kamyoncu içeceğini aslında hiç sevmezdi. Garson anında bi-
rasını önüne getirdi. Cebinden bir tomar para çıkarıp garso-
na verdi. Garsonun gözleri açıldı, “Abi, bu çok fazla,” dedi.
Adar Bayburt onunla hiç ilgilenmedi. Garson defalarca te-
şekkür ederek gözden kayboldu.

Birasını yudumlarken etrafına bakındı. Mekânda yalnız-
ca birkaç kadın vardı. Kalabalık gruplarla gelmişlerdi. Adar
Bayburt, insanların üzerinde şöyle bir göz gezdirdi. Orta ve
orta alt sınıf diye düşündü. Yani en sevmedikleri. Duvarlar-
da saçma sapan bir sürü afiş, birbiriyle ilintisiz resimler, bib-
lolar, ıvır zıvır vardı. Tavana baştan başa bir ağ asılmıştı. Ağ-
dan yılbaşından kalma süsler, krapon kâğıtları, renkli top-
lar sarkıyordu. Bu iç sıkıcı estetiğe rağmen oradan ayrılma-
dı. Hatta bir bira daha söyledi kendine.

Birasını yudumlarken kapı açıldı ve içeriye hırpani kılıklı,
boyu neredeyse cüce denebilecek kadar kısa, hafif kamburu
olan biri girdi. Çiçek bozuğuyla kaplı yüzünün orta yerin-
de koca bir burun vardı. Gözleri küçük ama şişti. Teni, içki
ve daha kimbilir hangi tür uyuşturucunun verdiği morumsu
renkteydi. Bakışları ifadesizdi ama dudaklarının kıvrımında
insanı sinirlendiren alaycı bir gülümseme vardı. Onun içeri
girişi pek çok kişinin huzursuzca kıpırdanmasına neden ol-
du; ne ki, yokmuş gibi davranmayı tercih ettiler. Adam içe-

ri girdi, içkisini aldı ve Adar Bayburt'un az ötesinde dikilmeye başladı.

Havanın soğuşuna rağmen üzerinde yalnızca düğmeleri yanlış iliklenmiş hırpani bir gömlek vardı. Kendisine epeyce uzun gelen, başka birine ait olduğu belli pantolonunu, kemer yerine iple beline oturtmuştu. Ayakkabılarının bağları yoktu. Öylesine yamuk basıyordu ki, neredeyse topuğunun bir kenarı yere değecek kadar deforme olmuştu ayakkabısının teki. Diğerleri daha düzgündü. Adar Bayburt rahatsızdı; adamın yaşlı bir çocuğun ellerine benzeyen biçimsiz ellerinden, yapış yapış saçlarından, kafasının yamukluğundan, boynunun eğriliğinden, bacaklarının oransız kısalığından ve kokusundan. Evet, en çok kokusundan rahatsızdı. Üzerindeki giysilerin değil, adamın teninin kendine has bir kokusu vardı. Nemli, havaleli, odunsu... Adar Bayburt'a çok eski zamanları, hafızasında yalnız kokusu kalmış anıları hatırlatan bir koku.

Adam durmadan yerinde kıpırdanıyor, arada sırada gü-rültülü bir şekilde öksürüyordu. Her öksürüğünde tükürük parçacıklarıyla birlikte ciğerlerinden gelen hava da dışarıya uğruyor ve o zaman Adar Bayburt boğulacak gibi oluyordu. Niçin gidip barın diğer ucundaki boş sandalyeye oturmuyordu bu sersem? Ya da şuradaki küçük masaya? Hatta bu berbat yarattığı niçin garson kovmuyordu? Tamam, birinci sınıf bir işletme değildi elbet burası ama bu kadar pejmürde bir müşteriden medet umacak kadar düşük bir yer de değildi. İsteseler nazik bir şekilde dışarı atabilirlerdi herifi.

Adar Bayburt zihnini toparlamak için üç kez nefes aldı ve üçüncüsünde bu adamla aynı mekânda daha fazla duramayacağını anladı. İlk anda birasını da yarım bırakarak çekip gitmeyi düşündü ama bu onun için fazla ucuz, fazla sıradan bir davranış olurdu. Kendisine yakıştıramadı. Ve sonra bir anda kalbi güçlü bir ısıyla yanmaya başladı. Önüne çı-

kan engelleri fırsata çevirmeyi bir hayat tarzı haline getirmiş olan Adar, bu durumdan da yararlanacaktı. Hem de sonuna kadar!

Cebinden bir *Gauloises* çıkardı ve etrafta kimsenin görmediğine emin olduktan sonra sigarayı adama doğru uzattı. Adam aslında çok sevinmişti ama yüz kaslarına hakim olmadığından pek bir tepki veriyormuş gibi görünmedi, sadece ağzının içinde “Eyvallah,” gibi bir kelime geveledi. Adar usturuplu bir şekilde birkaç adım geriye çekildi. Ne var ki adam sigarayı hemen yakmadı, kulağının arkasına koydu ve bir süre daha anlamsızca etrafa bakınarak orada dikilmeye devam etti. Işın uzaması Adar’ın hoşuna gitmiyordu. Bir oyuna başlamıştı ve keyfi kaçmadan bir an önce olup bitmeliydi. Uzayan oyunlar kadar can sıkıcı bir şey yoktur hayatta!

Neyse ki fazla beklemek gerekmedi. Adam boş bir masada duran mumun aleviyle sigarasını yaktı. Derin bir nefes çekti. Dışarı doğru üflerken başının hafifçe döndüğü, zevkten kendinden geçtiği belli oluyordu. Yüksek sesle, “Oh be!” diye ünledi, sonra Adar’a döndü. “Allah gönderdi seni,” diye geveledi. “Adın ne?” Adar’ın gözünde bir anlık bir kıvılcım yanıp söndü. “Baal Zebub,” diye karşılık verdi.

Adam hiçbir şey anlamamıştı. Boş gözlerle baktı. Aslında sorduğu sorunun yanıtıyla ilgilenmiyordu, bu adamın adı falan hiç umurunda değildi, sigarasından derin bir nefes daha çekti, duman dalga dalga cücenin ağzından gökyüzüne yükseldi.

Dumanlar tavana ulaştığında Adar, vaktin geldiğini düşündü. Yanından geçmekte olan, az önce yüklü bir bahşişle ödüllendirdiği garsonun bileğini aniden, biraz fazlaca sert bir şekilde tuttu. Böylelikle durumu ciddiye alması gerektiği konusunda bir uyarıda bulunmuş oluyordu. Garson hemen ona doğru hürmetle eğildi, “Buyur abi, bir arzun mu vardı?” dedi.

Adar, yüzünü sıkıntıyla buruşturarak cüceyi işaret etti. “Şuradaki berbat yaratık,” dedi, “böylelerini niye içeri alıyorsunuz anlamıyorum. Bir de üstelik sigara içiyor. Hem de ağır kokulu, berbat bir sigara.” Sanki bir film sahnesi kurgulanmış gibi tam da o sırada cüce sigarasından bir nefes daha çekip dumanını havaya savurdu.

Garson mahcup bir şekilde saygıyla eğildi, “Kusura bakma abi, ben şimdi hallediyorum,” dedi.

Garsonun kendisine birkaç kez abi demesi Adar Bayburt’un hoşuna gitmemişti, bu tür manasız samimiyetlerden hiç hoşlanmazdı ama bunun üzerinde fazla durmadı, şimdi oyunun en heyecanlı yerine sıra geliyordu.

Cüce *Gauloises*’dan derin bir nefes daha çekti ve keyifle dumanını üfledi. Duman tam da garsonun suratına çarptı. Zaten gergin olan oğlan bu duruma iyice sinir olmuştu. Doğrudan konuya girdi, cüceyi sıkıca kolundan kavradı: “Hadi,” dedi, “yürü, dışarı... Çabuk çabuk, hadi dışarı.”

Adar Bayburt keyiflendi. İyi bir başlangıç olmuştu. Garson doğrudan, dışarı çıkarmaya yeltenmeyip, mesela sigaranızı söndürür müsünüz, falan deseydi tartışma devam etmeyebilir, cüce bir iki itirazdan sonra sigarasını belki de söndürür ve böylece olaylar fazla büyümeden yatışırdı. Ama bu şekilde yaklaşması nefis olmuştu çünkü cücenin bu aşağılanmaya kolay pabuç bırakmayacağından emindi. Bu potansiyeli, o küçük, birbirine yakın, kurdunkileri andıran gözlerde görmüştü.

Nitekim cüce kolunu şöyle bir silkeleyip “N’oluyo lan? Bir dur ha, bi dur!” dedi.

Doğrusu cüceden daha fazlasını bekliyordu. Şöyle kalla-vi bir küfür ya da garsonu itme falan gibi fiziksel bir temas. Bir an, alttan mı alacak acaba, diye endişelendi. O sırada garson ve Adar göz göze geldiler. Adar Bayburt neredeyse ifadesiz denebilecek bir bakışla ama aslında bir yargıcın kes-

kin adalet arzusuyla garsona baktı ve başının hafif bir hareketiyle onu bildiği yolda ilerlemesi konusunda teşvik etti. Garson tümüyle Adar Bayburt'un etkisindeydi, onu anlamış, hissetmiş ve ona hizmet etmeye gönüllü olmuştu; neredeyse çaresizce.

Cüceyi tekrar ve bu kez daha sert bir şekilde kolundan yakaladı, dışarı doğru sürüklemeye çalıştı. Cüce direndi, bir kez daha kolunu kurtardı, kendisinden beklenmeyecek kadar çevik bir şekilde geriye birkaç adım attı ve o sırada bir çiftin oturmakta olduğu masadaki içki bardağını devirdi. Bulunmaz fırsat!

Garsonun gözünden ateşler çıkıyordu. Kendisini sakın olmaya zorlayarak ama sinirleri tel tel olmuş bir şekilde hırladı: "İnsanları rahatsız ediyorsun!"

Cüce hem sinirli hem çaresizdi. Kolayca teslim olmak, yaka paça dışarı atılmak istemiyordu. Bu arada Adar Bayburt cücenin devirdiği bardaktan dökülen biranın çiftin erkek olanının ayakkabısına damladığını fark etti. Çift şaşkınlıkla ne olduğunu anlamaya çalışıyordu. O sırada cüce aynı masadaki diğer bardağı kaptı ve koca bir yudum aldıktan sonra cüssesinden beklenenden çok daha yüksek bir sesle bağırdı: "Rahatsız mı oluyorsunuz ey insanlık?"

Pantolon paçası birayla ıslanmış olan adam, yanındaki kadının içkisinin bir başka erkek tarafından içilmiş olmasının getirdiği öfkeyle ayağa kalktı: "Evet," dedi, "rahatsız oluyoruz! Hanımefendiden özür dile ve defol buradan!"

Adar Bayburt şöyle bir göz gezdirdi. Bir iki meraklı bakış o tarafa doğru çevrilmişti. Kadınlardan birinin bulunduğu gruptan esmer bir delikanlı "Ne oluyor?" diye sordu. Adar Bayburt yüzüne sıkıntılı bir ifade vererek, "Şu adam, berduş... Galiba, şuradaki kadına sarkıntılık etti." Bu cümleyi oldukça pes perdeden, yalnızca o delikanlının duyacağı şekilde söylemişti. Sanki söylemek istemiyormuş gibi.

Tam o sırada cücenin bulunduğu tarafta bir şangırtı daha koptu. Garson onu zorla çıkarmaya çalışmak üzere yakasına yapışmış, cüce garsonun elinden kurtulmak amacıyla kendisini geri çekmiş, bunun üzerine garsonun dengesi bozularak yere düşmüştü.

Şangırtı olunca mekânın çeşitli yerlerindeki insanlar ayağa kalkarak neler olduğunu anlamaya çalıştılar. Az önce Adar'ın konuştuğu esmer delikanlı, "Şu herif sarkıntılık etmiş," dedi ve hızla o tarafa doğru seyirtti. Böylece cücenin meczup, sarhoş, hatta sapık olduğu bilgisi birkaç saniye içinde, bire bin katılarak kulaktan kulağa yayıldı. Şimdi herkes ayağa kalkmış, cücenin etrafında bir halka olmuş, öfkeyle onu izliyordu. İkinci perde başlıyordu.

Cüce, etrafında oluşan kalabalığa bakıyordu. Bedeni köşeye sıkıştırılmış bir hayvan gibi gerilmiş, kamburu sanki daha da sivrilmişti ama yüzünden ne düşündüğü tam olarak anlaşılmıyordu. Belki korkuyordu, belki öfkeliydi, belki nefret doluydu, belki pişmandı, belki de hepsi... Bir şey söylemek üzere ağzını açtı... Ne olduğu anlaşılamayan bir homurtu duyuldu. O homurtuyu herkes kendince anlamlandırdı. Kimi özür dilediğini, bırakın çıkayım, dediğini düşündü, kimi tehdit savurduğunu, kimi küfür ettiğini sandı. Adar Bayburt cücenin anlamlı bir şey söylediğinden kuşkuluydu. Ama böylesi daha iyiydi. Bir cümleyi herkes istediği gibi anlayınca kaçınılmaz son, kaos olur.

Nitekim az önce Adar'ın konuştuğu esmer delikanlı, biraz da yanındaki kıza gösteriş yapmak niyetiyle, "Doğru konuş, Allah'ın cücesi," diyerek bir yumruk savurdu. Ama cücenin boyunu tutturamamıştı, yumruk boşa gitti. Oğlan sendeledi, neredeyse düşüyordu. Yanındaki kız onu kolundan tuttu ve dengesini korumasını sağladı. Cüce ister istemez güldü, bu durum esmer delikanlıyı fena halde sinirlendirdi. İkinci bir cümle daha etmedi, doğrudan cücenin üze-

rine atladı, birlikte yere yuvarlandılar. Esmer delikanlının cüce karşısında madara olması, herkesin gururuna dokunmuştu. Üstelik yerde debelenirken herkese ağız dolusu küfürler etmeye devam ediyordu. Kendisini kurtarmaya çalıştıkça etrafa daha çok zarar veriyor, kırıp döküyordu. Çirkindi, çok çirkindi. Bu kendini bilmeze haddini bildirmek gerekiyordu. Ah, ne kadar aptallar ve ne kadar güzeller, diye düşündü Adar.

Böylece pek çok kişi aynı anda cücenin üzerine çullandı. Adar, manzarayı bulunduğu yerden göremez olmuştu. Herkes o tarafa seyirtince önü kapanmıştı. Yer değiştirdi, barın arkasına geçti. Buradan sahneye daha çok hakimdi.

Biri cüceye bir yumruk savurdu. Diğeri tekme attı. Bir iki cılız ses, “Yapmayın,” diye REK engellemeye çalıştı ama onlara kulak veren olmadı. Zaten onlar da kaçınılmaz sonu kavramışlardı ve fazla ısrarcı davranmadılar. Biri vurduğunda diğeri ondan cesaret alarak daha hızlı vuruyor, böylece şiddetin dozu arttıkça korkularından kurtuluyorlardı. Adar Bayburt, belli bir tempoyla inip kalkan yumrukları, zevkle yanıp sönen gözleri, şehvetle titreyen dudakları, tatmin olma arzusuyla kasılan bedenleri, etrafa saçılan şiddet arzusu nu gördükçe keyiflendi. Ağzında *Lagavulin*’in o isli rayihasına benzer bir tat vardı.

Şimdi cüce kendini korumak için iyice küçülmüştü. Başını kollarının arasına gömmüş, bir tespihböceği gibi kıvrılmıştı. Masaların altına girerek kendini korumaya çalışıyor, zaman zaman fırsat bulduğunda bir sandalyeyi, kime isabet edeceğini düşünmeden kalabalığa doğru sallıyordu. Mekân küçük gelmeye başlamıştı oyunculara. Sandalyeler, masalar arasında yeterince rahat hareket edemiyorlardı. İriyarı bir adam bir kalası yerden kaldırır gibi cüceyi yerden kaldırdı ve kapının dışına attı. Kalabalık da birbirini itip kakarak peşi sıra seyirtti.

Mekândan en son Adar Bayburt çıktı, tabii ki hesabı ödeyerek. Yüzüne temiz hava çarptığında kendini daha iyi hissetti. Gökte dolunay pırıl pırıl parlıyordu. Artık neredeyse işi bitmiş olan cücenin bedeni ayağının dibine düştü. Adar kendine engel olamadı. Bir tekme attı adama. Ayakkabısına bir damla kan bulaştı. İyi ki *Testoni*'leri giymemişim diye düşündü.

Kalabalık onlarca kolu bacağı olan dev bir makine gibi cüceyi öğütmeye devam ediyordu. Adar Bayburt kendini yokladı. O içindeki tuhaf şüphe, o tekinsiz hal kaybolmuştu. Şimdi kendini çok daha iyi hissediyordu. Artık gidebilirdi. Gecenin karanlığına doğru ilerledi. Evet, Baal Zebub'du o. Böceklerin efendisi.

Ağırlama

PELİN BUZLUK

Anahtar kilitte dönüyor. Sıçırıyorum. Annem değilse? Karanlık salonda, perdelerin arkasına siniyorum. Camın ardında lambalarla aydınlık sokak. Öyle imreniyorum ki dışarıya. Ev içinin kirene bulanmışken... Boğazını temizliyor: Ağbim. Yeryüzünün bütün kederi gelip burnuma doluyor, gözlerim yanıyor. Alnımı camın serinliğine veriyorum.

“Nerdesiniz?” Bağırıyor. Çıt çıkarmıyorum. Tuvalete gidip, üstünü değiştirip o iğrenç eşofman altını giyecek yine.

Annem neredesin? Kimlerin camlarını sildin? Kimlerin çamaşırlarını ütölüyorsun? Ellerin tertemiz. Dostunu bıçaklamışsın ya. Ne gam! Ellerin beyaz beyaz soyulur temizlikten. Teyzemi sıkıştırmış pezevenk. Layığını senin elinden bulmuş. Ben de onun oğlunu, ağbimi bıçaklıyorum rüyalarımda. Bir ranzada yatıyorum on iki yıl. Huzurla.

Sana diyemiyorum. Biliyorsun belki, çoktan biliyorsun. Ya da tuzruhu kafasıyla gelip vuruyorsun kendini yatağa. Kendini çarpıyorsun döşeğe. O döşek ki dostunla yaşadığın aşk dolu geceleri, acı dolu geceleri, sonraları kadınlar arasında fariyan etini, yalnız geçen yılları, “zaten ihtiyardı” ba-

bamla zoraki sevişmelerini bile hep saklar. Ve aynı döşek bu, evet, büyük dedenin kanıymış içindeki, dün gibi durur. “Ben de yıkadım o kadar, geçmiyor,” derken gururlandığın kan. Sana miras kalan bir kan lekesidir. Döşek yüzünün içinde. Seni kollamak için savaşıırken ölmüş gibi seversin onu, gururlanırsın. Senin için kavga etmiş bir erkeğin masalıdır o leke. Yattıkça ölümleri ve ölüm gibi hazları anımsatan döşegine bedenini çalarsın. Ve uyursun kendini nennileyerek. Altdudağını emersin. Kendini emzirirsin.

Anne, neredesin?

Salonun kapısı birden açılıyor. “Burdasın küçükhanım!” Sıçıyorum. “Git yemek hazırla!” Yemekten sonra olacakları biliyorum. Başım önde mutfığa giriyorum.

Hemen sonra yine salonun karanlığındayım, pencere önünde. Sokak başında nafile arıyorum annemi. Ağbim kapıyı ikinci kez açtığında artık ürkmüyorum. Gözüm elektrik tellerinde. Uçamayan bir şey takılmış, çırpınıyor. Artık uçamayan.

Nefesi saçlarımı çürütüyor. Üstümde bağa. Ayak diriyorum.

Yumruklarımı kaldırıp cama indiriyorum sonunda. Sırtımdan kavlıyor hemen. Bugün sona geldik biliyorum. “Yeter!” diye bağıriyorum. Saçlarıma asılıyor. Pıtır pıtır koptuğunu duyuyorum tellerin. Canım yanmıyor. Antreye kadar sürüklüyor beni. Mermer telefon rafına kafamı çarpıyor. Seriliyorum yere. Çıkıp gidiyor.

Sarkan ahizeyi tutup telefonu düşürüyorum. Polisi arıyorum. Bir umut. Evet, diyorum kendime, o kadar düştün ki polise muhtaçsın.

Annem gelene kadar kalkamıyorum yerden, sahnemden. Annem biliyor mu? Gelmiş meğer pantolonumu çıkarıyor, yüzünde tiksinti. Ya da ben çıkarmışım da zaten, gelip beni yerde yarı çıplak görünce yüzünde şaşkınlık. Annemin yü-

zünde bir şey. Tutunup kalkacağım. Yok demek ki koluma giriyor.

Camları süpürürken kapı çalıyor. Dürbünden bakıyorum.

“Polis!” diyor kıkırdayarak kapıdaki.

Anneme gidiyorum, “Geri geldi,” diyorum.

Annem de bakıyor dürbünden, “Polis mi çağırdın?” diyor dehşetle.

“Açma,” diyorum ellerine sarılarak.

Ağbim “Açın yoksa kırarım,” diyor. Şapkasını çıkarıp özenle beline taktığını ve kapıyı kırmak için gerilediğini görüyorum en son. Annem bir sandığı itiyor. Ama yetiştiremiyor. Kapıya yükleniyoruz. Arka odadan teyzem çıkageliyor. İkimizin ortasında yaslanıyor kapıya. Salonun karanlığından annemin kader arkadaşları havalandırmaya koştukları bacaklarla sökün ediyor. Mutfaktan kolları sıvalı gündelikçi kadınlar yetişiyor tülbentlerini sıkılayarak. Kapıya yükleniyoruz. Bütün polisler, bütün erkekler gelmiş gibi, Başkan gelmiş gibi yükleniyoruz. İkinarak birbirimizin üstünden çullanıyoruz kapıya. Yine de nasıl oluyorsa sarsılıyor dışarıdan.

Annem diyor ki birden, “Say ki Başkan geldi, ağırlayalım şunu.” Birbirimize bakıp heyecanlanıyoruz. Sonra çekiliveriyoruz kapının arkasından. Ortamıza düşüyor ağbim. Kollarından iyice içeri çekip kapıyı örtüyoruz. Avuç içlerimizden, tekmelerimizden ve alnımızdan gelen hızı bedenine kapatıyoruz. İçimizde kanathılar uçuyor. Kalkıp kabarıp aynı yerde son buluyor öfkemiz. Neşeye dönüşüyor. Derisinin altında onun da eti varmış, biliyoruz artık. Ben iki kez taşaklarını tutturuyorum. Onun sesiyle “Açın yoksa kırarım,” diye haykırıyorum. İğrenç giysilerini parçalıyoruz. Ve derisini de. Parmaklarımızı daldırıyoruz sıcak ve sulu içine. Et parçasına dönüşene dek üzerinde dans ediyoruz. Gece, ev içlerine dek sokulduğunda hırıltıyla soluyoruz. Burnumuzu di-

kip sıcak kanını, ifrazatını kokluyoruz. Bu kez av değiliz, hiç bilmediğimiz bu tatlı yorgunlukla sermest, kollarımızı bacaklarımızı silkeleyip dinlendiriyoruz. Karanlıkta gören hayvanlar gibi dönüp birbirimize bakıyoruz. Gözlerimizden, beyaz dişlerimizden yıldızlar sıcıyor.

Derinin Altı

BEHÇET ÇELİK

Nerede olduğunu anlaması zaman aldı Sacit'in. Gözlerini açtığı anda İhsan tepesinde bağıırıp duruyordu. Şöyle bir bakındı şaşkınlıkla, yerde uzanıyordu, yüzü gözü, üstü başı su içindeydi.

"N'oldu lan," dedi İhsan, "vurdu mu o itler sana?"

"Bilmiyorum" anlamına gelecek şekilde dudaklarını büzdü, kaşlarını kaldırdı. Hatırlamaya çabaladı olanları. Öksürüp derin soluklar aldıktan sonra doğrulmaya çalıştı, ensesi ağrıyordu, gözlerini açıp kapadı birkaç kez. "Kimse vurmadı," dedi, "yakınlarında değildim, gözlerim karardı birden."

"Korktun mu lan yoksa kan görünce?"

"Ne alakası var be," dedi, İhsan'm elindeki pet şişede kalan suyu yüzüne çarptıktan sonra bu kez o sordu ne olduğunu.

"O şerefsizleri tam sıkıştırmıştık, sen önlerdeydin, sonra bir baktım yerde yatıyorsun. Sürükleyip buraya çektik seni."

Başını zorlukla çevirip az ötedeki kalabalığa baktı. Bağırış çağırış içerisindeydi herkes; İhsan'ı, kalabalığı seçebiliyordu, ama akşam sisi mi, toz toprak ya da duman mı olduğunu

nu anlayamadığı bir şey daha ilerisini görmesine, anlamasına engel oluyordu. Gözlerini kısıp dikkatle bakmaya çalışınca, bu kez yanıp sönen mavili-kırmızılı ışıklar gözünü aldı, başını döndürdü, yeniden İhsan'a çevirdi yüzünü.

“Polis mi geldi?”

“Polis, ambulans, itfaiye... Kaçırdık senin yüzünden cuncunayı.”

Ayağa kalkıp iki parmağını sallayarak sigara istedi. “Sen git bir bak neler oluyor,” dedi İhsan’a, “ben şurada dinleniyim azıcık, birazdan gelir seni bulurum.”

“İyi misin oğlum?”

“İyiyim, iyi, şimdi geçer. Hadi, sen git.”

“Bu puştlar için gelen ambulanda doktor falan vardır, bir görünsen.”

“Gerek yok. Sen durma burada, git, adam lazımdır. Bir şeyim yok, gelirim az sonra.”

Kımıldamadığını görünce, “Yürü git lan,” deyip eliyle itti İhsan’ı, “adamın tepesini attırma!”

Rezillige bak yahu, diye geçirdi içinden. Bayıldığını İhsan’dan başkasının görüp görmediğini merak etti. Alaattin Abi görmemiş olaydı. Görmese de biri anlatırdı muhakkak, küfretti, “Allah kahretsin,” dedi, “bin kez kahretsin.” Kan görünce düşüp bayıldığı söylentisi canına okurdu. İhsan’ı da tez elden tembihlemeliydi. İş miş duman olurdu. “Yok yahu, alakası yok, öyle olmadı,” dese bile kim inanırdı laf yayıldıktan sonra. “Hay böyle işin,” deyip birkaç kez kafasını iki yana salladı. Öfkeden çenesi titremeye başlamıştı, hışım la tükürdü, başı çatlayacak gibiydi, sol elinin baş ve ortaparmagıyla önce şakaklarını sonra da kaşlarının üstünden doğru alnını ovuşturdu bir süre.

İnşaata doğru ne güzel yürümüşlerdi oysa. Tüyleri diken dikendi yol boyunca; nasıl da doluşmuştu millet arkalarına, hele o söyledikleri marş, öbürlerine katılmayıp dinlemek da-

ha güzel gelmişti Sacit'e. İhsan'a sert bir dirsek atıp "Bu millet her şeyi yapacak kudrettedir oğlum," demişti, kalbi küt küt atıyordu, bağırmak istiyordu, bas bas bağırmak, belki de bağırmişti, hatırlamıyordu. "Kimseye kulluk kölelik etmez be, ite köpeğe böyle dersini verir, dünya âleme de, günü geldiğinde." Abisinin o sırada Sacit'i görmesini isterdi, onca insan onların peşinde, komuta onlarda, "Yürü," dediği yürüyor, "dur," dediği duruyor. İkide bir hava basardı abisi olacak namussuz, neymiş, askerliği kolay zamanda yapmışmış Sacit, mıntıka temizleyip yat-kalkla yemiş on beş ayı, oysa kendisi elde silah dere tepe savaşmışmış. "Hem de on sekiz ay," diye höykürür, kimbilir kaç leşi olduğunu anlatırdı, inanırsan. "İt herif," diye söylendi. Şans meselesiydi bu. Kendi mi seçmişti çatışmaların bittiği zamanda askere gitmeyi, yaşı o zaman denk gelmiş, öyle gitmişti. Abisinin ulu-orta, her yerde her dakika askerlik hatıraları anlatıp durmasından yılmıştı, hele bir de Sacit'i gösterip, "Bu hanım evladı," demesi yok muydu adinin? Kaç kez, "Yapma abi," dedi, "deme böyle şeyler milletin içinde." Bundan rahatsız olduğunu öğrenince abisi üzerine gitmeyi iyice abarttı üstüne üstlük. Kardeşlerdi güya, aynı kadının evladıydılar, aklı buna bile ermiyordu abisinin.

Kan görüp bayıldığı mevzuu yayılmasa, bu kargaşada olan biten arasında kaynasa, unutulsa. Aksi halde yanardı ki nasıl yanardı. Hele Alaattin Abi'nin kulağına asla gitmemeliydi. Öğleyin çağırdığında en çok ona güvendiğini söylemişti. İşi hazırmış, belediye çalıştığı şirketi değiştiriyormuş. "Biraz zaman alır, ama dert etme," demişti elini omzuna koyup, "bizim arkadaşların kurduğu şirkete verecekler güvenlik işini. O zaman ilk seni aldıracağım." Kursun, sertifikanın tamam olup olmadığını sorunca, "Tamam abi," demişti Sacit, "Kağan Abi halletti o işi." Buluştuklarında İhsan'a Alaattin Abi'nin söylediklerini anlattığında, "Taşeron işi yaş," dedi-

ğini hatırladı. Kışkandığını düşündü İhsan'ın. Çokbilmişin biriydi zaten, her şeye diyecek sözü vardı kot kafanın. Taşeron maşeron, işti nihayetinde. Silah da vereceklerdi hem. Bu yaşta babasının eline bakmak, babasının da değil, ondan yalanlarla, dalaverelerle aldıklarını avcuna sıkıştırıp montunun cebine sokuveren anasının eline bakmak yok muydu? Her bir kuruşunu harcarken kızarıyordu, “Hele şu mere-ti alırken,” deyip dibine geldiği izmariti fiskeledi. Ömrü kanalizasyonlarda, devasa künklerde çürümüş adamın emekli parasına ortak oluyordu, canını en çok bu sıkıyordu. Gırtlak fena, diye geçirdi içinden, insan hiç acıkmamalıydı, başka türlü sürdürebilmeliydi hayatını. Yanlış bir şeydi insanın acıkıp durması. Aklından geçenden ürktü, “Tövbe... tövbe...” dedi, ne diyordu böyle? Ama bu kahrolası gırtlak kör kuyuydu sahiden de. Hadi, sabahları bir şey yemeden atıyordu kendini dışarı, gece yarısı eve döndüğünde anası ısrar kıyamet bir şeyler hazırlayıp koyuyordu önüne, utana sıkıla yiyordu her seferinde.

Şu iş olsun, ah, bir olsun, markete dayanacak, eli kolu poşetlerle dopdolu girecekti eve. Zamanla kadro da çıkardı elbet. O zaman görürdü abisi olacak dümbeleği. Borç harç dükkân açıp ceptelefonu ıvır zıvırı satmaya benzemezdi güvenlik işi dediğin. İlk maaşıyla gidip ondan alengirlisinden bir ceptelefonu kılıfı almalıydı, bayraklı mayraklı bir şey. “Abi,” demeliydi sonra, o an aklma gelmiş gibi, “şöyle afili bir de silah kılıfı da bulunur mu sende?” Nasıl bozulurdu ama. Para almak istemez, abilik taslardı; o zaman, “Uğur getirsin abi, ilk maaş uğuru,” deyip şöyle bir bırakırdı paraları tezgâhın üstüne. Kalabalık bir saatte gitmeliydi, komşuların falan onun dükkâna doluştuğu sırada.

Bütün bunların olması için kesinlikle duyulmamalıydı bayıldığı, asla, ayvayı koçanıyla yerdi o vakit, ne yapıp edip engel olmalıydı. İhsan karşısındaymış gibi, “Ne kanı

be şaşkın, ne kanı,” diye mırıldandı. Anıtın çevresinde kalabalığın artmasını beklerken çiçeklikte görüp cebine attığı o yusuvarlak taşlardan birini fırlattığında adamın yüzü kan içinde kalmıştı, görmemiş miydi İhsan gebeşi, anında kıpkırmızı kesilmişti üstü başı, hiçbir şey olmamıştı o zaman. Kan man değildi mesele, aklınca bok atıyordu deyyus. “Hiçbir şey olmadı o zaman, olmadı, tınmadım bile,” diye söylendi bir süre, sağ elini yumruk yapmış sol elinin avcuna vurup duruyordu. Nereden çıkarmıştı İhsan bunu, düşündükçe artıyordu öfkesi. Elindeki çaput parçasıyla kadının biri adamın yanına gidip, “Yapmayın evladım, bunlar da ana kuzusu,” diye bağırdığında, Sacit’in yerden aldığı tahta parçasını o tarafa atar gibi yapıp anasına, kuzusuna, topuna sövdüğünü de mi duymamıştı? “Kuzu muzı değil, bildiğin it köpek bunlar, vatan haini,” diye bağırmamış mıydı? Korkak tavuk gibi başını tutarak inşaata kaçmıştı kansız. Kanla ilgisi alakası yoktu, bunu n’apıp edip İhsan’ın kafasına sokması lazımdı, adamın parmaklarının arasından sızdığını bile hatırlıyordu, kıpkırmızıydı. Ama sonrası... Bir tuhaf oldu gene sonrasını, öbürkünün, o sakallının kolunu hatırlayınca.

Kaldırıma çöktü yeniden, kafasını kütürdetti, öksürdü, tükürdü, kocaman açtı gözlerini. İyiydi iyi, hiçbir şeyi yoktu, açlıktan düşmüş olmalıydı. “Burada durmakla bir halt olacağı yok,” deyip öbürlerinin yanına gitmeye karar verdi. Ortalık böyle velvele içindeyken Alaattin Abi kaldırım da oturduğunu görmemeliydi. Buralarda bir yerde olabilir diye bakındı sağa sola. Göremedi. Erkenden gelmiş olsaydı bari, Sacit’in en önde herkesi kumanda ettiğini görmüş, “Helal aslanım!” falan demiş olsaydı. Bunlar olmuş, Alaattin Abi sırtını sıvazlamış gibi dik yürümeye başladı, ama uzun sürmedi. Üç-beş adım attıktan sonra kalabalığın bir hayli dağıldığını fark etti. “Hay sikeyim,” dedi öfkeyle,

herkes bir tarafa koşturuyordu. Alaattin Abi, “Neredesin lan, ortadan yok oldunuz, gitti millet,” diyecekti, rezil olacaktı, rezil.

Bir grup gencin ambulansın çevresini sardığını görünce oraya yöneldi. Deli gibi çalıyordu ambulansın sireni, sanki kafasının içindeydi sesi, ışığı. Adamın biri başını pencereden uzatmış, “Yol verin, yol verin,” diye bağıyordu. Öteden de bir şeyler anons ediliyordu ya, ne olduğunu anlaşılmıyordu. “Ne yol vereceğiz ulan, gebersinler,” dediğini duydu yan taraftan birinin, Salih’ti galiba, boru sesini nerede olsa tanırdı. Ambulansın şoförü de vatan kurtarıyordu sanki, üstlerine sürüyor, sirene abanıyordu. Çekilmek zorunda kaldılar en son. Biri kolundan çekmese daha dururdu öyle. Ambulans yanlarından geçerken küt küt vurdu kaportasına, arka pencereden önlüklü birinin eğilip doğrulduğu görülüyordu, telaş içindeydi sanki, götürdükleri adamın durumu ciddi olmalıydı. İçeride yatanın o sakallı olabileceği geçti aklından. Baş uğuldar gibi oldu onu hatırlayınca, sırtı ürperdi. Demir yığınının tutundu, buz gibiydi. Tepesi attı o anda, bütün o demirleri kaldırıp atası geldi bir tarafa. Ne bayılmasıydı bu, tam da Alaattin Abi, “Senin iş tamam koçum,” demişken; aklı almıyordu. Dudaklarını ısır-
dı, yumruğunu sıktı, uzamış tırnakları avcuna battı. Herkes suspus olmuştu. Genç bir oğlanın elindeki bayrağı alıp sallamaya başladı, onu öyle görünce üç-beş kişi daha salladı ellerindekileri, ama çok azlardı, çok az. Siktir olup gitmişti millet, daha çok olmalıydılar, daha kalabalık. Daha hızlı sallamaya başladığı sıra başı tuttu gene, bayrak elinde demirlere yaslandı. Yerde, ayağının dibinde iki eli kadar kan birikmiş olduğunu fark edince gözlerini dikti iyice, kötü falan olmadı, hiçbir şey olmadı. Ne uyduruyordu İhsan lavuğu o zaman? Ayakkabısının ucuyla yerdeki kanı sıvadı bir süre. Tuttuğu falan yoktu. İyi de, ne demeye düşmüştü o

zaman? Hep o sakallının kolu yüzünden... Ne vardı ki o tarafa bakacak? “Kendi işine bak be adam,” deyip birkaç kez avuçlarını paslı demirlere vurdu.

Hangi puşt, nereden bulup indirmişti o döner bıçağını öyle? İndirdikten sonra da çekiştirmiş olmalıydı. Böğürtüsünü duyup başını çevirdiğinde adam öyle dikilmiş kalmış, şaşkın şaşkın koluna bakıyordu. Gene kötü oldu hatırlayınca. Nereden çıkmıştı bu bayılma saçmalığı, nereden, ne Allah’ın belası bir işti böyle. Elindeki bayrağı paslı demirlere saplayıp inşaattan çıktı, cadde tarafına yürüdü, park etmiş *Doblo*’lardan birine dayandı. Sinirle çamurluğu yumrukladı. Nasıl bir şanssızlıktı bu; “Şansıma sıçayım,” dedi, böyle şansa, kadere ağız dolusu saydırdı. İnsan durup dururken ne demeye düşerdi, aklına geldikçe tepesi atıyordu. Hiç böyle olmamıştı daha önce. Küt diye düşmüştü demek, o halde ne kadar kaldığını bile bilmiyordu.

Şansına, bahtına, kendine, kafasına söverken dört-beş yıl önce Hakan’ın ayağının kırıldığı gün geldi aklına. O gün de böyle mi olmuştu yoksa? Kaledeydi Sacit, Hakan onların on sekize girmek üzereyken Tufan çift dalmıştı, kazma herif, tutturamamış, kramponlarını yapıştırmıştı Hakan’ın dizinin altına. “Anam!” diye bağırmıştı Hakan. Yanına koşup etinin arasından dışarı fırlamış kemiğini görünce de içi bulanmıştı Sacit’in, ama o gün bayılmamıştı. O maçla Hakan’ın da, kendisinin de futbolculuğunun sona erdiğini düşündü. Ondan zaten bir halt olmazdı da, çocuğa yazık olmuştu, iyi forvetti, daha yükselirdi, “Kesin profesyonel olur bu oğlan,” diyor du görenler. Maç yeniden başladığında bacaklarındaki titremenin geçmediğini, baldırlarının pat pat attığını fark edince hocadan kendisini çıkartmasını istemişti. Çok kızmıştı hoca, anlatamamıştı neden çıkmak istediğini, bir daha da affetmedi zaten Sacit’i. Hep yedek çıkardı, sebepli sebepsiz kes ti takımdan.

İhsan yanına geldi, o sormadan, “İyiym,” dedi Sacit, “beni siktir et, nedir durum, onu söyle.”

“En az üç-beş tanesi hastanelik, ama gördün işte polis dağıttı kalabalığı.”

“Ne durumdalar?”

“Bilmem... Hem bize ne reis nasıl olduklarından.”

“Öyle tabii, haklısın, merak ettim.”

Sakallı adama ne olduğunu merak ediyordu. Kimseye de sorulmazdı ki. İhsan serserisi de taktı mı takar, “Ne merak ediyorsun?” der dururdu. Anlatamazdı ya, anlatsa bile anlamazdı hödük, nerede ne laf edeceğini bilmeyen, ağzı gevşegin biriydi zaten. Haberlerde verirler, öğreniriz sabaha, diye geçirdi içinden. O manzara gözünün önünden bir türlü gitmiyordu, deminki kadar kötü olmadığına şükretti. İhsan yeniden neden bayıldığı bahsini açmasın diye sustu, hiçbir şey demedi. Soracak olursa, “Açtım, ondan,” diyeceğini düşündü, “sabah beri bir şey yememiştim.” Yalan değildi. “Her gün böyle değil mi, neden tam biz adamlara girişmişken kötü oldun?” derse ne diyecekti? Der miydi? Uza-tır mıydı yok yere bu saçmalığı? O zaman da, “Birkaç gündür midem bulanıp duruyor zaten,” derdi, “bir şey dokunmuş olmalı.”

“Abi, boş ver şimdi koduğumun çocuklarını,” dedi İhsan, “oyalanmayalım, uzaklaşalım buradan. Polis birilerini toparlar birazdan, gazeteciler, televizyon falan geldi.”

“Kimi ne toplayacaklar be!” dedi öfkeyle, “Duymadın mı Kerem’in anlattıklarını?”

“Duydum, duydum da, biz derdimizi anlatana kadar sabahı ederiz karakolda.”

“Ne yani, adamlar bayrağa kitaba sövmüş, herkes biliyor, biz mi suçlu olacağız onlar dururken?”

“Hadi abi, hadi... Oyalanma,” deyip kolundan çekiştirdi İhsan, parmakları da mengene gibiydi, tuttuğu yer sızladı,

“hem bizimkilere, ‘Birlikte dolanmayın bu akşam, uzayın gidin,’ demişler.”

“Kim demiş?” diye sordu Sacit telaşla.

Alaattin Abi miydi yoksa? Buralarda mıydı? Ona bir görünseler miydi, bilemedi, “Neden toz olmadınız ulan,” deyip kızabilirdi. Bir dediğini yapmasalar onca yapıp ettiklerinin göze görünmez olacağını düşünüp vazgeçti.

“Bilmiyorum, Süleyman öyle dedi, ‘Dolanmayın buralarda, uzaklaşın,’ demişler, ama kim demiş bilmiyorum.”

“İyi, iyi... Gidelim madem... İyi de nereye gidelim? Kahve mahve sakat olur.”

“Kanal tarafına gitsek, ne dersin? Yürürsek sen de açılırsın.”

“İyiyim oğlum ben. Bir şeyim yok dedim ya sana. Laftan anlamaz mısın?”

“Lönk diye düştün ulan, bırak tatavayı, yarın bir doktora falan görün bence.”

“İyiyim yahu, bir şeyim yok, geçti.”

Canı sıkıldı, bu İhsan itine laf anlatamayacağı anlaşıyordu. Hiçbir şeyi yoktu, görmüyor muydu sersem? İyiydi, iyi, sakallının omuz başından aşağı ayrılıp sallanan etini unutursa daha iyi olacaktı. Pembemsiye yakın bir beyaz, ne tuhaftı öyle, kan falan hatırlamıyordu, ama gözünün önünden gitmiyordu o görüntü, sallanıyor öyle, koptu kopacak, sanki adamın kolunun bir parçası değil de başka bir şey, bir hayvanın buduna rastgele sallamışlar gibi bıçağı. İçi bir tuhaf oluyordu hatırladıkça, midesi değil, göğsü, başı bulanıyordu. Düştüğü ettiği yoktu allahtan, bu iyiydi, yürümek yaramıştı belki de. Adamın kolundan sarkan eti gözünün önünden kovmaya çalışırken bu kez çocukluğunda ceviz oyar-ken çakıyı kaydırıp başparmağını yardığında, kan yürümeden önce bir an o pembemsi beyaz rengi gördüğünü hatırladı. Günlerce kafası karışmıştı, tavuk ya da koyun etini bilir-

di, yeni kesildiğinde neye benzediklerini, hem onlar gibiydi eti hem değildi, yarası sarıldıktan sonra da ikide bir aklına gelmiş, açıp bakmak istemişti. İnsanın sahiden de etten kemikten ibaret olduğunu görmek kafasını karıştırmıştı. Derinin altında et olması çok tuhaf gelmişti o zaman. Çocuk akıllı, ne var sanıyorduyorsa.

“Ne düşünüyorsun abi?”

“Hiç.”

“Daldın sanki.”

“O adam ölmüş müdür?”

“Hangisi?”

“Şu hani vardı ya, kolu...”

“Ha! Şu kara sakallı puştı diyorsun, kan revan içindeydi son gördüğümde. Gebermiş olabilir.”

“Ölür mü insan öyle bir yaradan?”

“Ne bileyim? Çok kan kaybetmişse kesin gitmiştir cehen-nemin dibine. Seni yerde görünce ne olduğuna bakamadım ki. Belki döner bıçağını savurmuştur Rıza yeniden.”

“Hangi Rıza bu?”

“Sokağın başındaki pidecinin döner ustası var ya, sipsiv-ri bir eleman. Bizim o şerefsizleri sıkıştırmaya gittiğimizi gö-rünce coşmuş, almış döner bıçağını düşmüş peşimize. Sü-ha'ya demiş sonradan, ‘Bu itler dükkâna geldiğinde de ko-vasım geliyor her seferinde,’ demiş, ‘ne konuştuklarını anla-mıyoruz, nereden bilelim anamıza mı sövüyor bunlar.’ Helal valla, delikanlı adammış ama, yürek yiyip gelmiş.”

“Vurmuş mudur yeniden bıçağı adamın bir tarafına?”

“Ne bileyim abi, o kargaşada.”

Rıza'nın tipini hatırlamıyordu, adamın kolundan sarkan et parçası gitmiyordu ki gözünden. En nihayetinde etten kemikten başka bir şey olmadığına inanamıyordu insanın, ko-lu, bacağı hep etti işte, bıçak darbeleriyle kıyım kıyım kıyı-lacak et.

Bir tuhaf oldu gene, önceki gibi değil, içi bulanmadı, başka bir şeydi bu seferki, ayağından bacağına, oradan kasiğına doğru bir şey çekildi sanki, titreyiverdi. Anneannesini hatırladı; çocukken evin balkonundan kim daha aşağı sarkacak diye abisiyle yarıştıklarında, “Yapmayın evladım,” derdi, “ayaklarım çekiliyor.” Gülerdi, kadının söylediğı çok saçma gelirdi. Böyle bir şey olmalıydı. Yeniden çekilir gibi oldu bacaklarının iç tarafı. Yeni kesilmiş kurban etinin seğırmesi geldi gözlerinin önüne. Tövbe estağfurullah, dedi içinden birkaç kez.

“Yalnız abi,” dedi İhsan gülerek, “Rıza’yı görmek isterdim o koca bıçağı indirirken, Karaoğlan mısın be mübarek, Tarkan mısın?” Başını Sacit’e doğru çevirip aşağı yukarı salladı, kaşları kalkmış, dudakları büzülmüştü. Ağzı kulaklarındaıdı. İki parmağına doladığı tespihini döndürüp sallamaya başladığını görünce, Sacit sımsıkı kavradı İhsan’ın elini, tespihi çekip aldı, cebine attı. Şakırtısı da, çevirip durması da tepesini attırmıştı. Vermeyecek, direnecek olsa ağzının ortasına indirebilirdi yumruğı, neyse ki usulca bırakmıştı İhsan. Korkarak, “N’oluyor abi?” dedi, merakla dikti gözlerini Sacit’in gözlerine.

“Zevzekliğin lüzumu yok,” dedi Sacit, “uzatma.”

“Ne zevzekliğı abi,” gibisinden bir şeyler mırıldandı İhsan, “ne dedim ben şimdi, adamın koluna nasıl indirdiğini merak ettim sadece.”

Sacit yeniden ürperdi o an, üşüyüverdi. Et parçasını görür gibi oldu; sallanıyor, koptu kopacak, hiçbir renge benzemeyen başka bir renk, tuhaf bir pembe. Gözlerini hızla kapatıp açtı birkaç kez, bir süre sağ eliyle sol kolunu tutup sıvazladı omzundan aşağı. Elinin hareketini izlerken başparmağındaki yara geldi aklına, gözüne yaklaştıırıp baktı, unutup gitmişti, belli belirsiz bir iz kalmıştı etin kaydandığı yerde, bilmeyenin yıllar önce depderin kesildiğini asla anlamayacağı iplik inceliğinde bir iz.

“O bıçakla dönüp yeniden döner mi kesecek şimdi bu adam?” diye sordu.

“Herhalde abi,” dedi İhsan, “ne yapacak başka?”

“Yenir mi be o,” dedikten sonra yolun kenarına hızla seğirtip öğürmeye başladı.

Kendinin Uzağına

VEYSİ ERDOĞAN

İlk zamanlar farkında değildim. Uzun bir süre de bu böyle devam edecekti. Ta ki bir gün ortalıkta gezinen fısıltılar beni bulana kadar. Büyük bir şaşkınlık içindeydim. Okulda ki herkesin beni izlediğini biliyordum artık. Her türlü hareketime kuşkuyla baktıklarını da. Ne söylesem ardından gelecek onlarca cümlenin varlığı, enseme bir tokat gibi duruyordu. Hiç kimseden çekinmiyordum ama kulağıma değen her söz, zihnimi uzun zaman meşgul ediyordu. Öğretmenler odasında değildim artık. Mecbur olmadıkça vaktimi orada geçirmiyordum. Teneffüslerde okulun bahçesinde buluyordum kendimi. Tek başıma yürümek daha iyi geliyordu. Durmak nedir bilmeyen fısıltılar, çalmadık kapı bırakmamış gibiydi. Öğrencilerin aileleri de okula üşüşmüş, cuma günkü törende dudağımı bizzat yoklamış ve İstiklal Marşı'nı okumadığıma kanaat getirmişlerdi. Bu durum, onlar için kabul edilebilir değildi. Tepkilerini doğrudan göstermeseler de düşüncelerini okumak mümkündü. Onlarla konuşurken bakışlarının başka yerleri kurcaladığını apaçık görebiliyordum.

Az önce onlardan biri geldi. Okul bahçesindeki akasya ağacına omzumu yaslamış, güneşleniyordum. Yanıma yaklaştı. “Merhaba,” dedi. Omzumu ağaçtan çektim. Ona doğru bir adım attım. “Merhaba,” dedim. “Hayırdır hocam,” dedi, “tek başınıza buradasınız?” Tebessüm ettim. “Güneşleniyorum.” İmalı bir bakışla “İçerisi çok mu soğuk?” dedi. Cevap vermek istemiyordum. Konuşmanın bu şekilde süreceğini başından tahmin etmiştim. Nereye konaklayacağını bildiğim cümlelerini önüme sürüklemek derdindeydi. Meselesi buydu. Ben ise konuyu değiştirip muhabbeti kızı Aslı’ya getirdim. “Derslerinde oldukça başarılı,” dedim. “Edebiyatta tutkun. Çok sağlam kitaplar okuyor.” Şaşkıındı. Aklından geçenlerin, ağzından çıkmasına izin vermiyordum. Yüzü kızardı. Beni kızdırabileceğine dair yanılığsı içinde kıvrandığı belliydi. O sıra ders zili çaldı. Rahatladım. “İyi günler Müzeyyen Hanım,” dedim. Kekeler gibi teşekkür etti. Dersimin olduğu sınıfa yöneldim. O günü Müzeyyen Hanım’ın bende yarattığı keyifsiz hal ile kapattım.

İleriki günlerde başka şeyler de duydum. Artık iri cümlelerle beni buluyorlardı. Büyük büyük harflerle. Olduğu gibi. Törpülenmeden. Altında zaman geçirdiğim akasya ağacının salkımlarından önüme düşüyorlardı sanki. Geçen pazartesi uykuda kalmıştım. İki dakikalık bir gecikmeyle yetişebilmişim İstiklal Marşı’na. İlk kıta okunmuş, ikinci kıtaya geçiliyordu o sıra. Ben, okul kapısının önündeydim. Benim gibi törene gecikmiş başkaları da vardı. Hepsi bir kule gibi oldukları yere dikilmişti, hazırol vaziyetinde. Ben tam tersine yürümeye devam etmiştim. Kısa bir süre sonra herkes olanları duymuş, haber okulun dışına çabucak taşmıştı. Berbere, bakkala, terziye, manava... Yukarıdan aşağıya yuvarlanırken hacmi büyüyen her şey gibi, üzerine yeni şeyler eklenecek gitmişti gidebileceği yere kadar. Ben, bütün bu olanlardan habersiz istenmeyen adam oluvermiştim. Uğultular bu-

na işaretledi. Ki ertesi gün, ev sahibi kapımı çaldı; evi boşaltmam için bir haftalık mühlet verdi. Nedenini sorduğumda “Bir nedeni yok,” dedi. Kira sözleşmesini hatırlattım ona. “Çok önemli değil,” dedi. Beni çıkaramayacağını söyledim. Tehditler savurmaya başladı. “Çık git,” dedim “yoksa beynini dağıtırım senin.” İşaretparmağını sallayarak “Görüşeceğiz seninle,” dedi. Gitti.

Hava almak için pencereyi açtım. Binanın önünde birkaç kişi vardı. Bana doğru bakıyorlardı. Sinirli bir hal içindeydiler. Mavi kasketliydi biri. Arkasında bir şey saklıyordu. Yanındaki yeşil montlu, kulağına eğildi. Bir şeyler söyledi. Gözlüklü olan kollarından çekti her ikisinin. Uzaklaştırdı onları. Arkada kalan siyah deri ceketli yere tükürdü. Gittiler. Ev sahibiyle bir ilişkileri var mıydı acaba? Kapının önüne o mu yığmıştı onları? Yoksa birbirlerinden haberdar değiller miydi? Kapattım pencereyi. Balkona geçtim. Bir sigara yaktım. Önümde orkideler duruyordu. Eğildim; solmamışlardı, aldığım günkü gibi canlıydılar. Karşı apartmandaki evlerden birinin balkonuna büyük bir bayrak asılıydı. Çok büyük. Eskisini gözümün önüne getirdim, küçücüktü. “Sanırım,” dedim, “beni artık onlar da biliyorlar.” İkinci bir sigara yaktım. Sonra üçüncüyü. Telefona uzandım. Duygu’yu aradım. Sesim değişti birden. Sanırsın saka kuşuydum, alakarga ve kızılgerdan. “Keşke,” dedi, “burada olsaydın. En sevdiğin yemeği yaptım.” Fırından yeni çıkmış bir tepsi karnıyarık geldi gözümün önüne. Yanında da ayran. “Merak etme,” dedim, “yarıyıl tatiline az kaldı.” Sevindi. “Yeni okuluna alıştın mı?” dedi. Çok can alıcı bir soruydu bu. Hiç duraksamadan “Evet,” dedim, “çok güzel.” Konuyu değiştirdi. Şiire geçti. “Yeni bir şeyler yazdın mı?” Birkaç kâğıt karalamıştım. Masada duruyorlardı. O kadar. “Vakit buldukça uğraşıyorum.” Ashında kendisi için yazdığım ve henüz bitiremediğim şiiri merak ediyordu. Varmak istediği yer orasıydı.

Fakat biraz daha bekleyecekti. Sesindeki duyguyu hissettim. “Peki,” dedi, “içeri geçiyorum. Görüşürüz.”

Kış erken gelmişti. Kar yağıyordu şehrin üstüne. Lapa lapa. Aralıksız. Son birkaç yılın en soğuk kışıydı. Böyle bir zamana ilk kez şahit oluyordum. *Bu soğuğu anlat* deseler, şunu derdim: *Ruhum üşüyor*. O denli soğuk. Buna rağmen okullar tatil edilmemişti ve yeni nöbet yerim okul bahçesiydi. Adımı özellikle dışarıya yazmıştı okul idaresi. Uzun bir süre burada nöbet tutacaktım. Bu bir cezaydı onlara göre. Halbuki ben tam tersini düşünüyordum. Onlardan uzak kalmanın ödülünü bağışlamışlardı bana. Üstelik yalnız da değildim. Bahçedeki akasya ağacıyla vaktimi iyi geçiriyordum. Onun etrafında olmak, başkaydı. Bana, ait olduğum şeylerin hikâyesini hatırlatıyordu daima. Bir kelimenin asıl anlamına kavuştuğu yerde duruyordu. Bir harf bir başka harfe ses veriyordu orada. Şöyle bir cümle mesela: Biz birbirimizin diğeriyiz. Sahibini bulmuş mutluluk böyle bir şeydi galiba. Onu her gördüğümde bunu hissediyordum. Ellerini omzuma koymuş bir kırlangıç kadar hafıftım o sıra. Eğildim. Ağacın dibine düşmüş karları temizledim. Çamura batmış birkaç yaprağı kenara koydum. Önünü açtım, nefes alsın. Ayağa kalktım. Ağzımdan çıkan dumanı izledim. Yukarılara uzanamadan kayboldu hemen. “Çok kısa,” dedim, “ömrü çok kısa sürdü.” Öğrenciler pencereden bana bakıyorlardı. Onlara el salladım. Güldüler. Sonra zil çaldı. Evlere dağılma vakti geldi.

Nöbet defterinin çıkış kısmına imzamı attım. “Okulumuzda gün içinde herhangi bir vukuat yaşanmamıştır” yazdım. Okuldan çıktım. Arabama doğru yürüdüm. Uzaktan da olsa ön cama bir şeyler yazıldığını görebiliyordum. Arabaya yaklaştım. Önünde durdum. Üzerinde “defol” yazıyordu. Uzandım. Harfleri hızlıca dağıttım. Etrafıma baktım. Birilerinin bir yerde beni izlediğini düşünüyordum. Avcumu sık-tım. Dişlerimin gıcirtısını duyabiliyordum. Birkaç öğretmen

yanımdan geçti ve öğrenci velisi. Hiçbirinin yüzüne bakmadım. Arabama bindim ve eve geçtim. İçeri girdiğim gibi kol-tuğa yığıldım. Uzun bir süre öylece kaldım. Aç olduğum halde ne yemek yedim, ne de susadığım halde su içtim. Beni oturduğum yere mihlayan alnımdaki ağırlığın üstesinden gelemeden oracıkta uyudum. Uykumda birçok karışık rüya gördüm. Karanlıkta çokça kalmış rüyalar. Hepsi de yarım yamalak. Kırılan cam sesi, yol isteyen siren sesi, “Gel sana sarılayım,” diyen anne, kendine dağılmış rüzgâr, yeri delen su sesi, kırbaç sesi, kurşun sesi ve kan. Bir şey daha vardı. Onu çok iyi hatırlıyorum. Akasya ağacının gövdesinde dik bir vaziyette duruyordum. Bana rahmini açmıştı sanki. Orada olmaktan mutluydum. Gülüyordum. Ellerimi sağa sola açtığımda onu tamamen kucaklayabilir, yapraklarını yüzüme sürebilirdim, uyanmasaydım.

Uyandım. Vakit gece yarısını aşmıştı. Üşüyordum. Kalktım. Kombiyi sonuna kadar açtım. Mutfağa geçtim. Aya-küstü bir şeyler atıştırdım. Alnımdaki ağırlık yerinde duruyordu. İlaç aldım. Bir bardak su. İçeri iyice ısındı. Üstümü değiştirdim. Yüzümü yıkadım. Dişlerimi fırçaladım. Yarım bıraktığım kitaplardan birini aldım elime. Çok az okuyabildim. Esniyordum. Kendimi uykuya yeniden teslim ettim. Bu defa hiçbir rüya görmeden sabaha vardım. Saat sekizi yirmi geçiyordu uyandığımda. Dokuzda okulda olmalıydım. Ekmeğime tereyağı sürdüm. Üzerine ahududu reçeli. Küçük bardakta çay. Masa saatimin alarmı bir kez daha çaldı. Yatak odasına geçtim. Saati susturdum tamamen. Kendimden beklemediğim bir şey yaptım. Perdeyi araladım, hafif. Göz ucuyla dışarıya baktım. İçinde olduğum bu hal, beni kendime karşı utandırdı. Evrak çantamı aldım. Boy aynasının önünde durdum. Kendimi süzdüm birkaç saniye. “Tamam,” dedim, “vakit tamam, çıkmalısn.” Kapıyı kapattım. Anahtar sesi.

Okula yetiştiğimde müdür kapıda bekliyordu. Bana doğru geldi. "Hocam," dedi "sizinle biraz görüşebilir miyiz?" Başım la onayladım. "Az sonra odanızda olurum." Bana ne diyeceğini az çok biliyordum. Kulağıma değmişti fısıltılar yine. Montumu asmak için öğretmenler odasına girdim. Herkes yüzünü indirdi. Çıktım. Müdürün kapısını çaldım. "Müsaait misiniz?" dedim. "Buyurun hocam," dedi. Oturmam için koltuğu işaret etti. Tam karşısına oturdum. Uzun zamandır yüz yüze gelmemiştik. Saçlarını her zamanki gibi yana taramıştı, jöleli. Alnındaki çizgiler yerindeydi. Gözleri daha bir çukurlaşmıştı. Burnunun üzerinde iki tüy. Dudaklar olabildiğince ince. Neredeyse yok. Avurtlar çökmüş. Konuştuğunda ağzında çok önemli bir şeyler varmış da vermek istemiyormuş gibi dururdu. İşte konuştu. "Şunu okuyun," dedi. Bir zarf uzattı bana. Açtım, okudum. Bu bir savunmaydı. Okul velilerinin şikâyeti üzerine hazırlanmış bir savunma. İstiklal Marşı ve saygı duruşuna katılmadığım için. Yedi gün içerisinde yanıt vermem gerekiyordu. Soğukkanlılığımı elden bırakmadan müdüre baktım. "Meseleyi anladım," dedim, "bu kadar mı?" Çenesini kaşdı. Masaya göz attı. "Bu kadar," dedi, "başka bir şey yok." Odasından çıktım.

Ders yapacak halim yoktu hiç. Fuzûlî'nin bir beytini tah-taya yazdım. Öğrencilerin bu beytin üzerine düşünmelerini istedim. Kollarım birbirine kenetli, dışarıya daldım. Büyük binaların arasında kalmış yıkıntılar gördüm. Ateşin etrafında birikmiş birkaç insan. Dili dışarıya sarkmış bir köpek. Çuvalını arkasından sürükleyen çöp toplayıcısı. Çatılarda gezinen martılar. Bana soru soran bir öğrenciyi fark etmeyecek kadar kendimden geçmiştim. "Affedersin," dedim "dalıp gitmişim." Bir iki cümle de olsa sorusuna yanıt verdim. Oturdum. Başımı ellerimin arasına aldım. Müdürün bana verdiği zarf önümde duruyordu. İçinde yazılanları birkaç kez düşündüm. Ne diyeceğimi bilememenin orta-

sında kalmıştım. Bir adım öteye gidemiyordum. Zilin sesiyle irkildim. Eşyalarımı topladım, çantama koydum. Dışarı çıktım. Arabamı farklı bir yere park etmiştim. Oraya yöneldim. Yolun az ötesinde, yıkıntılar arasında birileri vardı. Pence-reden dışarı bakarken görmüştüm onları. Ateşin etrafındaydılar hâlâ. Üşüyordum. Hem de çok. Onlara katıldım. Bana selam verdiler. Sustular sonra. Yüzleri ve elleri aynıydı hepsinin: eski. Elbiseleri de öyleydi: yıpranmış. Kendime baktım. Bir anlam veremedim. “Belki,” dedim “sen eski ve yıpranmış bir şeysin.” Kendim için kurduğum bu cümleyi kabul ettim. “Be,n” dedim “eski ve yıpranmış bir şeyim.” Ellerimi biraz daha yaklaştırdım ateşe. Ne var ki hükmü giderek azalıyordu. Biri tahta getirdi, diğeri katran, ben çantamdan zarfı çıkardım. Öylece bıraktım ateşin içine. Bana verildiği gibi. Büsbütün.

Saatime baktım. Eve gitmek istiyordum. Yorgundum. Uyuyacaktım biraz. Ateşin başındaki herkese teşekkür ettim. Ellerini göğüslerine göturdüler. “Eyvallah,” dediler hep birlikte. Arabamı park ettiğim yere yürüdüm. Oradaydı, yerinde duruyordu. Ama gel gör ki bütün tekerlekleri sönüktü. Yakından bakınca hepsinin bıçak darbesi aldığını gördüm. Canım sıkıldı. Başım önümde, kaldırıma oturdum. Servisi çağırdım sonra. Bütün tekerlekleri yenisiyle değiştirdiler orada. Arabaya bindim ama hemen hareket etmedim; çünkü ne yapacağımı, nereye gideceğimi bilmiyordum. Kısa bir süre oraya çakıldım. Sonra birden arabanın yönünü sahil- le çevirdim. Orası eski ve yıpranmış bir ruhun kendini görebileceği bir yerdi. Vardım. Bir kafeye oturdum. Sigaramı masaya koydum. Çay istedim. Dışarılara daldım gene. Sağa sola yalpalayan eski bir tekne, kuş sürüsü, kedi, köpek, kestane satan bir adam, rüzgâra karşı yürüyen iki âşık, çöplere eğilmiş ihtiyaç.

Bir şeyler çizmek için çantamda tuttuğum defteri çıkar-

dim. Kalemlerimi masaya serdim. Gördüklerimi çizmeye başladım. Ama oldukları gibi değil, istediğim gibi. Âşıkları bir banka oturttum. Birbirine sarılmış halde. El ele. İç içe. Kadının uzun kahverengi saçlarını adamın omzuna düşürdüm. Adamı, kadının gözlerine girecekmiş gibi gösterdim. Çöplere eğilmiş ihtiyar, kedilerin karnını doyuruyordu o sıra. Bir değil, iki değil, birden fazla kedi birikmişti etrafına. Bir de köpek vardı. İriydi, sarı tüylü. Onu bankın oraya yerleştirdim, iki âşığın dizi dibine. Tekneye bakıyordu köpek. Kuş sürüsü teknenin üzerinden geçiyordu. Onları orada tuttum. Hava açıktı. Gökyüzüne kırık bir beyaz serpiştirdim. Kestane satan adamı unutmadım. Yol gösterdim ona. Bankta oturan âşıkların biraz soluna geçti, teknenin önünü kapatmayacak şekilde. Müşterisi yoktu henüz kestanecinin. Siftah yapmamış gibi görünüyordu. Yanına gittim. Yüz gram kestane istedim. Yüzü güldü birden. Parayı uzattım. “Üstü kalsın,” dedim. Çok sevdiğim bir şairin şiiri düştü dilime. Onu döne döne okudum, eve vardım.

İçeri adım attığım gibi neler olduğunu anladım. Ayaklarımın dibinde bir taş. Avcuma sığacak büyüklükte. Siyah, simsiyah. Yerlere dağılmış cam parçaları. Küçücük. Mutfığa uzattım kafamı. Camın biri yok, kırık. İçeriye dalmış rüzgâr, ne gördüyse devirmiş. Süt, ekmek sepeti, su şişesi, birkaç bardak. Olduğum yere çöktüm. Sırtım duvarda. Ellerim, dizlerimden aşağı sarkmış. Parmaklarım dağınık. Taşa baktım. Dakikalarca. Ona. Sadece ona. Gözlerim, zihnimi terk etti uzun bir vakit. Sanırsın yer değiştirdik. Onun gibi. Olduğu yerde duran. Gövdesi ve ağırlığıyla. Katı ve dilsiz. Telefonum çalıyordu. Duygu’ydu. “Evet” tuşuna ne vakit bastım, hatırlamıyorum. Heyecanlı bir ses tonuyla konuşuyordu ama söylediklerini hiç anlamıyordum. Belki çeyizine eklediği yeni bir şeyden bahsediyordu, belki değil. Annesiyle arasında geçen bir muhabbeti aktarıyordu o sıra. Kedisi Kev-

ser vardı, gene kaybolmuştu belki, onu anlatıyordu. Saçlarının ya da yeni aldığı bir ayakkabının öyküsünü dinliyordum ondan. Belki değil. Sonradan söyleyecekti bana. “Ne güzel bir şiirdi o. Ne içten okuyordun öyle. Sanırsın başka bir yerden geliyordu sesin. Sanki ağzın değildi konuşan, senin yerine söz almış bir başkası vardı telefonun ucunda. İnsan sesi değildi sadece. Ağaç, yaprak hışırtısı, rüzgâr da oradaydı. Büyülendim. Olduğum yere çakıldım. Hiç böyle bir anım olmamıştı. Bunu sen yaptın. Sen yazdın bu şiiri, benim için. Harflerin incinmesin.”

Öksürdüm birkaç defa, üst üste. Midemde yanma. Elimi karnıma koydum. Yüzümün gerildiğini hissedebiliyordum. Duygu’nun sözleri üzerine birkaç güzel cümle kurdum ona. Çocukların yazılı kâğıtlarını inceleyeceğimi söyledim. Kapatım telefonu. Barış’ı aradım. “Bugün sende kalabilir miyim?” dedim. “Bekliyorum,” dedi, “gel.” Gittim. Üşüyordum. Kanepeye uzandım. Battaniye çektim üzerime. Barış’ın olan biten her şeyden haberi vardı, hatta fazlasıyla. Fakat ben bazı şeyleri henüz öğrenecektim. “Okulunuza güvenlik kulübesi yapacaklarmış,” dedi. “Okul idaresi firmayla anlaşmış. Birkaç gün içinde başlayacaklarmış.” Şaşırdım. “Bahçede yer yok ki,” dedim. “Bilmiyorum,” dedi, “ama girişte bir ağaç varmış. Akasya sanırım. Onu keseceklermiş.” Sustum. Çok uzun sustum. Çok. Bir ölüden farksızdım o an. Kapanmıştı gözlerim, kendiliğinden. Bir rüyaya varmıştım çoktan. Kötü bir rüya. Sesler vardı yine. Kesen, parçalayan, doğrayan sesler. Balta, pala, testere. İnsanlar gördüm. Oradaydılar. Bir ağacın etrafında. Bütün şiddetiyle ağaca vuruyorlardı. Yüzleri hep aynıydı. Sözleri ve kahkahaları da. Çatırtılar duydum. Aynı ağaçtan. Devrildi devrilecek. Uyandım. Alımda ter, gözlerimde büyük bir korkuyla.

Hastalanmıştım; soğuk algınlığı. İki gün boyunca Barış’ta kaldım. Bana çok iyi baktı. Meyveler koydu önüme. İhlamur

kaynattı. Papatya, meyan kökü, kekik çayı. Zencefil ve zerdeçal. Çabucak toparlandım. “Kalkayım,” dedim, “ben artık gideyim.” Eve geçmeme müsaade etmedi. “Bugün de kal,” dedi. “Yarın birlikte çıkarız.” Annem aradı o sıra. Çok özlemiş beni. Ablam da arkasından aradı. Rüyasında görmüş. “Birilerine sadaka ver,” dedi. Yeğenim otomobil istedi, pilli kırmızı olandan. Noktayı Duygu koydu: “Seni seviyorum.” Herkesi kucakladım, öptüm uzaktan. Parmaklarımı fesleğene sürdüm. Ellerim çok güzel koktu. Kumandaya uzandı Barış. Televizyonu açtı. Eğlence programlarından birini seyrettik. Güldük. Çay içtik, sonra gene çay. Uyuduk. Sabah oldu. Kahvaltı, hazırlanma faslı, evden çıktık. Güzergâhımız farklıydı. Teşekkür ettim. “Eksik olma,” dedim. Ayrıldık.

Arabama bindim. Okula doğru gidiyordum. Radyoyu açtım. Müzik, haberler, hava durumu. Kapattım. Gökyüzü griydi. Kuşlar da öyle. Ağaçlar da. Sonra insanlar. Aynaya baktım. Ben de öyleydim; gri. Alışmaya başladım. Arabamı otoparka bıraktım. Yıkıntıların olduğu yerden geçtim. “Belki,” dedim “ateşin etrafındadırlar hâlâ.” Hiç kimse yoktu, ortalığa dağılmış küllerden başka. Okula yürüdüm. Kapının önündeydim ki birkaç kişi durdurdu beni. “Bir dakika,” dediler “nereye gidiyorsun?” Kafamı kaldırdım. Etrafıma baktım. Mavi kasketliyi tanıdım hemen. Yanındaki yeşil montluyu da. Siyah ceketli de oradaydı ve başka birçok kişi daha. “Siz kimsiniz? Ne istiyorsunuz?” dedim. Sert adımlarla bana doğru geldi mavi kasketli. “Okula girmeyeceksin,” dedi. Gözlerini kısmıştı. Alnını, toslamak için kullanacak gibiydi. “Ben bu okulun öğretmeniyim,” dedim. “İçeride beni bekleyen öğrencilerim var. Çıkın önümden.” Öne doğru atıldım. Elini göğsüme koydu bir diğeri. Bana engel oldu. “Seni hiç kimse beklemiyor,” dedi. Gözlerindeki siyah lekeyi gördüm. Alev almaya meyilli bir benzin tankeri karşında duruyor sanırsın. Derin bir nefes aldım, verdim. “Bu sizi il-

gilendirmiyor,” dedim. Sinirlendiler. Arkamdakilerden biri yaklaştı. Ensemi tuttu sımsıkı. Boğazımı kavradı. “Şimdi,” dedi, “burada, İstiklal Marşı’nı okuyacaksın.” Dişlerini sıkı-mıştı. Ağzından çıkan harflerin delirdiği her halinden bel-liydi. Zor da olsa kendimi ondan kurtardım. Sesimi yükselt-tim. “Dalga mı geçiyorsunuz?” dedim, “Gidin işinize.” Siyah ceketli kulağıma eğildi. “Ne dalgası lan” dedi “orospu çocu-ğu.” Omzuma bir darbe aldım, yere çöktüm. Sonra bir da-ha. Elllerinde sopalar vardı. Açılan bıçak sesleri. Gözlerime biri tekme attı. Yerinden çıktı zannettim. Ayaklarıyla başı-mı yere vuruyordu. Başkaları da üzerime çullandı. Karnıma bıçak soktu biri. Çıkardı, gene soktu. Seslerini duyabiliyor-dum. “Terörist,” diyorlardı. “Vatan haini, bölücü piç.” Üze-rimdeki gölgeler artıyordu. “Vurun, öldürün.” Vuruyorlar-dı. Parmaklarımın ezildiğini hissedebiliyordum. Dişlerimin kırıldığını da. Sanırsın bir orduya başkaldırmıştım. O den-li kalabalıktilar ve öfkeli. Hayalarım bir tekme. Sonra bir daha. Sonra kulağıma. Üst üste. Çok defa. Hiçbir şey duya-maz oldum. Ne kulağım vardı, ne gözlerim. Ne ellerim be-nimdi artık ne de ayaklarım. Öyle ki evimde duran taş, bu-raya gelmişti. Okulun önüne yığılmıştı öylece. Eskisinden daha ağır, tamamen dilsiz. Kendimin içinde değildim. Uza-ğıma düşmüştüm. Bir ağacı kesiyorlardı, onu hatırlıyorum. Balta, pala, testere sesleri vardı. Kalabalıktilar. Kahkaha atı-yorlardı. Yüzleri hep aynıydı. Sözleri de. Önce çatırtılar duy-dum ağaçtan. Sonra sola doğru eğildiğini gördüm ve devril-diğini, yavaş yavaş.

Akasya gövde rahim.

Bodur T'nin Bi-Linç Enstitüsü

MEHMET EROĞLU

- 1 -

Bay Başkan uyandığında pek mutlu değildi. Aslında hep mutsuz uyanırdı ama o sabahki mutsuzluğu değişik, o güne kadar varlığından haberdar olmadığı türden bir mutsuzluktu. Vakti olsa –kendisiyle ilgili her şeye karşı duyduğu o önlenemez merak yüzünden– garip mutsuzluğunun nedenini arardı ama saat on birde Palavristan Cumhuriyeti'nin cumhurbaşkanını sarayında kabul edecek, öğle yemeğinden sonra da onunla birlikte bu güzel ülkenin en önemli bilim kuruluşunu, uzun iktidarının kilit taşı sayılabilecek enstitüyü birlikte gezeceklerdi. Palavristan Afrika'da bir yerde, önemsiz, küçük bir ülkeydi, Cumhurbaşkanı Kombato'nun uluslararası camiada pek itibarı yoktu ama son üç yılda ziyaretçi cumhurbaşkanı sayısı ikiye düştüğünden, bir ay önce itimatnamesini sunan Palavristan Büyükelçisi ziyaretten söz edince –dışişlerinin uyarılarına aldırmadan– kabul deyivermişti.

Yorganı üzerinden atıp her sabah yaptığı gibi bağırdı: “AAA!”

Kapı hemen açıldı. Acaba bu ülkede ondan çok “AAA!” diye bağırان birisi var mıydı? Kimse büyük A diye bağırmanın zorluklarından haberdar değildi. Yaklaşan Azap Oğlanı, yirmili yaşlardaydı. Düşük yanakları yüzünü daha da genişletmişti. Aslında bu tür düşük yanaklıları beğeniyordu. Böylelikle daha yataktan kalkmadan zahmetsizce tokat atabiliyor ve neredeyse hiç ıskalamıyordu.

Yatağa yaklaşan oğlana önce elinin tersiyle, ardından tokadın simetrisini sağlamak için avcunun içiyle vurdu. Sonra şaşkınlıkla bekledi. İki tokat! Yatışmıştı! Biraz daha bekledi. Evet, şaşırtıcıydı ama yetmişti; başka tokat atmak istemiyordu. İsteksizliğinin derinliğini kavrayınca endişeyle ürperdi: Onu iktidara taşıyan, bunca yıl ayakta tutan, siyasi rakiplerini sindiren ünlü –yaltakçı danışmanların ballı dediği– öfkesi azalıyor muydu? O zaman anladı: Bu sabahki mutsuzluğunun nedeni de buydu. İktidar enerjisi mi tükeniyordu?

Ayaklarını yere indirdi. Azap Oğlanı kollarının yeni durumuna göre yanağını sevgili başkanının tokadının menzilinde tutacak şekilde yer değiştirdi. Eskiden veliahtların, asilzade çocuklarının hocaları tarafından dövölmeleri yasak olduğundan, derslere yanlarında onlar için dayak yiyecek oğlanlarla girdiklerini ve şamar oğlanı tabirinin buradan geldiğini, şimdi adını ve yüzünü unuttuğu bir danışman söylemiş ve Bay Başkan’ın kendisine de zarar veren bu öfkesini söndürmenin yolunun, Azap Oğlanları olabileceğini keşfetmişti. İktidarının ilk günlerinde hemen hemen her sabah başkanlarını banyoda aynanın önünde, kendini tokatlarken bulmaktan dehşete düştüklerinden, bir gün kendine ciddi zarar verebilecek bir hale gelen duruma çözüm aramaya koyulmuşlardı. İktidarının ilk üç ayının en önemli sorunu bu olmuştu: Bay Başkan’ın sabahları aynada yüzünü görür görmez kendini tokatlaması... Danışmanların aklına gelen ilk önlem, sabahları saat ona kadar saraydaki bütün ay-

naların üzerinin örtülmesi olmuş, ancak çok geçmeden bunun pek de pratik bir çözüm olmadığı anlaşılmıştı: Bay Başkan, seyrek saçlarını kendisi taramadan ortalığa çıkmaktan nefret ediyordu. İşte o zaman, Bay Başkan'ın yüzü şişmiş, iki gözü morarmış bir halde kendini sarayına kapattığı sırada, şimdi nerede olduğunu bilmediği, galiba onu güneydeki sıcak çöle ya da yakınında bir yerlere sürmüştü, o şişko danışman icat etmişti Azap Oğlanlarını. Bu yanaklı, çoğu ülkenin doğusundan devşirilen gençlere şamar yerine Azap Oğlanı denmesinin nedeniyse, ortalıkta dolaşan, Bay Başkan'ın yakındakilerini sık sık tokatladığı, hatta dövdüğü yolundaki söylentilerin yayılmasını engellemekti.

Bay Başkan, içinden gelmese de Azap Oğlanına –simetrisini bozmadan– bir tokat daha atarak banyoya yürüdü. Misa-fir beklediği böyle bir günde, hesapta olmayan banyo kazasını göze alamazdı. Çünkü bazen uyku sersemliğiyle öfkelerini tam olarak boşaltmadan banyoya giriyor, sonra da hincını aynadaki surattan çıkarıyordu.

Kahvaltı, ardından basın özetleri: Danışman projeksiyonun başına geçince sıkıntıyla esnedi. Kahvaltı sinirlerini yatıştırıyor ama gazete kupürleri hepsini tekrar ayaklandırıp tepesine çıkarıyordu.

“Yine var mı?” Danışman cevap vermekte gecikince bağırdı: “Sana soruyorum be adam!”

Birçok danışmanın başına geldiği gibi Azap Oğlanına dönüşmekten ödü kopan ince suratlı eski gazeteci kekelemeye başladı:

“E...vet... Baş...ka...nım...”

Ülkenin en eski ama en zararlı gazetesiyle yıllardır gizli bir savaş yürütülüyordu. Parti kurarken yanında olan ama şimdi onu terk eden eski bir yol arkadaşı, iktidarlarının dördüncü yılında bazı sözcüklerin yasaklanabileceğini, onların yerine başka sözcüklerin kullanılabileceğini bulmuştu: Me-

sela hırsız yerine, hırlı olmayan; yolsuzluk yerine, yoldan nasibini almamış gibi... Arada zorlamalar olmuyor değildi. En büyük zorluk sıfırdıydı. Sıfır sözcüğü yasaklanıp, onun yerine “bir eksi bir” kullanılmaya başlayınca birle başlayan rakamları yazmak zorlaşmıştı. Bini, bir, bir eksi bir, bir eksi bir, bir eksi bir olarak yazmak gibi. Hele milyon, ya da milyar! Tam bir felaketti... Konu o kadar dal budak salıp büyümüştü ki, Milli Eğitim Bakanı sıfır yasağı yüzünden çocukların matematiğe ilgisinin kalmadığını, bu gidişle toplama çıkarma işlemi bile yapamayan bir nesille karşılaşacaklarını, sıfır ve birden oluşan bilgisayar dilinin yerine konan yeni yazılımın, birbirinin içine giren birler yüzünden çalışmadığını söyleme cesaretini bulmuştu.

İşte o zaman Bay Başkan onu iktidara getiren, orada da tutan politik dehasını göstermiş ve sıfır yasağının kaldırılmasını, iktidarının onuncu yılında açıklayacağını ilan ettiği demokratikleşme paketinin içine almış, ülkenin gelecek nesilleri, matematik ve bilgisayar böylelikle kurtulmuştu.

Ancak bu az satan ama zehir saçan gazeteyle verilen mücadele zorlu geçiyordu. Çünkü karşılarında oldukça yaratıcı bir düşman vardı. Bu kâğıt parçası, çok uzun zamandır ona, bu ülkenin dört defa seçilmiş değerli başkanına, tiranın T'sinden esinlenerek T demektiydi. Boyunun kısalığını vurgulamak için T'nin önüne bir de sıfat eklemişlerdi: bodur. Bodur T yakıştırması, uzun süredir muhalif çevrelerde, tabii dış düşmanlar arasında, Yahudi ve komünist mihraklarda da yaygın olarak kullanılmaktaydı. Bu –iki harfinden sayısız edep dışı sözcük üretilen– ad zaman zaman kuzeydeki ayrılıkçılar tarafından duvarlara BT olarak yazılıyordu. B ve T harfleri yasaklanabilir miydi? Alfabe de bilinç sözcüğüne yapıldığı gibi budanabilir miydi? Şimdiye kadar bazı sözcükler yasaklanmış ama yasaklar hiçbir zaman harf seviyesine indirgenmemişti. Neden olmasın? Hemen bu konu-

da araştırma yapılması için emir vermişti. Ülkenin üç üniversitesinin lisansüstü programlarında araştırma sürdürülüyordu. Milliyetçi, muhafazakâr, rejime sadık iki gazete de bu lanetli B ve T'yi ortadan kaldırmak için, akademik kürsülere ulaşamamış fikirleri değerlendirmek amacıyla ülke çapında bir yarışma düzenlemişti. O, ideolojisinin temel prensiplerine aykırı olduğu için, halkın hayal gücüne inanmazdı ama heveslerini kırmamak için evet demişti. Ne alçakça bir yakıştırmaydı Tiran? Bari Yunanca bir sözcük bulmasalardı. İnce, kurnaz bir düşmanlıktı onlarınki: Yunanlılardan nefret ettiğini bile hesaba katmışlardı.

Kökü dışarıdaki gazete bugün de ne yapıp etmiş, ön sayfaya basık bir T yerleştirmenin yolunu bulmuştu. Sayfanın mi-zanpajı öyle ayarlanmıştı ki, sansürlenmiş yazıların iki yanda bıraktığı büyük beyaz boşluklar, sansüresiz yazılı kısmı, ortada T teşkil edecek bir karartıya dönüştürmüştü. T harfinin iki kolun birleştiği yere de sevimsiz bir fotoğrafını yerleştirmeyi başarmışlardı.

Başkan birden hayranlıkla durakladı. Bunu düşünen adam ne harika bir LT8 olurdu. Kimdi acaba? Belki onu enstitüye kazandırmak mümkün olurdu. Bunu akılda tutmalı, öğleden sonra bu fikri Üstat'a açmalıydı. Üstat'ı hatırlayınca durakladı: Acaba onun da zamanı dolmuş muydu? Bu gazetesinin varlığı, bu karşısında duran ön sayfa, konunun tartışmaya açılmasını gerektirmiyor muydu? Beş yıl önce olsa, Üstat uygun bir LT bulur, durumu çözerdi...

“Editörü tutuklama kararı çıkarıyoruz Sayın Başkan.”

Kullanışlı aptallardan devşirilen danışmanlardan sıkılmıştı. Bulması kolaydı ama kullanım süreleri kısaydı.

“Hayır,” dedi. “Derinlemesine araştırın. Adamın zaafı neler? Geçmişi? Ailesi? Kadınlarla arası nasıl? Gözetleyin, dinleyin ama sakın tutuklamayın!” Bu gazeteden kesinlikle nefret ediyordu. Bin bir zorlukla tırmandığı zirveyi bulutlar-

la kaphyorlardı. “Peşinde herhangi LT var mı?” Tabii ki olmalıydı. Sorun o değildi ki. “Var olanlar kaçınıcı seviyeden, onu bilmek istiyorum...” Sonra avazı çıktığı kadar bağırdı: “LT koordinatörü nerede? Bulun şu herifi bana!”

- 2 -

Yan gözle Kombato’nun terli yüzüne, ardından çenesine kadar yükselmiş devasa göbeğine baktı. Uzun zamandır onun kadar iştahlı birini görmemişti. Acaba uyuyor muydu? Adam arabaya biner binmez yarım kalan sindirimine devam etmek ister gibi gözlerini kapamıştı. Bu yüzden anlattıklarını dinleyip dinlemediğinden emin değildi. Yine de devam etti:

“Bi-linç enstitüsü bir ihtiyaçtan ortaya çıktı. Konunun önemini daha partinin kuruluş yıllarında fark ettik. İlk başladığımızda yanımızda bir avuç araştırmacı ve gönüllü vardı. Ama kısa zamanda, özellikle de iktidara geldiğimiz yılın sonunda, bu bir avuç insanın sayısı önce yüzleri, sonra da binleri buldu. Bugün enstitüde tam iki bin yirmi üç kişi çalışıyor...”

Makam arabasının önünde oturan ve konuşmasını tercüme eden kadının zorlandığını fark edince yavaşladı. Ona sorsalar Kombato’nun uykusunu getiren ağır yemekler değil, bu kadının vızıltıya benzeyen sesiydi.

“Enstitünün kuruluş felsefesi bana ait. Bugünkü yönetimin prensiplerini bulan, sistemleştiren benim... İşe kolay sorulardan başladım Başkan Kombato: Mutlak itaat neyi gerektirir?”

Biraz bekleyip Kombato’ya bir tahminde bulunması için ona zaman tanıdı. Yararsızdı. Adam resmen kendinden geçmişti. Bodur T diye üzerine çamur sıçratmaya çalışsalar da dünya siyasetinde iktidarda kalma stratejileri konusunda devrim niteliğinde katkılar yapmış biri ona mutlak iktidarın

ipuçlarını veriyor ama o adam kara göbeğinin üzerine kıvrılmış uyukluyordu. İçi öfkeyle doldu. Aslında hayal kırıklığına uğramıştı ancak öfkesinin yerli yerinde olduğunu hissetmek güven vericiydi.

O alçak editör sırrını çözmüştü. Eylülde yazdığı makalenin ilk cümlesini görünce anlamıştı bunu: *Doğa acımasızdır, vicdanı yoktur ve bir Tiran da en çok doğaya benzer...*

“Vicdan sözcüğü birçok dilde bilmekten gelirmiş...” Bunu çok sonradan, Üstat’tan öğrenmişti ama bilginin kaynağını Kombato’ya söylemek zorunda değildi. Bu yüzden söz ona aitmiş gibi devam etti: “Halkın vicdanını doğaya benzetmek için ne yapmalıyız? Basit: Bilmeyi ortadan kaldırmalıyız, unutmalarını sağlamalıyız... Nasıl? Bilinci düzenleyerek, onu budayıp saflaştırarak, istediğimiz biçimi vererek... Böyle de yaptım. Bilmenin sonucu olan bilinç sözcüğünü alıp, önce ilk hecesini ikinci heceden ayırdım: Bi-linç... Sonra da o yararsız heceyi yok ettim. Ortaya ne çıktı? Daha doğrusu ne kaldı? Linç... İşte birazdan gideceğimiz araştırma merkezi, bilincin budanmış, saflaştırılmış, özünün ortaya çıkarılmış hali... Linç Enstitüsü... Toplumsal bilince ancak o kutsal eylemle, linçle ulaşabiliriz... Gerçek vicdanın özü linçtir. İnanmayan doğaya baksın, o kadar çok linç olayı vardır ki...”

Kombato gözlerini geniş vadinin ortasında, bir çamur yığınının andıran yükseltinin önüne gelinceye kadar açmadı. Araba durunca iri göbeğini kaşıyarak doğruldu. Dakikalar dır bu ânı bekleyen Bay Başkan adamın kirpiklerini araladığını görür görmez açıklamaya koyuldu:

“Biliyorum, şaşırdınız. Yüksek, gösterişli bir bina bekliyordunuz. Muhtemelen bir gökdelen...” Muhaliflerin buraya ÇÇ, çamur çukuru demesine aldırmayacaktı. “Ama biz yaptıklarımızı saklamayı severiz Sayın Dostum...”

Adama bütün yol boyunca uyukladığı için kızmıştı ama şimdi gizli bir minnet duyuyordu. Son beş yılda buraya gel-

meyi kabul eden ilk devlet başkanı oydu. İşi düşenler zorunluluktan başkente beş-altı saat uğruyor, ünü ülke dışına yayılmış enstitüyü görmeyi reddederek hemen uçup gidiyorlardı. Yine de huzursuzdu. Minnet duymak! Bu onun asla yapmadığı, hep çevresinden beklediği bir şeydi. Ne oluyordu bugün ona?

Kapıda onları Üstat ve 1. Yardımcısı birlikte karşıladılar. Bugün ikisinin de içeride yanında olmasını istemiyordu. Çünkü yolda karar vermişti: İkisini de değiştirecekti. O yüzden onları sonra odasında ziyaret edeceklerini söyleyip Üstat'tan iki başkana bilgi vermesi, eşlik etmesi için 2. Yardımcı'yı görevlendirmesini istedi.

Az sonra brifing odasındaydılar. 2. Yardımcı beklediğinden daha becerikliydi. Gayet iyi bir giriş yaptı:

“Sayın Başkan Kombato, burası bir devşirme, sınıflandırma, üretme ve araştırma merkezidir. Burada uzmanlarımızla birlikte yeni linççileri bulur, adayları sınavdan geçirir, kökenlerine göre sınıflandırır, yeteneklerine göre görevlendirir ve eğer gerekiyorsa, özel görevler için yeni tip linççiler üretiriz... Kullanımda kolaylık olsun diye bundan sonra linççilerimize LT, yani Linççi Tip diyeceğiz. LT'yi izleyen rakamsa, size onun hangi kattan, yani türden olduğu bilgisi verecektir. LT1, LT2, LT8 gibi... Rakam büyüdükçe LT'lerin kalitesinin arttığını, bu tiplerin eğitimi ve üretimi için çok zaman harcandığını unutmayın...”

Bay Başkan memnuniyetle geriye yaslandı. Bu adamı sevmiştii. Konuya hakimdi... Birden irkildi. Sabah Azap Oğlanına sadece iki simetrik tokat atmış, yanındaki bu şişko-ya minnet duymuş, şimdi de birisine karşı sevgi hissetmeye başlamıştı. Hastalanıyorum diye düşündü... Yardımcı devam ediyordu:

“Bu bina, Dante'nin, Dante ünlü bir kâfir yazardır Başkan Kombato, onun *İlahi Komedya* adlı eserindeki cehennemin-

den ilham alınarak inşa edildi. Saygıdeğer Başkan'ımız sizin merkezimizi ilk gördüğünüzde kapıldığınız şaşkınlığı bize aktardılar. Gördüğünüz gibi merkez yukarıya değil, aşağıya doğru halkalar şeklinde uzanıyor. İyi ve değerli olan yukarıda değil, aşağıda, çukurda yetişir. Tohumu düşünün. Ya da bir ağacı: Çukurunuz derin değilse ayakta duramazsınız..."

Kesinlikle akıllı bir yardımcıydı bu. Gözlerini açıp kapadı: Kombato'nun kara derisi birdenbire beyazlaşmıştı. Gözlerini tekrar kapayıp açtı. Şimdi de griye dönüşmüştü Kombato. Dönünce mutlaka bir göz doktoruna görünmeliydi. Birden endişeyle irkildi. On yıl önce tıp fakültelerindeki oftalmoloji bölümleri lav edilmişti. Çünkü işgüzar göz doktorları insanların gözlerinin iyi görmesini ve görüşlerinin keskin olmasını sağlıyorlardı. Oysa insanların körleştirilmesi, okumasının engellenmesi, halkı bilinçlendirmek yani linçlendirmek için ilk şarttı. Bu yüzden göz doktorları yaygın bir LT6 operasyonu ile ortadan kaldırılmıştı. Sonra hatırladı. Telaş etmesine gerek yoktu: Durumu yasal hale getirmek için çıkardıkları kanun ne derse desin, kendi sağlıkları için özel, herkesten gizledikleri bir hastane bırakmışlardı geriye... Unutkanlık! Sabahtan beri ortaya çıkan garip belirtilere bir de bu eklenmişti.

Endişelenmeyi bırakmalıyım. Kulaklarını kabartarak 2. Yardımcı'ya döndü. Adam şehvetle anlatıyordu:

"Bir linççi, hangi katta, hangi seviyede olursa olsun, güne yeminle başlar... Önem sırası şudur: Birinci, ikinci ve üçüncü olarak Bay Başkan gelir... Sonra hiçbir şey. Dördüncü olarak yine Başkan. Beşinci olarak belki ben... Önemli olan LT'lerinizi henüz eğitebilecek kadar erken bulmaktır. Alt katlardaki ayak takımına mensup olanlar, çapulcular, şiddet eğilimliler, parayla satın alabileceğiniz düşük karakterdeki zavalılar, iktidarsızlar, kadın düşmanları, giyim fetişistleri, bunlara her zaman, her yerde rastlayabilirsiniz. Sofu, milliyet-

çi, komünist LT'ler... Bunları bulmak konusunda da zorluk yaşamazsınız. Yalnız bu kategoriden olanları aynı katta muhafaza edemezsiniz çünkü birbirlerini linç etmeye kalkışabilirler...”

Adam konuyu çok güzel özetliyordu. Yardımcısını çok beğendiğini geri döndüklerinde Üstat'a söylemeli ve bu genç adamı övmeliydi. Birden tokat yemiş gibi irkildi: Övmek mi? Bu da onun yaptığı bir şey değildi. Hatırlamaya çalıştı: Hayır, hayatı boyunca kimseyi takdir edip, methettiğini hatırlamıyordu.

“Kendini, kendine adamayanlar, kendinden umudu kesenler mükemmel LT adaylarıdır ama bulunmaları zordur. Sayın başkanlar, en kullanışlı LT'lerin liberal kökenden gelenler olduğunu söylemeliyim. Bunlar masumiyetlerinden, iyi niyetlerinden o kadar emindirler ki, böylelerini en zor göreve yönlendirmek işten bile değildir. Yapacağınız tek şey kaybettikleri inançlarını canlandırmaktır; önemlerine yönelik endişelerini gidermekle, özgüvenlerini pohpohluyarak başlayın işe. Bu tür LT'lerin yani LT5'lerin budalaca samimiyetleri iç kıyıcıdır. Ancak bir budala olarak yaptıklarının yararına kendilerini de inandırırılar. Bu yüzden linç operasyonlarında da inandırıcılarıdır. Öte yandan en sadık ve en işe yarar linççiler hainlerden çıkar. Eğer birisi mensup olduğu topluluğa, yoldaşlarına, partisine ihanet edip yanınıza gelmişse bu tip LT'lere, LT6-LT7'lere her şeyi yaptırabilir, istediğiniz herkesi linç ettirebilirsiniz... Unutmamanız gereken bir diğer şey de, birkaçı dışında bütün LT'lerin parayı sevdiğidir... Tabii, melezleri de unutmamalıyız. Onları ilk hallerinden tam aksi tarafa dönüştürüyoruz. Bu konuda çok başarılıyız. Şimdi LT7 olarak, yani çok yüksek mertebede LT'ler olarak kullandığımız o kadar çok eski düşmanımız var ki, şaşarsınız...”

“Peki 8. kattakiler, yani LT8'ler...”

Soruyu Başkan Kombato mu, yoksa kendisi mi sormuştu, ayırt edemedi. Sesleri de mi karıştırıyordu. Kulakçıya da gitmem gerekecek... Bir ara halkın sağırlaşmasını önlüyorlar diye kulakçıları da linç ettirmeyi düşünmüşlerdi ama eğitimi boğaz ve burundan ayırmak zor olduğu için vazgeçmişlerdi.

“LT’lerin kreması, en şerefli rütbe, varılabilecek en üst seviye... Onları gizli görevlerde kullanınız. Genellikle araştırmalar sonucunda melezleme işlemleriyle elde ederiz LT8’leri. Kimlikleri çok az kişi tarafından bilinir. Ancak böylelerini sık sık koklamalısınız. Çünkü bunlar, içleri çürümüş olduğundan, çok çabuk bozulurlar. Eğer farkına varmazsanız ortalığı pislik götürür... Maalesef geçmişte böyle erken çürüme vakalarıyla karşılaştık, sonrasında koku ve lekeyi çıkarmak için çok çaba sarf ettik... Şimdi son kullanma tarihini geçirmemeye çalışıyoruz... Bir de şunu unutmayacaksınız: LT’leri, özellikle yüksek seviyede ve hareketimize gönüllü olarak katılanları linççi yapan akıl ve zekâ yetersizliği değil, hayata yönelik eğilimleri, vicdanlarının sığılığı ve para sever olmalarıdır. İyi bir linççinin çevreye yönelik bir umursamazlığı olması şarttır. Ancak kendi çıkarlarına dönük keskin, kuşku-cu bir dikkatlerinin de olması gerekir... Mesela iyi bir LT6 yıkımdan haz duymalıdır: kendininkinden bile... Annesiz LT’ler her zaman analı babalı LT’lerden iyidir. Çünkü kadınlar çocuklarını sevip şefkatle emzirirler. Sevgi, şefkat bunlar insanda vicdan denilen o yararsız yetiyi büyütür... İnekler varken annelere ne gerek var?”

Artık sıkılmıştı. Bir an önce kuyuya inmek istiyordu. Garipti ama kendini hep buraya ait hissetmişti. 2. Yardımcı aklından geçenleri okumuş gibi kapıyı işaret etti:

“Sayın başkanlar şimdi uygun görürseniz, asansöre binip aşağıya doğru inelim... Ancak yanınıza burun tıpaları almamız gerekecek. Maalesef bütün LT’ler, kokan her şeyi par-

çalayan sofı LT'ler hariç, hangi seviyede olurlarsa olsunlar çok pis kokarlar. Ağızları ve şeyleri; bağırsak faaliyeti, kusma alışkanlığı... Anladınız sanırım; meslek hastalığı. Bu konuda ülkenin bütün üniversitelerinde araştırmalar yapıyor... Parfüm, deodorant, diş macunu imalat sektöründe bu denli ilerlememizin nedeni de bu sanırım... Tabii bir de toplumumuzda, Tanrı azaltmasın, o kadar çok LT var ki, bu koku problemi ulusal bir sorun haline geldi."

Başkan Kombato gördüklerinden etkilenmiş benziyordu. Toplantı odasından çıktıktan sonra çapı yüz metreyi bulan çamur yığının altını bir bütün olarak görebilmişti. Kuyunun derinliğini kestirmek mümkün değildi. Sorduğunda ona da tam bir uzunluk verememişlerdi. Çünkü Üstat'ın yardımcıları bile kuyunun dibine inmekten çekinirdi.

Kuyuda her şey şeffaftı. Ortadaki silindirik, etrafı kırılmaz camdan imal edilmiş asansöre bindiler; cam bardağa benzeyen kabin onları birinciden başlayarak alt katlara doğru taşıdı. Katlardaki daire şeklindeki geniş alanlarda LT'lerin kimisi oturuyor, kimisi insana garip gelen biçimlerde antrenman yapıyorlardı: Tükürenler, taş atanlar, kadın kesenler –ki en kalabalık olanlar bunlardı–, yüzlerine asit atanlar, tek tek ya da öbek öbek kitap ve tablo yakanlar, heykel kıranlar. Hatta mastürbasyon yapanlar... Ama en meşgul görünen LT'ler antrenmanlarını yazarak yapıyordu. Herkes fiziksel faaliyette bulunurken bu LT'lerin durgunluğunu 2. Yardımcı açıkladı:

"En etkili linç türü, yazılı linçtir. LT'lerin linç edilecek kişiyle yüz yüze gelmesine, onu görmesine gerek yoktur. Üstelik bu LT'leri koordine etmek çok daha kolaydır. Eylemlerini başlamadan kontrol ve gerekirse düzeltme, güçlendirme imkânı vardır."

Misafir Başkan nihayet midesindekileri sindirmiş gibi etrafla ilgilenmeye başlamıştı. 2. Yardımcı uzun vadede cum-

huriyetin adını Linç Başkanlığı olarak değiştirmeyi hedeflediklerini söyleyince, fikri beğendiğini belirten iki cümle bile etti... Belki de kendisi etmişti, hatırlamıyordu. Peki bu tesisi nasıl koruyorlardı? Ülkenin o ünlü, kurt boğan köpekleriyle mi? 2. Yardımcı, Kombato'ya gülümsemekle yetindi. En güçlü köpekten daha korkutucu köpek melezi LT'leri olan bir tesise kim saldırmaya cesaret ederdi ki?

Bay Başkan'ın kuyudan aşağıya doğru indikçe gerginliği azaldı. Sanki ana rahmine geri dönmüştü. Bu arada alt katlara inildikçe LT sayısının azaldığı göze çarpıyordu.

"İki nedeni var bunun," dedi 2. Yardımcı. "Birincisi, üst seviyedekiler arasında LT içi linç olayları sık görülür. Hatta biz teşvik ederiz bunu. Kıskançlık rekabeti arttırır, rekabet de kaliteyi, saldırganlığı... Diğer neden de bu seviyede, kaliteli linççi bulmak çok zordur."

Bay Başkan o sırada sekizinci kata geldiklerini fark etti. Daha da aşağıya incekler miydi? Kulağına korkutucu bazı söylentiler gelmişti ama şimdiye kadar 9. katın¹ varlığından kimse söz etmemişti ona. Yardımcıya döndü. Asansör o sırada durdu.

"Ne oldu?"

Yardımcı gülümsemekle yetindi. Sersem herif. Onu Azap Oğlanı yapacaktı. Yana döndü, Başkan Kombato yok olmuştu. Acaba ara katlardan birisinde mi inmişti? Sorusunu cevaplamak yerine sırttan 2. Yardımcı'ya yaklaştı. Onu tokatlamak istiyordu ama öfkesi yok olmuştu. Burnunu tuttu; burada koku dayanılmazdı. Birden panodaki rakamları fark etti. Hem 9. hem de 10. kat vardı.

"Öngörülmeleyen bir arıza..." 2. Yardımcı nihayet konuşmaya karar vermişti. "Şimdi telefonla yukarıya bildireceğim. Hangi düğmeye basacağımızı söylerler."

1 Dante'nin *İlahi Komedya*'sında 9. halkada Şeytan ve bağışlanamaz hainler bulunur...

1. Yardımcı elindeki ahizeyle Üstat'a dönerek başını salladı. "2. Yardımcı 8. kata vardıklarını haber veriyor efendim."

Üstat kuyuyu gören geniş pencereden yavaş adımlarla masasına döndü. Düşünceli görünüyordu: "Ölçümler ne gösteriyor? Durumu nasıl?"

Yardımcı ne diyeceğini bilemiyormuş gibi tereddüt etti, sonra, "Kendini bir başkanla birlikte sanıyor. Galiba Kombato diye hayali bir Afrikalı icat etmiş."

"Demek şizofreni de ortaya çıktı?" dedi Üstat. "İlginç, LT9'larda daha önce hiç böyle bir yan etki görülmemişti... Ya koku?"

"Neredeyse 10 osrk ünitesi..."

Üstat henüz kendilerinden başka hiçbir ülkede bilim haline dönüşmemiş koku ölçme uzmanı olan yardımcısına baktı. Ona inanmalı mıydı?

"Yani çürümüş bile, öyle mi?"

Başyardımcı başını salladı. "Evet Üstat, Bay Başkan ya da ünlü Bodur T, eğer birkaç saat içinde müdahale etmezsek, patlayacak..."

"Desene tam zamanında davet etmişiz... Tabii patlamasına müsaade edemeyiz." Üstat bir yandan konuşuyor, bir yandan da başını sallıyordu. "Onca yıl içinde birikenleri düşün-sene? Ortalığı kaplayacak pislik ve koku bu tesisi haftalarca kapatmamıza yol açar."

Eğer bir tesis içi linçe kurban gitmezse, bir gün Üstat olmayı düşleyen adam başının hafif hareketiyle üstünü onayladı. "Evet efendim."

"Öyleyse? Sence ona ne yapalım? Yaratıcı bir LT'ydi. Onun gibisini bir daha bulabilir miyiz, bilmiyorum."

"Onu 10. kata gönderip ARGE merkezinde dönüştürebiliriz: Mesela bir AO'na..."

Üstat bir kahkaha attı. Yardımcısını ülkede yasaklanmasa da uzun zamandır herkesin dikkatle uzak durmaya çalıştığı bu espri yapma yeteneği yüzünden seviyordu. Başını salladı. Sonra:

“Azap Oğlanı olmaz,” dedi. Yüzü yine ciddileşmişti: “Sanıyorum yeni bir linç kampanyası yarışması başlatmamız gerekecek... Başkan’m yeri kısa bir süre için bile boş kalmaz...”

Gelecek Başkan! 1. Yardımcı Üstat’a şaşkınlıkla baktı. Bunun sırası mıydı? Bunca yıldır içine biriktirdiği onca linçle patlamaya hazır bir leş bombasını andıran eskisinin akıbeti hakkında bir karara varmamışken şimdi...

Üstat düşüncelerinden haberdarmış gibi asık bir yüzle, “Onu 9. katta da istemezler,” dedi. “Bence yok olurken taptığı o şeyin, linçin şehvetiyle titremeli. Sanırım onu aldığımız o yere, koku sevmez sofı LT’lerin yanına göndermek. Linç kültürüne böylesine büyük hizmetler yapmış birisine bundan büyük ödöl olur mu?”

1. Yardımcı ahizeye eğildi. Sonra tarafsız bir sesle: “Yükü 4. kata boşaltın,” dedi.

Ancak arkasına dönünce korkuyla irkildi. Üstat’ın arkasında, yerde, kuyruğa benzeyen garip bir gölge oluşmuştu. Dehşetle ürpererek yaşı olmayan adamın başına baktı: Aca-ba onun hakkında söylenenler doğru muydu?

Piyano

İLBAN ERTEM

ÖNÜNDEN KOCAMAN BİR NEHİR GİBİ AKAN DENİZİN EN ÖFKELİ AKINTISINA BURUNUNU UZATMIŞ, AZGİN YEŞİLLİKLERİN İÇİNDE MERDİVEN GİBİ DİMDİK YOKUŞUNUN ETRAFINA KÜMELENMİŞ, ŞAKÜLÜ ÇOKTAN KAYMIŞ, O ZAMANLARDA "ELİ BELİNDE" DEDİKLERİ ASIRLIK AHŞAP EVLERİN ANCAK BİRBİRLERİNE YASLANARAK AYAKTA DURABİLDİKLERİ, SESSİZ SAKİN, HAYLI İÇİNE KAPANIK, BİR O KADAR DA ŞAŞKIN TİPİK BİR BOĞAZ KÖYÜYDÜ. EN AZINDAN TAMAMEN DELİRENE KADAR ÖYLEYDİ..

KÖYÜN TEPEŚİNİN EN TEPEŚİNDA
TAPTOS AMCA'NIN EVİ, EVİN
SOFASINDA DA TÛM
AZAMETİYLE ORTALIĞI
KAPLAYAN SİMSİYAH
KUYRUKLU BİR
PIYANO VARDI.

O GÛNE KADARKİ HAYATIMDA
(TOPLAM ALTI SENE) GÖRDÜĞÛM
EN HEYECAN VERİCİ EN İNANIL-
MAZ BÛYÛLÛ SESLER ÇIKA-
RAN BİR MÛZİK ALETİYDİ.

TUŞLARIN ORTASINDAN SOLA DOĞRU İLERLEDİKÇE SESLER GİDEREK KALIN-
LAŞIP, İÇ TİTRETEN PES TONLARA, SAĞA DOĞRU DEVAM ETTİKÇE DE
SESLER GİDEREK İNCELİP SONUNDA TEK BİR SU DAMLASININ
TONUNA VARİYORDU. SİYAH TUŞLAR BEYAZLARIN YARIM SESLERİNİ VERİ-
YORLARDI.

ASLINDA HİÇBİR
ŞEY ÇALAMIYORDUM.
AMA BAŞINA OTUR-
DUĞUMDA BÛYÛLE-
NİYORDUM....

BİR GÛN TAPTOS'UN
EVİNİN ORADAN TUHAF
SESLER ÇELMEYE BAŞ-
LADI..

KÖYDEN İKİ KİŞİ PİYANUYU
DIŞARI ÇIKARIYORDU..

İTE KAKA ZOR BELA YOKUŞUN BAŞINA
KADAR GETİRİP AĞIRLIĞINA BOL BOL
KÜFÜR EDEREK SALIVERDİLER
ÇOCUKLUK AŞKIMI..

ÖNCE BİRAZ TEREDDÜT ETTİ,
SANKİ BAŞINA GELECEKLERİ
BİLİYORMUŞ GİBİ..

SONRA ÇARESİZ SEKE SEKE
İNMEYE BAŞLADI KAMBUR
TAŞLI YOKUŞUMUZDAN AŞAĞIYA

HER SIÇRAYIŞINDA TUŞLARINDAN
DÜZENLİ SESLER ÇIKARARAK
GİTTİKÇE HIZLANIYORDU

SARSINTIYA DAYA-
NAMIYAN O GÜZELİM
KAPAĞI KOPTU ÖNCE..

HAVADA YAPRAK GİBİ SAVRU-
LARAK OLANCA HIZIYLA
YOLUN KIYISINDAKİ KOCAMAN
KAYAYA İÇ BURKAN BİR ÇATIR-
TIYLA ÇAKILDI.

GERİSİ HIZLA
ÇELDİ. ÖNCE İLK
TAKLASINI ATTI.

SONRA ZARIF GÖVDESİNİ VURA KIRA
TUŞLARINI SAÇA SAÇA
TAKLALAR ATARAK DEVAM
ETTİ YOLUNA

SONUNDA TOZU DUMANA KATARAK DERİN BİR İÇ ÇEKİŞLE KÖYÜN
MEYDANINA YIĞILARAK SON NEFESİNİ VERDİ GÖZLERİMİN ÖNÜNDE..

SONRA, HIRILDAYARAK SAĞDAN SOLDAN GELENLER PİYANO'NUN
CESEDİNİ ÇEKİŞTİRİP PARÇALAR KOPARMAYA BAŞLADILAR..

HIRILTILAR BAĞRIŞMALARA DÖNÜŞTÜ. PİYANOYU ÖLDÜRDÜKTEN SONRA SIRA DİĞERLERİNE GELMİŞTİ.." YAKIN, YIKIN KÖYÜN-KEFERELERİNİN NESİ VARSA:." DİYE AVAZ AVAZ BAĞIRARAK KAKALAKLAR GİBİ SAÇILDILAR KÖYÜN DERİNLİKLERİNE DOĞRU..

ONLAR BAKKALIMIZ, MUSTAFA AMCA, MANAV KADIR. KİRVEM LATİF AMCA VE DİĞERLERİ, TİPKİ BİZİM KÖY GİBİ SESSİZ, SAKİN İNSANLARDI. NEDEN BİR SABAH ANİDEN DELİRİP, KUDURARAK BİR GÜN ÖNCEKİ KAPI KOMŞULARININ EVLERİNİ, EŞYALARINI YIKIP, PARÇALAYIP SONRA ONLARI KÖYDEN KOVMAYA KARAR VERDİKLERİNİ O YAŞIMDA HİÇ ANLAYAMAMIŞTİM. TEK ANLADIĞIM, PİYANONUN ÖLDÜĞÜ. BENİM DE ÇOCUKLUĞUMUN TAM ORADA BİTTİĞİ OLMUŞTU.

Geride Kalanlar

AYHAN GEÇGİN

İnsana gene insan lazım. Doğru, doğru diye düşünüyor, peki ama hangi insan? Kış geldi ama dışarıda günlük güneşlik bir hava var. Ellerini arkada bağlamış, başı eğik. İnsanlar kendilerini dışarı atmış, acelesiz yürüyor, birkaç kadın ellerinde alışveriş torbaları kaldırım başlarında durmuş ayaküstü konuşuyor, çocuklar oynuyor, koşturuyor. Bizim sabilerse artık oynamıyor, ya evdeler ya öyle merdiven basamağında babaannelerinin yanında oturuyor, gelen geçene bakıyor. Babaanne ara sıra başlarını okşuyor, sonra aklına geliyor, yüzü iyice buruşuyor, bana dokunmayın kuzularım, diyor, yanıma fazla yaklaşmayın, ben yaşayanların arasında değilim. Doğru, doğru, bu da doğru. Biz atıldık, biz öyle kaldık, biz şimdi neredeyiz bilmiyorum. Biri geçerken selamünaleyküm diye selam veriyor, istemeye istemeye yanıtlıyor. Sesi de omuzları gibi çökmüş. Yok kardaş, sen de biliyorsun, diyor kendi kendine, Allah'ın selamı artık bizim üzerimizde değil. Ya da Allah iki tane oldu. Sizinkini sizin gibi saraylardan, konaklardan aşağısı kurtarmıyor, bizimkisi ise bizim gibi aç açıkta, kimsesiz. Hemen tövbe ediyor, bizim se-

nin işlerine aklımız nasıl ersin, sen ki kerem sahibisin, bizim şu kalan küçük aklımız da gitti. İyi ama ne günah işledik, bilmeden ne yaptık ki bu başımıza geldi. Elli-altmış kişi varmış. Biri kaçamasın diye hemen sopa vurmuş, bacağına kırmış. Demek bunu da yaşamak vardı, demek Eyüp olmak vardı. Köşeyi dönüyor, kahvenin önünden başı eğik geçiyor. İnsanların yüzlerine bakmak istemiyor, kimsenin yüzüne bakmak istemiyor, bakınca başka türlü düşünüyor. O yüzü belirsiz kalabalık, hayvanın yapmayacağını yapan kalabalık bu yüzlerden biri olabilir, bu sokakta gördüğü yüzlerden biri, herhangi bir yüz olabilir. Burası kendi mahallesi sayılırdı, dokuz yıl, az değil, küçükler burada doğdu. Anacaddeye çıkıyor, kalabalık artıyor, arabalar, minibüsler, keskin motor gürültüleriyle geçiyor. Giysi dükkânların önünde, askılara asılı ucuz kadın giysileri, bluzlar, pardösüler, renk renk türbanlar var. Kadınlar hızlı el hareketleriyle giysilere bakarken bir yandan da çocuklarını çekiştiriyor ya da onlara doğru bağıyor. Devasa bir binanın yine devasa alt katında, yarı seyyar yarı yerleşik görünen bir mağazanın içine türlü türlü mallar yığılmış. Pasajın kapısında biri çıkıyor: "PATRON ÇILDIRDI. GEL, GEL, UCUZLUĞA GEL." Buradan da sürüldük, diye düşünüyor, ama bu sefer öyle sürüldük ki yer yok oldu, yer ayaklarımızın altından çekildi.

Bizim hayatımız durdu. Biz şimdi neredeyiz, bilmiyorum. Ama hayat sürüyor, sürüyor, herkes işinde gücünde. Sanki hiçbir şey olmamış, gök tepemize çökmemiş, yer yarılmamış. Yok, çökmedi, yarılmadı, bu daha kötü. Zaten yüzleri herhangi bir yüz olabilecek o kalabalık bir kediye kovalayan, tekmeleyen, kuyruğunu koparırcasına çeken, işkence eden çocukların masumiyetini kuşanmış. Başları yastıklarında rahat rahat uyuyorlar. Onlara bu yaptığınız çok kötü diyen bir yetişkin de yok. Bunu demesi gereken yetişkin onlar.

Karşıya geçiyor, bir minibüse el ediyor, biniyor. Minibüs

kalabalık, az sonra gençten bir adam yer veriyor. “Yok, yok, sen otur,” diyor. Oğlan, “Olur mu amca, gel, otur,” diye ısrar ediyor. Allak bulak oluyor, otururken çocuğa bakamıyor, boğazı düğümleniyor. Zar zor, “Sağ ol oğlum,” diyor. İçindense sen niye bana yer veriyorsun oğlum, demek geçiyor. Sözcüğün ağzından çıktığını fark edince pişman oluyor. Bu sözcüğün karşılığı artık yok, en azından yeryüzünün üstünde bir karşılığı yok, toprağın altında. Benim oğlum öldü, benim oğlumu parça parça ettiler. Geriye sabileri kaldı, gelin kaldı. Gelin bu yaşta dul kaldı. Bizimkisi de merdivende oturuyor, bütün gün gelip geçene gözlerini dikip duruyor. Adı deliye çıktı, zavallının diyorlar, aklı başından gitti. Dışarıda akıp giden görüntülere bakarken kafasını öne arkaya ağır ağır sallıyor. Beni tekmeleyip dışarıya atacaklarına bana yer veriyorlar. Ben kimim ki? Ben yerde sürünmeye layığım, çaputlara, paçavralara layığım. Benim de bir kaldırım kenarında öyle oturmam lazım, gece gündüz oradan kalkmamam lazım. Ama ben kimsenin yüzüne bakmayacağım. Acıyana da sövene de gülümseyeceğim, tükürene yüzümü iyice uzatacağım.

Bir an sesli mi konuşuyorum diye kendini yokluyor. Minibüs kalka dura, sarsıla sarsıla ilerliyor. İçerisi iyice kalabalıklaşıyor. Yer veren oğlan tam başının üstünde, parmakları elindeki telefonun ekranında hareket ediyor. Sürücü, arkalara doğru bağılıyor, sıkışalım millet, bi zahmet, bir adım daha. Sıkışalım sıkışalım. İnsan bedenleri. Bir de tek bir insan bedeni. Havaya kalkan o kollardan biri hiç mi duraksamadı? Hiç mi düşünmedi? Telefonda yüksek sesle konuşan birinin, “Yok, onun zamanı daha gelmedi,” dediğini işitiyor. Hangi zaman? Hanım evde börek açıyordu, meğer diyor, ben artık yaşamıyormuşum, yaşamıyormuşum da haberim yokmuş. Ben ne yapıyordum? Kahvede oturmuş, çene çalışıyordum. Karım yüzüme bakmıyor, sanki benim bir suçum,

bir kabahatim varmış gibi. Safmışım, çok safmışım, kabahatim bu, bize bir şey olmaz sanmışım. Bilseydim oğlumun yanından hiç ayrılmazdım, ne yapar eder oğlumu korurdum, üstüne kapanırdım, bana vurun derdim. Ama oğlumu koruyamadım, suçum bu.

Metrobüs durağında iniyor. Merdivenleri nefesi tıkanarak çıkıp iniyor. Metrobüs tıklım tıklım. Zorbela birine biniyor. Otobüs kentin kalbine yaklaşıyor, boydan boya geçip öteki kenarına doğru hızla ilerliyor. Düğmeye basıyor, bir kalabalıkla birlikte durakta iniyor. Üstgeçitte gökyüzüne doğru yükselen üst üste binaların, binaların arkasında olması gereken ufka doğru dikilircesine uzayan yolların görüntüsüne bakıyor. Başı dönüyor. Aşağıdan geçen arabaların uğultusu havayı kırık parçalara ayırıp yutuyor. Burada kim kimi görür, diye düşünüyor, kim kimi duyar, kim kime kulak verir?

Belki de çok fazla ses var, çok fazla sözcük var. Dahası sanki her şeyde bir müstehcenlik var. Geçilmemesi gereken sınırlar geçilmiş, tüm örtüler atılmış. Apaçıklık, fazlasıyla çıplaklık. Kimsenin artık herhangi bir şeyi ayırt edip seçemeyeceği kadar açıklık, görüp işitemeyeceği kadar çıplaklık.

Birbirine sıkı sıkıya bitişik binaların önünden geçiyor, tanıdık olanın önüne gelince durup zili çalıyor. Üç kat yukarıya tırmanıyor. Son katı çıkmadan önce durup duvara yaslanıyor, soluklanıyor, mendilini çıkarıp yüzündeki teri siliyor. Kirvesi, “Hoş geldin kirvem,” diye kapıda onu karşılıyor, kucaklıyor.

Salonun ortasında oturmadan önce bir an ne yapacağını şaşırıp olduğu yerde duruyor, buraya neden geldiğini anımsamaya çalışıyor. Kirvesi omzuna dokunup “buyur, şöyle otur” deyip tekli koltuğu işaret ediyor, onu koltuğa ulaştırıyor. Bir yerden bir yere nasıl gidildiğine şaşırıyor, hiçbir şey görmüyorum diye düşünüyor, nereye gittiğimi, nerede olduğumu nasıl bileyim. O da orada karanlıkta, yön bildiren

ne bir iz ne işaret var. Neredeyim, diye soruyor, buraya nasıl geldim, bana ne oldu, başıma ne geldi böyle? Biz de burada karanlıktayız, güneşin altında, parlak gün ışığında, açık gözlerle bir körlük içinde. Birbirlerine hatırlarını soruyorlar. Sırayla herkesi soruyor. Kirvesinin oğlunun nasıl olduğunu sorarken sesinin titremesine engel olamıyor. Kirvesi, “İyidir, iyidir, sağ olasın,” diye yere bakarak yanıtlıyor, “iş güç, çalışıyor.”

“Kız nasıl?”

“O da iyi, sağ olasın, ellerinden öper. Kocasını tayinini istemiş. İnşallah seneye buraya gelirler.”

“Kirvem Gülizar nerde?”

“Gelir şimdi, komşuya gitti.”

Sanki başka şeyler de söyleyecekmiş gibi dudaklarını oynatıyor ama başka sözcük bulamıyor. Bunlar artık sözcük değil, diyor, sözcükler geride kaldı. Sözcükler kapanan o ağızla birlikte kapandı, o ağzın içinde kapandı. Benim ağzım da kapandı. Sözcüklerin nasıl geri geleceğini biliyor, sözcüklerin geri gelmesi için o ağzın yeniden açılması gerek. Ağzın içinde kapalı kalan o sözcüklerin yeniden dökülmesi, bir sese kavuşması gerek. Ama bunu nasıl yapabilir, oğlunun olduğu yere nasıl gidebilir, bilmiyor. Kaybolduk. Bu kayıp dünyadan oğlunun bulunduğu kayıp dünyaya giden bir yol yok. Dar küçük pencerelerden gün ışığı odaya doluyor. Apartman dairesi eski, küçük ama temiz, tertipli. Hem, diye düşünüyor, sözcükler ağzımdan yine de dökülüyor, ağzımı çarpıtarak, dilimi dilim dilim keserek dökülüyor. Gelinle çocuklar salona geliyor. İki yaşlarında kız çocuğuyla, dört-beş yaşlarında oğlan çocuğu. Çocukları öpüyor. Büyüğünü alnından, küçüğünü iki yanağından. Gelin çay getirmeye gidiyor, çayı yeni demlemiş. Kirvesi, “Aç mısın? Hele bir şeyler hazırla kızım,” diye gelinin arkasından sesleniyor. “Yok, sağ olasın,” diyor, “zahmet etme, aç değilim.”

Oğlan dedesinin yanına gidip dedesine iyice sokuluyor, gözlerini ona diyor. Küçük kız salonda dolanıyor, koltuğa tırmanıp sonra geri geri yeniden iniyor, kendi kendine sesler çıkarıyor, anlaşılmayan sözcükler söylüyor. Gelin çaylarla birlikte gelip yanlarına oturuyor, kızı kucağına alıyor. Küçük kıza, geline bakıyor, dedesine sokulan oğlana bakıyor. Hepsinin de yüzleri ıslıl ıslıl, parıldıyor. Birden damarlarındaki kanın çeperlerine vurduğunu duyumsuyor. Kafasının içi kaynaşıyor. İçinden tuhaf bir arzu, coşku gibi bir şey yükseliyor. Kahkaha atmamak için kendini zor tutuyor. Kalkmak, çocuklarla birlikte halının üstünde yuvarlanmak, herkesi ayağa kaldırmak, hadi oynayalım demek istiyor. Yüzü kasılıyor, buruşuyor. Elini zar zor kaldırıp alnına götürüyor, alnını ovuşturuyor. Allah'ım diyor, sen aklıma mukayyet ol. Bana bakıyorlar, beni görüyorlar, benim insanların içine çıkmamam lazım. Tuvalete gitmek için izin istiyor.

Döndüğünde sakinleşmiş. "Kırvem," diyor, "bizim artık burda oturma sebebimiz kalmadı. Hanımı, gelini, çoluk çocuğu alıp geri döneceğim."

Kırvesi kafasını sallıyor. Bir esten sonra, "Bizi yaşatmak istemiyorlar kırvem," diyor ağır ağır, "bize diyorlar biz nasıl istersek, biz nasıl uygun görürsek ancak öyle yaşarsınız, yoksa size hayat yok."

Yanıt vermiyor.

"Döneceksin ama bak odur her yeri ablukaya almışlar. Ne su bulabiliyorlar ne ekmek. İnsan daha beteri olmaz diyor, daha beteri geliyor. Keskin nişancı koymuşlar. Çoluk çocuk, yaşlı genç, hayvan insan dinlemiyor, kıpırdayanı vuruyor."

Bunları niye söylüyor, diye birden öfkeye kapılıyor, sanki ben bilmiyorum, sanki burada bize bir hayat kalmış. Top tüfek iyidir, demek istiyor, kurşun yine iyidir. Ama bunu söylemiyor. Meğer hayat değil insanın ölümlerden ölüm seçmesi gerekiyormuş.

“Olsun, olsun. Gene bizim için en iyisi budur, buradan bin kat iyidir. Biz hata etmişiz. Biz memleketten hiç ayrılmayacakmışız. O zaman oğlanı dinledim, niye dinledim bilmem. Dinlemez olaydım. Mecbur geldik.”

O sırada zil çalıyor, Gülizar geliyor. Onu görünce salonun ortasında öylece bir an duruyor, tülbendinin ucunu gözlerinin kenarına bastırıyor. Kadını öyle görünce o da başını eğiyor, yok, yok, diyor kendi kendine, çenesini sıkıyor, şimdi sırası değil, şimdi olmaz. Gülizar kendini toparlıyor, yaklaşıyor, sarılıyor. Uzun, ince bir kadın. Ondan uzun. Başını omzuna koymamak için kendini tutuyor. Gülizar ona en yakın yere, yakındaki üçlü koltuğun ucuna oturuyor.

“Biz ne yapak,” diyor, “elimizden ne gelir. Allah sabır versin.”

Başını sallıyor.

“Kırvem Besi ne yapıyor?”

“Ben de senle onu konuşmaya geldim Gülizar. Diyorum bizim artık bir sebebimiz yok. Dönmemiz lazım. Besi tutturmuş gitmem diyor. Her gün gidiyor, dışarıya apartmanın merdivenlerine oturuyor. Diyor, gitmem, öldürseler gitmem, bunlar da gitmeyecek, gidip onlara rahat bir soluk mu aldırırım? İki elim yakalarında diyor, burada da ahirette de. Diyorum Besi bu sabileri düşün, bize artık burada hayat yok, düşün bu çocukları artık nasıl doyururuz, ne yaparız. Yok, sen git diyor, ben gitmem. Sokakta oturacağım, kapının eşiğine oturacağım. Ha böyle kendimi göstereceğim, bu halimle, başım, bağırim açık. Beni görsünler, görsünler, oğluma yaptıklarını unutmasınlar, onun için o merdivenlerden hiç kalkmayacağım. Besi, Besi, etme eyleme. Yok diyor, gitmem. Ne zaman ki beni öldürürler, o zaman kurtulurlar. O zaman da öteki dünyada beklerim, ahirette beklerim.

“İşte böyle kırvem. Diyorum ki Besi seni çok sever, Besi'yle konuş, onu ikna et, senin sözünü dinler.”

“Konuşurum, konuşurum elbet ama beni dinler mi?”

“Sen konuşursan başka. Dinler, dinler. Beni dinlemez ama seni dinler.”

Akşam yemeğine kalması için ısrar ediyorlar. Gitmem lazım deyip çıkıyor. Hava neredeyse kararmış, durağa doğru yürüyor. Eve dönmek istemiyor, alıp başımı gitsem diye düşünüyor ama nereye gideyim, nasıl gideyim? Hava iyice kararana kadar sokaklarda dolanıp oyalanıyor. Bir süre sonra adımları birbirine dolanmaya başlıyor, bakışları gitgide bulanıklaşıyor. Karanlığın içinden başka, daha koyu bir karanlık, belki oğlunun bulunduğu yerden gelen bir karanlık, açılıp yayılıyor. Bu karanlık değil diye düşünüyor, bu sanki bir duvar. İnsanın çevresini saran, koyulaşıp iyice yoğunlaşan kalın bir duvar. İnsan içinde yol alıyor ama yine de çıkamıyor.

Şey

HAKAN GÜNDAY

Ağlıyordum çünkü yakalanmıştım. Ağlıyordum çünkü polis ifademi alıyordu. Ağlıyordum çünkü konuşmak istemiyordum. Ama sonsuza kadar ağlayamayacağımı da biliyordum. Ve polis tekrar sordu:

“Sen değil misin bu?”

Tabii ki bendim! Görüntü, bir apartmanın güvenlik kamerasından alınmıştı. “Ne biçim bir şehir oldu, amına koyayım! Her yerde kamera var!” diye içimden söylenirken bir tokat yedim. Yarı sol yanağıma, yarı sol kulağıma inen bir tokat. Kulağım öyle bir çınlamaya başlamıştı ki ölene kadar sağır kalacağımı zannettim. Hatta öyle olması için dua bile ettim. Ama ne yazık ki duyuyordum:

“Konuş lan, hayvan! Sen değil misin bu!”

Aslında “Ben değilim!” diyebilirdim. Görüntüdeki kalabalık sürekli hareket ettiği için, kimin kim olduğu zaten belli değildi. En azından bence öyleydi. Hatta o an görüntüdeki her adamın birbirine benzediğini düşündüm. Ben yanımdakine benziyordum, o da yanındakine benziyordu. Hepimiz aynıydık ve şansımı deneyebilirdim. Bağırardım:

“Ben o değilim!”

Önce bir sessizlik oldu. Sonra öyle bir şey oldu ki ben yine ağlamaya başladım. Çünkü polis, ekrandaki görüntüyü büyüttü ve görüntü bozulmadı ve ben, kendimi, kendime bakarken buldum ve ben kendimi ona bakarken gördüm. O da ağlıyordu. Etrafını sarmıştık. Hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Yüzünde biraz kan vardı. Ama çok az. Benim burnumdan akan kadar... Polis yine vurmuştu.

“Bir daha yalan söyleyecek misin?”

Başımı salladım. Hayır anlamında değil. Asla anlamında.

“O zaman şimdi sil o burnunu, adam gibi cevap ver bana... Kim bu herifler?”

Sadece ben mi yakalanmıştım yani! O kadar insanın arasından bula bula beni mi bulmuşlardı!

“Bilmiyorum,” dedim.

“Nasıl bilmiyorsun lan!”

“Valla bilmiyorum!”

Gerçekten de bilmiyordum. Adlarını sormaya vaktim olmamıştı. Daha doğrusu adlarını bilmesem de olurdu! Polis de bana inanmış olmalıydı ki derhal başka bir konuya geçti. Hem işaretparmağıyla ekrandaki tek ağlayan insanı gösteriyor hem de az önce bağırان kendisi değilmiş gibi son derece sakın bir sesle soruyordu:

“Peki, nereden tanıyorsun bunu?”

İşte şimdi kesinlikle yalan söylemeliydim.

“Ben tanımıyorum!”

“Öyle mi?”

“Valla tanımıyorum! Ben sonradan geldim zaten! Öyle orada milleti görünce geldim! Baktım şey oluyor, ben de boş bulundum...”

Önce bir sessizlik oldu. Sonra öyle bir şey oldu ki ben yine ağlamaya başladım. Çünkü polis ekrandaki görüntüyü geri aldı ve ben, kendimi, onunla o sokağın köşesinde du-

urken gördüm. Sadece ikimiz vardık. Etraftan geçenleri henüz çağırmamıştım. Ölmüş müydü acaba? Hayatta mıydı? Bir an önce öğrenmeliydim. Her şey buna bağlıydı. Özellikle de, alacağım ceza.

“Nasıl durumu?” diye geveledim.

“Sana ne lan!” diye bağırdı polis. Sonra yine birden sakinleşti ve bir melek gibi konuştu:

“Bak şimdi, ben senin ne yaptığını saniye saniyesine biliyorum zaten. Mesele o değil. Onun için bana boşuna masal okuma. Ben, senin bunu niye yaptığını merak ediyorum. Anladın mı? Niye?”

Dayanacak gücüm kalmamıştı. Aslında kalmamış değil, hiç olmamıştı. Tam konuşacaktım ki polis önce davrandı. İşaretparmağı yine ekrandaydı ve gerçekten de her şeyi biliyordu:

“Bizim kayıtlarda var bu kadın. Fahişe bu... Belli ki git-tin, buldun, anlaştın bir şekilde. Ama bir otele falan götürceğine aldın kadını, getirdin bu sokağa. İt kopuk kaynıyor zaten orada. Topladın herifleri başınıza... Yirmi kişi tecavüz ettiniz lan kadına! Yirmi kişi! Hayvan herif! Niye yaptın lan böyle bir şey!”

Mırıldandığım için duyamamıştı.

“Efendim?”

“Başka türlü olmuyor...”

“Nasıl olmuyor?”

“Böyle işte çok adam olması gerekiyor. Bir sürü...”

“Niye?”

“Teke tek olunca çünkü... Bir kadınla yani...”

“Eee?”

“Yapamıyorum... Şey olmuyor...”

“Kalkmıyor?”

“Evet.”

Herkes Kendi Kendisiyle

AKİF KURTULUŞ

“Hacı, mutlaka profesyonel yardım almalısın,” demişti, çok güvendiği bir arkadaşı. Profesyonel yardım... Yardım iyiydi de, şu “profesyonel”i bir yere konduramıyordu.

Bu sözcükle ilk tatsız anısı geldi gözünün önüne. Yazdığı tek hikâyeyi arkadaşına okuttuğunda aldığı cevabı hatırladı: “Bunu mutlaka bir dergiye göndermelisin.” Onunla tartışmanın çok anlamlı olmadığını henüz bilmediği dönemlerdi. Çok sonraları yine tartışmaya devam etti ama her müzakere bir şekilde arkadaşının kararıyla sonuçlandı. Arkadaşına o gün “Sen gönder,” dedi, “dergiyi de sen seç.”

İki hafta sonra dergiden gelen mektup birkaç cümleydi: “Çok profesyonelce bir iş yapmışsınız. Bizi şaşırttınız. Yani bir Yusuf Atılgan mı geliyor acaba? Bu öykünüzü yayımlamak istiyoruz ancak lütfen bize yeni bir öykünüzü, hatta olanaklıysa daha fazlasını gönderir misiniz?”

Yusuf Atılgan adını hiç duymamıştı. Derginin daveti üzerinde fazla düşünmedi. İkinci hikâyesi yoktu. Bu cevaptan sonra hiç olmadı.

Masanın orta yerinde oturan kirli sakallı, yuvarlak gözlüklü, kendi yaşlarında adam “Peki neden yardım almak istediniz?” diye sorduğunda, Hacı daracık odanın yan duvarına asılmış çerçeveye bakıyordu. Yazıları okuyabilmek için uzak gözlüğünü çıkardı. Soruyu tekrarladığında adamın ne dediğini duydu.

“Yardım almak istemedim,” dedi, “tedavi olmak istiyorum. Hastayım ben...” Adamın bir şeyler söylemesini bekledi. Adam çekmecesinden bir şeyler aranırken devam etti. “Siz de doktorsunuz.”

Doktor çekmecedan çıkardığı pipoyu ağzına götürürken, muayenehanede sigara içebileceğine sevindi, Hacı. Tütün kesesini yeğinin cebinden çıkardı.

“Lütfen,” dedi Doktor, “burada sigara içmiyoruz.” Sonra pipoyu gösterdi. “Boş. Ağız alışkanlığı işte!”

Doktor’un ceptelefonu çaldı. Göz işaretiyle Doktor “Çok özür dilerim,” dedi. Hacı el işaretiyle “Önemi yok,” diye cevapladı Doktor’u. Doktor telefonunu kapatır kapatmaz hatırlattı: “Hastayım ben, demiştiniz.”

“Evet!”

Doktor Hacı’ya neredeyse bir çocuğa anlatır gibi, birisinin hasta olup olmadığına doktorun karar verebileceğine ilişkin on dakikaya yakın konuştu. Hacı sadece bir yerde araya girdi: “Merak etmeyin, rolünüzü çalmayacağım,” dedi, gülümseyerek. Doktor hiç duymamış gibi devam etti. Konuşmasını, –Doktor buna “tecrübelerim” diyordu– örneklerle süsledi. Hacı bunu saat ücretine çevirdi. Canı sıkıldı. Saat ücretinin altıda biri boşa gitmişti. Doktor’un sorusuna geri döndü.

“Hasta olduğumu nereden anladım?”

Hacı farkında değildi. Bir pasajı geçer gibi ağır aksak yürürken, birden Kadıköy-Sirkeci vapurunu kaçıracakmış gibi hızlanıyor ve koşmaya başlıyordu. Arkadaşları, onlar da

bir elin parmağından azdı, bunu onunla paylaşmaya önceleri cesaret edememişti. “Profesyonel yardım almalısın,” diyen... O dikkat çekmişti. “Harbi mi?” diye sormuştu Hacı. “Harbi!” Sokak arasında top tepişti. Çocuklara bir gün – Hacı şirinlik yaptığını sanmıştı– “Adam gibi oynayın lan!” diye bağırıp onların üzerine yürümüş, çocuklar kaçacak delik ararken kahkahalar atmıştı. Ortada yuvarlanan topu her iki ayağında yirmi-otuz kere sektirip göğsünde yumuşatmış, şaşkın bakışlarla kendisini seyreden sevgilisinin önüne yuvarlamıştı. O sahneyi yeniden hatırladığı andan itibaren, top hiç durmadan, hâlâ yuvarlanıyordu. Sevgilisi “Gözlerin,” demişti bir iki hafta sonra Hacı’ya, “gözlerin çok kötüydü.” O gecenin sabahında Hacı başucunda bir not bulmuştu: “Lütfen beni bir daha arama.”

Doktor gözlüğünü çıkardı, soluğuyla camlarını buğulayıp gömleğinin eteğine doğru eğilerek sildi. “Sonra?”

“Yeni sevgilim...” Sözü yarım kaldı. Doktor’un cepte telefonu çaldı yine. Bu kez çok kısa konuştu. Hacı, Doktor’un akşam eve iri bir levrek ve yeşillik alıp döneceğini öğrendi.

“Sonra yeni sevgilimle, öyle çok sık değil ama sertlik sorunu yaşamaya başladım. Her defasında değil tabii. Çok az alkol alırım zaten. Bakmayın burada hemen sigaraya elimi attığıma. Günde on, en fazla on beş tane sararım. Bir ikisi de doludur.”

Hacı, Doktor’un sorusu üzerine, “Evet, tabii ki hatırlıyorum,” dedi. “Geriye dönüp baktığımda, o hezeyan anlarımda hepsinde ortak görüntüler, aynı sesler canlanıyor hafızamda.”

On yedi yaşındaydı Hacı. Anadolu bozkırında Toroslar’a bakan küçük bir kasabada yaşıyordu. Köyü, merkeze yarım saatlik yürüme mesafesi kadar yakındı. Lise son sınıftaydı. Ocak’a gidip gelmeye başlayalı bir yıl olmamıştı. Gençlerin

çok sevdiği bir “Ağbi” Ankara’da bir çatışmada öldürülmüştü. “Köye getirdiler cenazesini, neredeyse Türkiye’nin bütün ülkücüleri toplanmıştı. Çok etkilendim bundan.” Hemen ardından köyün bütün gençleri gibi kasabadaki Ocak’ın yolunu tutmuştu.

“Hayır kavgacı biri değildim aslında. Fanatik bir ülkücü de olmadım,” dedi Hacı, Doktor’a. “Zaten o olaydan sonra okuldan kaydımı aldırđım, Antalya’da teyze oğlumun yanına gittim. Liseyi orada bitirdim, sonra da Siyasal’ı kazandım. Köydeki arkadaşlarımla, Ocak’takilerle ilişkimi tamamen kestim. Anamı babamı bile görmeye gitmedim köye. Onlar hep gelip gittiler yanıma. Hayatım, çevrem başka türlü gelişti. Giderek sol görüşü daha benimser oldum. Hatta ne işini ze yarar emin değilim ama ateistim.”

Hacı sonra birden “Çok mu dağıtıyorum,” diye sordu.

“Yoo, iyi gidiyor. Yalnız şu aynı sesler, görüntüler... Oraya gelebilir miyiz?”

Üç gün üç gece yağan kar kesilmiş, kendini gösteren güneşle birlikte bozkırın kuru soğuşu kasabayı teslim almıştı. Tekvando kursundaydı Hacı. İyi dövüşmek için yazılmamıştı. Sağlıklı olmak istiyordu. Futbolla arası iyi değildi. Koşmayı sevmiyordu. Yüzecek su da yoktu. Okul yolu üzerindeki bu yere bir gün girdi. Salonun sahibinin ona söylediğı “Bu spor kişinin kendi nefsiyle mücadelesidir,” sözü çok hoşuna gitmişti.

“O gün yeni gelmiştim salona,” dedi Hacı. “Daha üstümü bile değiştirmemiştim. Tam o sırada salonun kapısı açıldı, içeri giren Ocak’tan beş-altı kişi ne dediğı pek de anlaşılmayan bir şekilde bağırıp çağırıyordu. En sonunda birisi ‘Bu komünist buradan elini kolunu sallayarak mı geçecek lan,’ dedi. Benimle birlikte iki-üç kişi daha çıktı. Zincirle, muştuyla karlar üstünde birisine dalmışlardı. On kişi kadar vardık. Sonra her birimiz çil yavrusu gibi dağıldık.”

“Buna tanık oldunuz yani,” dedi Doktor.

“Tanıklık değil,” dedi Hacı. Bembeyaz karın üstünde kan içinde yatan patates çuvalına, herkes üstünden kalktıktan sonra nasıl ölesiye tekme attığını anlattı. “İkinciye indirecektim,” dedi, “bizimkilerden birinin üstüme çullandığını fark ettim. ‘Öldürecek misin lan piçi,’ dedi. Her yanımda titriyordu.”

Kısa bir sessizlik oldu aralarında.

Doktor’un sorusu bozdu sessizliği. “O Ağbi’nin... Cenazesinden hemen sonra mıydı?”

Hacı “Salonun bitişiğinde bir kasetçi vardı,” diye devam etti soruya aldırmadan. “Orada çalan bir şarkı kaldı kulağımda. Hiç duymamıştım. Çok bilinen bir şarkı da değil aslında. İyi ki değil... Ama ne zaman boynuma bir kement dolansa aynı şarkıyı duyar oldum. *Ölsem de bir kalsam da bir...* Böyleydi sözleri. Bir de tarif edemeyeceğim bir hırıltı. İnleme gibi de değil tam. Benden mi geliyor, kan içinde yatan birinden mi geliyor, onu da bilemiyorum. Belki bir ses de değil bana gelen. Hırıltı kavramı sadece. Bir kavram...”

Hacı yine sustu. Doktor’un sorusuna döndü.

“Bir ay ya geçmişti ya da geçmemiş... Sorunuzu anladım aslında... Beni bu linçe, benim de ortak olduğum cenazedeki o büyük öfkenin yöneltip yöneltmediğini çok sorguladım. Bizimkiler de...” Duraksadı. Nereden çıktı şimdi bu “bizimkiler” diye düşündü. Neden hâlâ bizimkiler oluyordu. “Yani o zamanki bizimkiler de bu öfkeyle hareket etmedi nedense. Komünist avına çıkmadık mesela. Kasabanın garajına mevzilensek indirecek bir iki Moskof uşağı –dudaklarında bir tebessüm belirdi–, anlıyorsunuz ya, bulurduk bir iki Moskof uşağı.”

Doktor, Hacı’nın tebessümünü paylaşarak “İyi de o Moskof uşakları sonuçta kasabanın çocuklarıydı. O cinayetin sorumlusu olamazdı. Böyle düşünmüş olmalısınız.”

“İşin kötüsü,” dedi Hacı “hiçbir şey düşünmedik. Yani düşünmedim. Ama evet tabii, dövdüğümüz çocuk yabancıymış. Sonradan öğrendim. Elinde *Cumhuriyet* gazetesiyle yoldan geçen birisi yani. Ama ben bunu bile bilmiyordum.”

Doktor ona bir öfkeyi nasıl biriktirdiğimizi anlayamayabileceğimiz hallerden bahsetti. Bazen insan, tepki verdiğinde, bir şey yaptığında öfkesinin ayırdına varıyordu. Hacı’ya çok anlamlı gelmeyen birkaç cümle daha kurdu Doktor.

“Yani önce ateş ediyor, sonra nişan alıyoruz,” dedi Hacı.

“Tam öyle değil,” dedi Doktor, “anlamaya çalışıyorum sadece. Bir olasılık olarak söylüyorum.”

Hacı duvardaki dijital saate baktı. Bir ilaç firmasının promosyon ürünlerinden birisiydi. Özellikle saatin karşısına oturtulmuş gibi hissetti kendisini. On dakika daha vardı seansın bitmesine. İkinci randevuya bırakıp bırakmamak geçti birden aklından. Kaldığımız yerden devam ederiz... Böyle dedi içinden. “Doktor Bey, böyle bir şiddeti haklı kılacak ne olabilir sizce? Ben de anlamaya çalışıyorum.”

Kayıp duygusundan bahsetti Doktor. Yas ve öfkenin iç içe geçtiği o karmaşık labirentlerden dem vurdu. Adaletin sağlanamayacağına ilişkin önyargı veya inancın bizi yöneltebileceği şiddet üzerine konuştu. “Ama bazen de,” dedi, “dışımızdan bize yönelen tehdit algısı bu şiddeti tetikler.”

Oturduğu yerden kalktı Doktor. Cebinden bir mendil çıkardı. Gözlük camlarını sildi uzun uzun. Aynı mendille alnını sildi. Koltuğuna oturdu. “Evimiz örneğin. Bir düzen vardır değil mi evde? Adı sanı konmamış bir düzen. Sokağımızda, mahallemizde de böyle değil midir? Doğru veya yanlış, kendimiz gibi olanların yaşadığı bir mahalle isteriz. Ama o düzene aykırı birileri türer örneğin mahallenizde. Bazen de böyle şeyler tetikler örneğin. Ya da siz o tepkinin dışında kalmaktan korkarsınız. Bu da çok insana aittir. Hatta korkmanıza bile gerek yoktur. Sizin hani az önce dediğiniz gibi.

Hiç düşünmezsiniz böyle şeyleri. Dışarıda kalmak endişesi aklınıza bile gelmez.”

Duvardaki saat 13.58'i gösteriyordu. “Bitirmeden birkaç şey daha söyleyeceğim,” dedi, muzip bir ifadeyle. “Ceptelefonunuzla yaptığınız görüşmeye sayın lütfen.” Doktor’un verdiği son örneği bir yere konduramamıştı. Ama bunun üzerinde durmayacaktı. “O berbat günden uzaklaşabilirdim aslında,” diye devam etti Hacı.

Doktor, “dinliyorum” anlamında başını salladı.

“Bana o günü çağıracak bir sürü yerde oldum, bir yığın şey yaptım. Kendimce gördüğüm haksızlık ya da kabalıklara gösterdiğim tepkiler mesela... Yani... Tamam zamanınızı almayacağım. Örnek vermeyeyim ama özeti, bu tepkiler karşılaştığım o haksızlıkların yanında çok sert oluyordu. Orantısız yani...”

Doktor devam etmesini istedi Hacı’dan. “Fizikî şiddet gibi değil, hayır öyle anlamayın,” dedi Hacı. “Ama öyle bir şey oluyordu ki, içimdeki o şiddet duygusundan kurtulamıyordum. Her an zıvanadan çıkacağım duygusuyla yaşadım. Hâlâ geçmiş değil.”

“Peki,” dedi Doktor, “haftaya devam edelim.”

Doktor ertesi gün Hoca’yı aradı. Hoca, öğrencilik yıllarından bu yana ilişkilerinin çok iyi olduğu bir profesördü. Şu anda fakültenin bölüm başkanıydı. Ara sıra arayıp görüş alışverişinde bulunur, daha çok görüş alırdı.

O gün ikinci saatlerinde Kurtuluş’un ara sokaklarından birinde, Hoca’nın muayenehanesinde buluştular. Bitişik nizam apartmanlardan birinin giriş katıydı. Çay kahve faslını hızla geçtiler. “Hocam, bir hastamı bırakıp bırakmamayı düşünüyorum,” diye başladı söze Doktor. Önce hastanın profilini aktardı ve vakayı özetledi. Ardından kendi hikâyesine girdi.

80’li yılların sonlarında fakültenin son sınıfında, Cihangir’in dar sokaklarından birinde, tipik bir öğrenci evinde yaşıyordu. Mahalleye taşınalı üç yıl olmuştu. Çok geçmeden adı “Bizim Doktor” a çıkacak kadar bilinen ve sevilen birisiydi artık. Gece gündüz, hafta içi, hafta sonu demeden hastası olanın her dakika kapısını çaldığı iyilik meleşiydi o. Sadece şifa vermiyor, “Bu seçimlerde ne yapacağız Doktor?” sorularına bile muhatap olacak kadar sözü dinleniyordu. Buna rağmen sokakta neler olup bittiğiyle ilgilenmez, bakkalla manavın kimin kiminle ne yaptığına ilişkin dedikoduları bir kulağından girip öbüründen çıkardı. Manav bir gün “Doktor senin apartmana bir homo taşınmış,” diyene kadar. Zaten üç gün sonra da apartman yöneticisi Doktor’un zilini çalmış, “Bunu nasıl çıkaracağız?” diye sormuştu. “Bu ülkede kanunlar var amca, bir avukatla konuş olmazsa, ben ne anlarım bu işten,” diye savuşturmuştu Doktor.

“Filmin böyle biteceğini ben de bilemedim Hocam,” dedi.

Vakit gece yarısıydı iki apartman önde sokaktakiler toplandığında.

“Ben de kendimi attım dışarı. Çoluk çocuk, genç yaşlı... Hepsi tanıdığım yüzler. Aşağıdan taşı kapan yukarı sallıyor. Cam çerçeve ne varsa indi. Üçüncü kattı, hiç unutmuyorum. Evden biri balkona çıktı. Taş kafasını sıyırdı. Balkon duvarına çarpıp düşen taşı kaptığı gibi bize doğru fırlattı. Kimse beklemiyordu galiba böyle bir şeyi. Ardından bağırmaya başladı kalabalığın içinden birine. ‘Sen lan Macit,’ dedi. Sokağın manaviydi Macit. ‘Aşıktım ben sana lan ibne, tapıyordum sana. Sen misin lan bu taşı atan şerefsiz...’ Güruh yine coştı. ‘Macit sen bizim her şeyimizsin,’ filan... Bu arada iki minibüs polis geldi. Eve girdiler, travestileri minibüse koyup götürdüler.”

“Bu kadar mı?” diye sordu Hoca.

“Bu kadar,” dedi Doktor. “Ertesi gün hemen ev aramaya başladım. Ev buluncaya kadar gelmedim sokağa. Bir hafta içinde taşındım mahalleden.”

“İlginç,” dedi Hoca. “Yine de böyle apar topar taşınmanı anlayamadım.”

Hoca camın önüne gelmiş kediye görünce yerinden kalktı. Kalorifer peteğinin yanındaki mama torbasına bardağı daldırıp pencereyi açtı. Şeytan’ın başını okşayarak boş kaba mamayı boşalttı. Doktor’a döndü, “Merakımdan sormadım,” dedi, “bir boşluk var hikâyende. Önemli değilse paylaşmayabilirsin.”

Bilirdi Hoca’nın tarzını. “Önemli değilse” onun sözlüğünde “çok önemli” anlamına geliyordu. Önemli bulmadığı bir konuyu açmazdı zaten.

“İsterim,” dedi Doktor, “paylaşmak isterim Hocam.”

Selay’dı apartmana taşınan homonun adı. Ayda iki üç kez, apartmana girip çıkarken karşılaşıyorlardı. Hatta selam alıp vermeye bile başlamışlardı. Selay bir gün “Doktor Bey,” diye hitap etmiş, karşılıklı hal hatır sormuşlardı. “Bakkal Rıza yok mu,” demişti Selay, Doktor’a, “o söyledi sizin doktor olduğunuzu.”

“Bir pazar günüydü Hocam. Cumartesi sabahı yirmi dört saatlik intern nöbetinden çıkmış, ikindiye kadar uyumuştum. Kahvaltımı bitirmiş, gazetelere göz atıyordum. Kapı çaldı, açtım, karşımda Selay. Aşırı mahcup bir edayla bir şey danışmak istiyor bana. ‘Hastaneye de gelebilirim,’ diyor. ‘Gerek yok,’ dedim. Buyur ettim içeri.”

Hiçbir tıbbi yardım almadan, arkadaşlarının kulaktan dolma bilgileriyle hormon hapları kullanmaya başlamıştı Selay. Doktor’a özellikle migren ağrılarının baş gösterdiğini anlatı. Başka yan etkilerden korkuyordu.

“Kullandığı ilaçları istedim Hocam. Bildiğim bir konu değildi doğrusu. İki gün sonra onun evinde buluştuk. Ayrıca

uzun ve güzel bir sohbet oldu. Geç saatlere kadar kaldım Selay'da.”

“Peki,” dedi Hoca, “ben hikâyenin sonunu anladım. Nezaketsizlik gibi almayacağını bilirim ama buradan başlayabilirdin.”

Doktor Hoca'sından özür diledi. Hoca karşılık vermedi. “Macit gibi deşifre olmak istemedin,” dedi.

Sustu bir süre Doktor. “Doğru Hocam, evet,” dedi, “o rezaleti engellemek için hiçbir şey yapamadan kaçtım.”

Hoca başka bir yorum yapmadı. “Hastanı başka bir meslektaşına yönlendirmen bence de uygun,” dedi. “Özdeşleşmişsin onunla.” Vedalaşmak üzere kapının önüne geldiler. Hoca, uğurlarken “Herkes kendi kendisiyle,” dedi, elini Doktor'un omzuna atarak.

Masasına geldi oturdu Hoca. Alt çekmecedен şeffaf dosya gömleğini çıkardı. Tapu kaydını çekti içinden. Sekreterini dahili telefondan aradı. Sade kahve istedi. “Beni bekleme,” dedi, “sen çık artık.” Ölümünden önce babasına kaçınıcı kez sorduğu o soruyu hatırladı: “İyi de baba, bu yok yoksul halinle mi aldın bu evi?”

Doktor'un çıkarken ettiği “rezalet” lafına gitti aklı. Bir “rezalet” sözcüğüyle bitmişti her şey işte. Şeytan'a su bırakmadığını fark etti. Pencerenin sesini duyar duymaz damlardı nasıl olsa.

Masasına geldi tekrar. Sekreter kahveyi bıraktı. Teşekkür etti ona.

“Hocam,” dedi Sekreter, “yarın için hiçbir randevu almadık biliyorsunuz. Atina'dan misafirleriniz var. Böyle not almışım da.”

“Biliyorum,” dedi Hoca. “Bu evde doğmuş, yaşı benden büyük bir çocuk gelecek. Eşi ve çocuklarıyla.”

Sekreter hiçbir şey anlamamıştı. “Doğrudur Hocam,” dedi.

“Neyin Tek Sahibisiniz Lan?”

PINAR ÖĞÜNÇ

Güneşin uzak kasaba pencerelerinde ısıldayarak battığı, akşamın florasanı erken yakılmış uzak kasaba pencerelerinden başladığı saatlerdi. Üçte ikisi dolu otobüs, içindeki canlıları yutup da sindirmiş dev bir makine gibi, sadece kendi hırıltısıyla ilerliyordu şehirler arası otoyolda.

Yarım saat kadar sonra lacivert kumaş pantolonu kötü ütülenmekten parlamış, beyaz gömleği az renklilerle yıkanmaktan sönmüş genç servis görevlisi, şoförün yanındaki koltuğundan kalkıp otobüsün ortasındaki kapıya yürüdü. Vazife vaktiydi.

Pencere kenarında, 13 numarada oturan bıyıklı adam, hareket etmelerinin üzerinden yirmi dakika geçmiş geçmemişken kafası camda uyuyakalmıştı. Avcu açık kucağına düşüp kalmış iri eline, asfaltın engebeleriyle titreşen kıllı yanağına, hafif aralık dudaklarına baktı bir an. Çünkü bakabilirdi. Üzeri çubuk kraker ve kek dolu tekerlekli bir araba dibinde duruverdi.

“Çay ya da kahve?”

“Çay olsun.”

Ön koltuğa monte edilmiş masayı dikkatle açtı, önceki yolcudan kalan kırıntıları sağ elinin tersiyle yere sıyırdı. Koku almışçasına uyanan yan koltuktaki adam, o sırada arka sıraya geçmiş görevliye rüyada sayıklar gibi seslendi: “Genç, bana da çay... Bir de kek ver.”

Siparişi hazırlanana kadar ayılmıştı. Çayla keki uzatan gence “Nerelisin sen bakayım?” diye sordu 13 numara. Gömleğini pantolonun belinde düzeltirken ezberden sorduğu bir soru gibiydi. “Nevşehir,” dedi. Adam üzerine bir şey eklemeyince de kaldığı arka sıraya döndü.

“Bu keklerin hep sırtı çıkıyor otobüste. Aha bak açayım, gör...”

Gerçekten de upuzun bir kakaolu kekin ilk dilimiydi paketteki. Ya da son. Haliyle bir yüzü daha sert, üstü kadar kahverengi. Kendi meyveli kekini açtı, o da öyle. Bu selamlaşmaları oldu yan koltuktakiyle. Üstelik duyduğuna şaşırmıştı da.

“Öyle mi, bilerek mi koyuyorlar?”

“Günahlarını almayayım diyeceğim, alıyorum. Orospu çocukları. Yollardaki on kekin yedisi böyle. Kekin ortası güzeldir.”

“Sık mı seyahat ediyorsunuz?”

“İş icabı. Emlak memlak.”

Aklına soracak bir şey gelmedi. Merak da etmiyordu. Bir müddet camdan dışarı daldı ikisi de. Sonra aniden, ihmal etmiş olmanın telaşıyla elini cebine atıp telefonun küçük ekranında debelenerek mesaj yazdı: “Bindim, aksilik olmazsa inşallah sabah 8’de otogardayım.” Yanındaki adam bu kez kafası koltuğa yastı uyuyakalmıştı.

Şoföre kadar uzanan koridor boyunca açık olan ekranlarda filmler, diziler, yarışmalar dönüyor, merkezlerden uzaklaştıkça titreyen görüntüler yolculara ülkenin diğer seyircilerinden farklı olarak bir yere varacaklarını hatırlatıyordu.

Otobüsün saatine baktı, 21:39. Dışarıda hava 17 santigrat derece. Ön camdan karşı şeritten gelen araçları izliyor, kafası dağılıp sanki iki farda toplanıyordu. Birden "...ki doğdun le-veent..." sesinin geldiği sağ tarafa başını çevirdi.

Ön çaprazındaki 11 numarada, onun gibi koridor yanında oturan yirmilerinde bir genç, ceptelefonundan aniden yükselen videoyu telaşla durdurmuştu. Önce yaptığından utanarak kıpırdamadan durdu. Bir müddet sonra dayanamayıp telefonu tekrar açtı, fotoğraflar bölümüne geçti. Genç, başparmağını soldan sağa kaydırırken her karede gökyüzleri, kafaların sayısı değişiyor, olmayan bir film akıyordu. Bazı fotoğraflarda durdu. Kimilerini büyütüp bazı yüzlere yakından baktı. Kimilerini düşünmeden sildi. Hazır zaman varken, fazlalıkları boşaltıp belleğinde yer açmak için telefonu eline almıştı zaten.

13 numara yine horlamaya başlamıştı. Tekrar yola döndü, gözlerini kapattı, uyuyabilmeyi isterdi. Uyuyabilmeyi uzun süredir istiyordu. Tam o sırada yükselen yeni bir sesle gözlerini gayriihtiyari açıp tekrar gençten yana döndü. Bir film-den ya da haber bülteninden gelmiş olabileceğini düşündüğü bağırış çığırışın kaynağı çaprazındaki aynı telefondur. Çocuk o an göz göze geldiği koridorun karşısındaki kadına "Pardon, kulaklığımı unutmuşum da," dedi. Telefonun sesi kısık halde videoyu izlemeye devam etti. Silip silmeyeceğine karar vermek istiyordu.

14 numaralı koltuğunda başı arkaya yaslı, zihni başka âlemdeyken, gözü 11'deki o minicik telefon ekranında takılı kalmıştı sebepsiz. Birkaç kilometre böyle gittiler. Sonra birden tanıdık bir renk, bildik bir şekil çarptı sanki ona karşıdan. Bir katı turuncu, bir katı yeşil balkonlu bir apartman. Başını hafif kaldırdı, daha iyi görmek için gözlerini kısıtı, arada iyice belli olan gerçekten bir katı turuncu, bir katı yeşil balkonlu bir apartmandı, bundan yeryüzünde kaç tane inşa

edilebilirdi ki. O apartmanın altından yükselen dumanlar, kalabalık... Koltuğundan bir yay fırlamış da omurgasına saplanmış gibi dikeldi. Dili düğümlenmiş, soluk borusuna alçı dökülmüştü sanki. Kıpırdayamadı.

O esnada otobüs sağa yanaşmaya başladı, bir dinlenme tesisinin önünde de durdu. Videoyu kapatıp sabırsızlıkla ayağa fırladı çocuk. Servis görevlisi, iki yıl önce başladığında otobüs boşken defalarca çalıştığı üzere 30 dakikalık yemek molasının başladığını, değerli eşyaların otobüste bırakılmaması gerektiğini anons etti. Cam kenarındaki adam gerinmesi bitince “Müsaade...” diyerek ayağa kalktı. Gözüne perde, beyninin güneyine felç inmiş halde önce adama yol verdi, sonra o da orta kapıdan indi. Yerler ıslaktı, o günkü gibi. İtfaiyenin değil, otobüsleri yıkayan çizmeli adamların ince hortumları üzerinden atlayarak, yine bulanık yüzler arasında bu kez ağır adımlarla tuvalete doğru yürüdü.

Yüzünü ıslatıyordu, su ellerini soğutmuyordu, su yüzünden ak mıyordu, su ferahlatmıyordu. Zorlukla dikilip kâğıt havlu bakınıyordu ki 11 numaradaki o ceptelefonunun sahibi arka taraftaki tuvaletlerin tekinden çıktı. Ne demeliydi? Ne denebilirdi?

Elleri ve ellerinden damlayan sular yerçekimi yönünde, yan lavaboda kollarını sıvayan gence, “Orası Cumhuriyet Caddesi değil mi?” dedi.

Avucuna sıvı sabun sıkarken anlamaz gözlerle “Neresi Cumhuriyet Caddesi mi?” diye sordu genç.

“Otobüste... Aynı otobüsteyiz biz. Gözüm kaydı telefondaki şeye. Sen mi çektin onu?”

“Abi anlamadım.”

Suyu kuruyan elleri terden ıslanmaya başlamıştı sanki. “Geçen eylül. Dükkânları yaktilar. O gün değil mi o? Sen mi çektin?”

Musluğu kapattı. İki saniye düşünüp “İnternette bul-

dum,” dedi. “Niye ki?” Cümlesi bitmeden de hızla dönüp kapıya yöneldi. Arkasından hamle etti de, yakalasa ne yapacaktı. Islak kolu tutup kapanan kapıyı yeniden açtığında karşısında otobüste yan koltuğunda oturan o bıyıklı adam vardı. Şaşırان bıyıklı adam önce ona, sonra fast-food bölümünden arka tarafa doğru koşan gence baktı. “Abi, bir durum...” Cümlenin gerisini dinlemeden kendini açık havaya attı.

Dizi dizi otobüslerin arka tarafına geçip kendini yıldız delikli gece karanlığına bıraktı. Çakmağını yakarken elleri titriyordu. Aldığı ilk nefes boş midesinin duvarlarını tırmıladı. Bir derin nefes. Bir tane daha. Sigarayı otoyola doğru fırlatıp koştu, dinlenme tesisinin fast-food kapısından içeri girdi hışımla. Masalarda oturanları gözleriyle taradı, gözlemecinin önünde bekleyen bir-iki kişiye baktı. Hızlı adımlarla lokanta kısmına geçti, tek başına oturan 20'lerinin sonunda, kot ceketli, kumral bir genç zaten yoktu, köşelerdeki sünger koltuklu kalabalık masalara bakındı. Koşturarak markete geçti.

Reçel raflarının arasından geçti, meyveli yoğurtların, vakumlanmış cevizli sucukların, pişmaniyelerin arasından... Yoktu. Dışarı hediyeelik eşya dükkânına yöneldi. Oradaydı. En köşede, hassas tartının dibinde ayakta kola içiyordu. Görünce panikledi genç. “Dur,” dedi. Zaten gidecek yeri de yoktu. Elindeki kola kutusunu az aşağı indirdiği halde tavşan gibi dondu.

“Sen mi çektin onu?”

“İnternette buldum diyorum ya. Hem sen kimsin ya?”

Sesi öfkeden titriyordu. “Sen çektin onu, oradaydın.”

“Niye merak ediyorsun?”

“Orası benim dükkânımdı. Oradaydın.”

“Ne dükkânı bilmiyorum. Kim olduğunu da bilmiyorum, manyak mısın nesin?”

Lafını bitirmeden üzerine yürüdü, kot ceketinin iki yakasından tuttu. “Kim olduğumun ne önemi var lan? Ne dükkânı olduğunun ne önemi var? Oradaydın.”

Ellerini iki yana açmış genç panikle bağırdı. “Oradan geçiyordum ben. Taş atmadım.”

Yakalarından tutup arkasındaki alçı heykellerle dolu tezgâha doğru itti, alçı horozların, alçı kuzuların, alçı ördeklerin arasına düştüğü yerden kalkmaya çalışırken “Arkadaşlarımla buluşmaya gidiyordum ben,” dedi, babasına laf anlatmaya çalışan ergen tonlamasıyla. Dükkânın sahibi kadın kasanın arkasında başka bir heykele dönmüştü. İleride otobüslerin oradan onları izleyenler de ne olduğunu anlamaya çalışıyordu. Geri dönüp sağma baktığında 13 numarada oturan bıyıklı adamı gördü. Göz göze gelmeleriyle “Abi n’aptı pezevenk söyle,” dedi yaklaşıp. Derin derin nefes almaya çalışırken bir an düşündü. Bunu yapabiliirdi. Yapabiliirdi. Sağ elini “istemez” der gibi salladı adama.

Tezgâhta az doğrulmuş ama ayağa kalkamamış genç “Ben bir şey yapmadım,” dedi. Bıyıklı adam üzerine atladı gencin, “N’aptım, hırsızlık mı yaptın it, karı kıza mı sarktın? Söylesene mınakoduğum?” Sol gözüne yumruk yiyen genç sendeleyerek ayağa kalktı, tek gözü kapalı, küfelik sarhoş gibi sallanıyordu.

Kocaman açılmış gözleriyle az arkada kalakalmıştı. Önünde bir yün kazak sökölüyor, bir kıvılcım odayı sarıyordu. Bıyıklı ona doğru dönüp “Abi söylesene parçalayayım, bölücü mü, terörist mi, ne?”

Sesi çıkmadı. Ama bıyıklı bir cevap duymuş gibi o salise üç kat sinirlenerek yine üzerine yürüdü. Tam gencin karnına diz atacakken adamı kolundan sertçe geri çekti. “Git, özel mesele bu. Git... Git diyorum, bulaşma...”

“Özel mesele”, gizli bir parola gibi bıyıklı adamın sıkılı yumruklarını gevşetti, çene kemiği yerine oturdu, kolları ya-

vaş yavaş aşağı indi. Yanlarına yaklaşmakta olan diğerleri de bu hareketin ne anlama geldiğini biliyordu sanki. Özel mesele. Durdular. Demek kendisi dövmek istiyordu.

Bu bir anlık boşluktan faydalanan genç koşar adım içeri yöneldi. O da peşinden. Bıyıklı adam seyrek saçlarını eliyle yapıştırıp ters istikâmete, otobüsüne doğru yürüdü.

İçerisi tekrar köpürtülmüş kızgın yağ kokuyordu. Tuvaletin bulunduğu koridora sapmışken genç birden mescide girip kapısını kapamaya çalıştı, beceremedi. Yatsı çoktan okunmuş, boş odada onlardan başka kimse yoktu.

“Abi bi şeye bulaştıysam taş olayım. Arkadaşlarla kafede buluşacaktık, kalabalığı gördüm, n’oluyo dedim. Vallahi iki dakika çektim sadece.”

Genci avucuyla göğsünden sertçe geriye itti. O da karşılık vererek bir yumruk salladı, omzuna geldi. “Ben mi tek suçluyum, sıçıcam ya! Bir şey yapmadım diyorum. Git onlara vur, gerçekten yakanlara vur...” Bir tane daha yumruk savurdu genç, üst dudağı patladı. Ağzı ılıdı.

“Kimseye dur demedin mi? Yapma demedin mi? Kaç tane dükkân yaktilar lan o gün... Tek kul çıkmadı mı?” Daha önce kimseye kafa atmadığı için tam yerini denk getiremese de, değdiği kadarıyla gencin burnundan kan süzölmeye başlamıştı. Ne kadar kanıyor anlamak için eliyle burnunu yokluyordu. Ağlar gibi çıktı sesi. “Ya ben tek başıma ne yapayım? Hangisi seni dükkânındı onu bile bilmiyorum.”

“Hangisi olduğunun ne önemi var?”

“Telefoncuda çalışıyorum ben, bizim patron ordaydı ama valla ben sadece izledim. Onlardan olsam videoyu nasıl çekeyim zaten...”

Dili ağzının içinde yavru bir yılan gibi dönüyor, öfkeden göz bebekleri geri kaçuyordu. “Polise niye vermedin eşşöğ-lueşşek sonra çektiğini? Her şeyi parçaladılar, içeri kaya attilar, kaya. Üç saat sonra geldi polis. İtfaiye bir saat... 22 se-

nelik dükkân kül... Çalışanları arkadan zor kaçırdım, ölü-yorduk lan. Önce partiyi yakmışlar... Orada yüz elli kişi var-dı, üç kişi yargılandı lan. Öfkeliymiş lan, tahrik olmuşlar, kim benden öfkeli lan, yeter, kimsiniz lan, neyin tek sahibi-siniz lan... ”

“İstesem o bıyıklı herife derdim ki, al asıl terörist bu, kur-tarırdım kendimi, sen uğraşırdın sonra. Yaptım mı öyle bir şey? Yaptım mı?”

Bağı çözülmüş dizlerinin üzerine çöktü. Üst kattan langırt oynayanların gürültüsü geliyordu. Birinin burnundan, diğ-e-rinin dudağından sızan kan ellerine, yüzlerine bulaşmıştı. Nefes nefese sustular.

Bir süre sonra mescidin köşesine monte edilmiş küçük hoparlörden bir kadın sesi yükseldi. Üç buçuk yıl önce bu işe başladığında evde defalarca prova yaptığı gibi, otobüsle-rinin mola süresinin dolduğunu, iyi yolculuklar diledikleri-ni anons etti kadın.

Kıpırdayamadılar. İki kişi eksik hareket etti otobüs.

42. Dakika

YILDIZ RAMAZANOĞLU

Eğri yağın yağmur açık kalan pencereden içeri girerek perdeleri ıslattı biraz. Akışın sesindeki yatıştırıcı kimyayla topraktan yükselen keskin koku, şimdi şu saat akıyla kalbi arasındaki çatlakların kapanması için lazımdı Sami Bey'e.

Bilgisayarı açıp cd'yi yerleştirirken elinden kollarına kadar bir yanma duydu. Araya yedi yılın girmiş olması yaşananların acısını soğutmuş olmalıydı ama ne gezer, metanetini toplamak için dua etti biraz, başlat tuşu ne tuhaf bir şey, yangın çıkarmak için alevli kibriti benzine atmak sanki. Oğlunun linç edilme görüntülerini içeren belgeseli yıllar önce hediye etmişlerdi, gemideki yolcuların tanıklıklarını anlatan bir kitapla birlikte. Sami Bey bu belgeleri senelerce gözü gibi saklasa da açıp bakmayı yüreği kaldırmamıştı. Elbette vakti saati gelince bu görüntülerden kaçamayacağını bilinciyle. O vakit bu vakit demek ki.

Filmi beynine kazırcasına defalarca seyretmiş olan ağabeyi, Cemil'in öldürölme anının belgeselin 42. dakikasına denk geldiğini söylemişti. Sami Bey bu dakikayı bir an bile aklından çıkarmadı yıllar boyu. Şükran Hanım belgesel bu

evde sonsuza kadar açılmayacak diyerek kestirip atmıştı zaten en baştan.

Sami Bey ışığı söndürdü, kapıyı kapattı; biraz uyuyup sonra çalışacağını, odasına girip rahatsız etmemelerini tembihledi hane halkına. Üniversitedeki öğrencilerinin sınav kâğıtlarını okurken aşırı titizlendiğinden kimse yaklaşılmazdı odasına. Jenerik geçerken gökyüzüne baktı; yıldızlar dizilmiş her zamanki düzenle, Küçük Ayı Büyük Ayı sonra üçlü. Yağmura rağmen kaybolup gitmemişler. Uçlarında takılı yedi kandilli Süreyya yıldızı. Hiç bilmediği yıldızlar da sükunetmiş bu tuhaf havada. Biri kayıp gider gibi oldu, daha 42. dakikaya gelemeden nenin nesi sabırsızca sönümlenmek.

İhlamuru soğumuştur fakat yine de üzüntüyle büyüyen tiroidi alınlıberi dili damağı çabuk kurduğundan iyi geliyor her türden bitkisel mayi. Film başlamış çoktan. Karanlık bir denizde mavi beyaz bir gemi yapayalnız yüzüyor, ortalık dalgaların sesi duyulacak kadar ıssız. Uzun bir zaman bomboş denizi, geminin uzaklaşırken yarattığı hüznü çekmiş kameraman. Sonra birden birbirine karışan radyo dalgalarına benzer sesler. İngilizce anonslar yapılıyor, “Nasıl gidiyor arkadaşlar,” diyor biri, “herkes yemek servisini alabildi mi, görevli arkadaşlarımız dağıtacaklar, hiç kimse ekmek kaşık ve çatal için kalkmasın lütfen.” Simsiyah giyinmiş Yunanlı rahiple sakallı bir Türk’ün işaret ve beden diliyle anlaşma çabasını zımlamışlar. Kamera ağır çekimle Nuh’un gemisine binmiş gibi tuhaf görünen yetmiş iki milletin temsilcilerinin yüzlerinden geçiyor, gülümseyen, uyuklayan, konuşan, kitap okuyan yüzler. 42. dakikaya, hatta her şeyin olup bittiği 21. saniyeye gelebilirdi Sami Bey hızla, ne de olsa bilişim uzmanı ve istediği bir kareye ulaşması saniyelik iş. Bunu düşündüğü an bir titreme oldu içinde, hemen gelebilir ama öncesinde geminin içindeki o insani yaşantıyı, diğerkâmlığı seyretmek güç veriyordu ona.

Abluka altındaki bir halka insani yardım götürmekten başka hangi ortak noktaları vardı acaba, böyle şeyleri anlamak için illa bir gemiye binmek lazım, Cemil'i heyecanlandıran şeylerden biri de buydu işte.

Görüntüye girişi, ilk cemrenin düşüşü baharın gelişi gibi bütün tazeliğiyle uzak sıralardan birinde ortaya çıkması ani oldu. Farklı kültür ve renklerden onlarca insanla birlikte, yaşlı başlı gönüllülerin arasında sandviçini yiyor bir yandan da ta uzaktaki Avrupalı bir tarihçiye laf yetiştiriyor, bir ara sormak istediği birçok soru olduğunu söylüyor, son sözleri olduğunu bilmeden. Kavuniçi can yeğinin içinde daha da beyaz görünüyordu yüzü. Sami Bey'in içinden bir yalım geçti, öldürmeyip denize atsalardı yüzüp çıkardı başka bir uçtan diye hayıflanmaktan alıkoyamadı kendini. On yedi yaşında bu orta yaşlı adamların içine nasıl karıştın dedi daha önce bunu hiç sormamışken. Bir halkın abluka altında ölüme terk edilmesine seyirci kalmamak gerektiğini telkin ederken hesap edecekti bunları, kararlarını kendisinin almasında bu kadar özgür bırakırken. Onur duyan yanıylayla, "İyi yüzerdi, keşke denize düşseydi," diyen yanı çarpışıp durdu bir kez daha.

İspanyolca konuşan gülüşen birkaç Latin kadınla aceleyle yerleştirilmiş oyuncak sandıklarını boşaltıp kız ve erkek çocukların oyuncaklarını ayırıyorlardı. Yan sıralara da sıçrayan küçük bir tartışma açılmış: "Ne yani kızlar kamyonla oynayamaz mı, erkekler de kucağına plastik bebeği alıp bir bebekle nasıl ilgileneceğini, onu nasıl tutması gerektiğini öğrense fena mı?" Sonra duyulmuyor sesler, kamera namaz kılanlara odaklanıyor çünkü.

Sami Bey, "Nasıl mutmain ve rahat bu yüzler, birazdan olacak olan korkunç olaylara en küçük bir ihtimal vermiyorlar mıydı? Peki hiçbir dine inanmayan, cennet düşü olmayan insanlar, muhtemel bir saldırı sonucu geminin ba-

tırılması ihtimaliyle nasıl baş ettiler? Hayal gemisinin tah-
ta sıralarına uzanmış başka bir dünyanın mümkün olduğuna dair uçuşan kaynaşan hayaller içinde yüzüyorlar. Uluslararası sularda olmanın rahatlığıysa demek. Karar zırhını kuşanmışlar bir kere. Doğru olduğuna inandığı yola çıkan her yolcu gibi iyimserliğin peş peşe gelen hülyalar zincirine kapılıp gitmişler. Böyle durumlarda ihtimallerin kötüsü akla şöyle bir doğar ama aynı hızla da batıp gider iz bırakmadan.

İşgalci ülkeden gelecek bir müdahale gereksiz görülünce imkânsız da addediliyordu demek ki. Bu dünyada başka başka akıllar olabileceğini en çok bilmesi gereken insanlar, herkesin kendi akıllarınca fikir yürüteceğine inandırmışlardı kendilerini. Ölümü göze almışlardı son kertede. Birazdan Yıldız Savaşları'ndaki gibi kötücül bir güç gemiyi ele geçirmek için herkese ateş açacak ve gözdağı verecek. Film değil yaşanacak olan hayal perdesindeki gibi, vücuda saplanan can alan hakiki kurşunlar yağacak. Ablukaya alınmış bir şehrin ahalisine yiyecek oyuncak ve ilaç götürüyoruz yahu, bütün dünyanın gözü önünde oluyor, en fazla gemiyi geri çevirebilirler güveni.

Kamera uzaklaşıyor bir kez daha. Uzaklarda gecenin karanlığında kâğıt gemi gidiyor süzülerek. Kimsenin olmayan uluslararası karasularında yüzüyor oyuncak kutuları, gemi birazdan havalanacak gibi hafif görünümlü, öyle usulen batmış sanki suya, hafif ve muhayyer. Gemi dünyaya ağır hak-sızlıklara katlanacak kadar demir atmayan, ayaklarının ucuna basarak yürüyen mistik bir insan türünün fanilik duygusuyla ilerliyor.

Güvertede yıldızları seyreden adamlar. Bunlar o meşum güne ait değil belki. O güne dair hiçbir iz yok 35. dakikada bile. Olağan bir gezme seyahati olmadığı, geminin her an batırılma olasılığı herkesin can yelekli olmasından belli. Oğulun içindeki duyguları sezebiliyordu Sami Bey. Akıbet-

leri hakkındaki bütün ihtimallere hazır olmanın yatıştırması mıydı görüntülere yansıyan bu sakin gemi yaşamı.

Sami Bey metanetli ama çatallanmış anons seslerini dinledi bir süre. Geminin etrafında dolaşan denizaltılardan ve helikopterlerden çıkarma yapılıyordu. Sami Bey'in nefesi sıklaştı, beynine kadar çıkan bir alev bedenini yakmaya kül etmeye başladı. Aşağı kattakilerin yerlerinden ayrılmamalarını söylüyordu kat'i bir ses. Güvertede yaralananlar vardı, özellikle de helikopterden gemiye indirilen askerler sorgusuz sualsiz herkese ateş etmeye başlamışlardı.

42. dakikaya yaklaştığında filmi durdurdu, karanlık odada bir karaltının sıklaşmış nefesleri duyuluyordu. Şükran Hanım odada olacaklar içine doğmuş gibi haber izlediği salon-da duramamış, sessizce odaya süzölmüş, oğlunun görüntülerini izlemek üzere pencereye yaslanmıştı. Başlat artık diye eliyle işaret etti. Görüntüler yeterince net değildi, çok genç ve zayıf birini bir darbeye yere düşürmüştü askerlerden biri. Sami Bey kareyi büyüttü, neye uğradığını anlamayan Cemil'in sakin bakışı. Anonslara rağmen neden yolcuların çoğunlukla birlikte aşağıda kalmayıp güverteye çıktığına dair görüntü yok.

Yere düştüğünde İngilizce ne olduğu anlaşılmayan bir şeyler söylüyor. Yüzünde henüz korku yok çünkü insanları ikna etme yeteneği var. Ortada fikrî bir münazara mı var sanki oğul diye içi parçalandı Sami Bey'in. İzah ederse anlayacaklarına inanan bir hali var. Yüzlerini kaska benzer koruyucu siperlikleri yüzünden göremediği genç askerler onu yere devirip yumruklamaya tekmelemeye başladıklarında sesleniyor hâlâ. Sadece dil meselesi yüzünden silahsız olduğunu anlamadıklarını düşünüyor belli ki. Yedi sekiz kişinin sürekli tekmelemeleri karşısında nutku tutuldu Şükran Hanım'ın. Onu karga tulumba denize atın diye yalvarıyor bir yanı. Güvertenin buz gibi soğuk demirlerinin üzerinde sesi

tamamen kesilmiş, tesbih böceği gibi büzülmüş oğlunu seyretmek insanın başına gelecek en akıl dışı olay. Sami Bey yere yıkılmış ölmek üzere olan birinin tekmelenmesini izlerken gerçeklik duygusunu kaybetti bir an.

Askerleri yaklaştırdı. Bir insana vurmuyorlardı. İnsanlıktan uzaklaştırılmıştı, bir ailesi seveni yaş günü okulu olan bir gençten farklı bir nesneydi linç edilen. Hiç tanımadıkları, daha önce karşılaşmadıkları, adını bile bilmedikleri biriydi. Sadece yok edilmesi varlığına son verilip sesinin kesilmesi gerekiyordu. Bir kimseden çok şeydi artık. Onlar da kimse değildi, ölümcül son darbeyi kendilerine vuran kalp ölümlü gerçekleşen genç adamlar.

Hiç durmayan bacakların artık yukarılarla kafa ve kalple hiçbir bağlantısı kalmamıştı belli ki. Vurabildikleri için vuruyorlardı sadece. Linç edilen bu bedenin içine bir kalp yerleştirip düşünecek zaman değil. Bir şey olsa dikkatleri dağılsa, dağılıp gitseler buharlaşırsalar ama yok öyle; içlerinden biri yarım metreden önce göğsüne dört el, sonra başına bir el. Linçin hepsi hayalse de bu gerçeğin son noktası. Dışarıda yağmur dinmiş. Yıldızlar yıkanmış bütün tozlarından arınmışlar, pencereye kadar inmişler sanki.

Şükran Hanım'ın gözünde yaş yok. Nice anıların levhalarının içinden delinin koşma sahnesi. İlkokul bire başladığında okul alışverişine çıktıkları gün. Balon istemesi, Şükran Hanım'ın dönüşte bakarız diyerek reddetmesi. Biraz ilerleyince Cemil'in kirpiklerine bir gölgedir düşmesi. Sonra çocuklara bir şey vermek şöyle dursun, ellerindeki oyuncakları alıp çılgınca koşmasıyla meşhur mahallenin delisi Rıza'nın birden karşılara çıkıp ona kocaman rengarenk bir balon vermesi. Alışılmadık içli gülümsemesi.

Anne Eti

MİNE SÖĞÜT

“Korkuyorum,” diyorum.

“Korkacak ne var daha önce hiç kedi öldürmedin mi?” diyerek sırtıyor.

“Ben öldürmedim.”

“Sizin Duman?”

“Onu Faruk Abi tekmeledi.”

“Ama herkese Fuat Ali öldürdü kediyi diye anlatıyor.”

“Kendi öldürdü, annemden korktuğu için öyle söylüyor.”

“Hadi lan annenden niye korksun, günde on posta dövmüyor mu anneni o?”

“Dövüyor ama annem kedisine dokundurtmaz.”

Annem kedisine dokundurtmaz.

Annem çamurlu ayakkabılarla eve girilmesine izin vermez.

Annem tencerenin içinden yemek yenirse çok kızar.

Annem sabah on birden önce uyandırılırsa küplere biner.

Annem tırnaklarını yer.

Annem uzun uzun saçlarını tarar ve hep birini arar gibi uzaklara bakar.

Annem gece yarısı uyanır. Parmak uçlarına basarak misa-

fir dışında kimseyi sokmadığıo büyük salona gider. Kapiyı usulca açar. Bir hayalet gibi içeri süzölür. Pencerenin önüne geçer. Bir sigara yakar. Uzun uzun sokağın karanlığını seyreder. Sonra derin derin iç çeker. Bir ara kalkar kapiyı içeriden kilitler.

Annem.

O salonda bir başına... Artık başka şeyler yaşamak istiyormuş gibi... Kendisini pencereden aşağıya atar, atar, atar... Sonra kilidi açar, sessizce geri dönüp yatağına yatar.

“Kedisine dokundurtmuyor ama kendisine dokundurtuyor öyle mi?”

Tahir imalı kelimeleri imalı tonlara bulayıp konuşmayı seviyor. Söylediğı bu cümlelerin içinde de çirkin bir ima var. Seziyorum ama neye kızacağımı, neye çıkışacağımı bilemiyorum. Bir annenin, kimselerinkine benzemeyen bir annenin oğlu olmayı, korkak oğlu olmayı yavaş yavaş öğreniyorum.

“Korkacak ne var daha önce hiç kedi öldürmedin mi?”

Tahir donmuş. Cümle donmuş. Suratındaki arsız sırıtış donmuş.

Kedi de donmuş; ikimizin arasında duran eski tahta iskemle gibi cansız sanki. Iskemlenin üzerine yatmış uyuyor.

Az önce o iskemlede Tahir oturuyordu. O kalkar kalmaz sıçrayıp onun yerine çıktı. Ağzında yarı canlı irice bir fare.

Tahir kapının arkasından aldığı sopayla kedinin kafasına vurdu. Fare yere düştü. Boynundan akan kanları damlata damlata kaçmaya başladı. Tahir onu sopayla boşluğa vura vura kovaladı, hayvana bir türlü isabet ettiremedi.

Kafasına sopayla vurulan ve avı ağzından alman kedi iskemlenin üzerinden, bir eli sopalı Tahir’e baktı bir kaçan fareye. Sopanın havayı dövüşünü izledi; farenin dükkândan çıkışını seyretti. Sonra hiçbir şey olmamış gibi eski yerine kıvrılıp derin bir uykuya daldı.

Tahir, farenin dükkândan dışarı çıktığını görünce rahat-

ladı, geri geldi, kediyi sopayla dürttü. Kedi kafasını kaldırıp bakmadı. Bıyıklarında fareden kalan dağınık pembe bir leke, kulaklarını titrete titrete inatçı bir umursamazlıkla horladı.

Tahir kediyi sopayla bir süre boş boş dürttü. Sonra sıkılıp arkasını döndü, pencerenin önüne gidip bir sigara sar-maya başladı.

Bir yandan da bir zamanlar şehirden toplanıp ıssız bir ada-ya atılan sokak köpeklerinin hikâyesini anlatıyordu.

“Hepsi adada birbirlerini yemişler açlıktan,” diyordu.

“Kedileri de onlar gibi toplayıp çuvala, atacaksın Hayırsız Ada’ya, yesinler birbirlerini...”

Kedi duyduğunu anlamış gibi, birden gözlerini açtı. Ta-hir’e baktı. Sanki derin bir uykudan sıyrılıyormuşçasına de-ğil de bir tepeden aşağıya atlıyormuşçasına gerinerek yük-seldi.

Aynı anda ben de derin bir uykudan sıyrılıyormuşçasına değil de bir tepeden aşağıya atlıyormuşçasına gerinerek yük-seldim.

Kedi sırtını kabarttı, gözlerini kıstı, kuyruğunu kamçı gibi yaptı ve pencerenin önünde kediyi de fareyi de çoktan unut-muş ve neşeli bir türkü tutturmuş olan Tahir’in sırtına doğ-ru atmaca gibi uçtu.

Ben de onunla birlikte sırtımı kabarttım, gözlerimi kıstım, kuyruğumu kamçı gibi yaptım ve pencerenin önünde kediyi de fareyi de beni de çoktan unutmuş ve neşeli bir türkü tut-turmuş olan Tahir’in sırtına doğru atmaca gibi uçtum.

Tahir bu beklenmedik saldırının paniğiyle elindeki siga-ra kâğıdını, tütün kutusunu, çakmağı, dilindeki türküyü ve aklından geçen cümle kötülüğü penceren dışarı fırlatıverdi.

Kedi ve ben tırnaklarımızı batırarak Tahir’in omuzların-dan kalçasına kadar kaydık ve usta cambazlar gibi aynı anda bedenlerimizi kıvrıp, havada taklalar atarak dört ayağımızın üzerine, yere düştük.

Tahir ne olup bittiğini anlayana kadar kedi çoktan iskemleyle geri tırmanmış, derin kedi uykusuna dalmış, ben gözlerimi Tahir'den ayırmıştım.

Tahir kediye mi parçasın yoksa sırtının acısını mı dindirsin bilemeden etrafa küfürler savurarak olduğu yerde tepiniyor ve bana "Öldür lan şu pezevengi. Öldür diyorum sana şu kediye. Hemen şimdi gebert. Kopart kafasını kopart!" diye bağıırıyordu.

Aslında canım çekmişti o an o kediye öldürmeyi. O da az önce bir fareyi öldürmek üzereydi. Ben kediye de Tahir'i de öldürebilirdim.

Şimdi bir bıçak alsam ve kedinin boğazına dayasam, o an o gözlerini açsa, ben gözlerinin içine bakıp "Seni öldürmezsem, Hayırsız Ada'ya atılacaksın; başka kediler seni orda yerler," desem...

Kedi bana "Ya ben onları yersem," der.

Ben o an cayarım, bıçağı boğazından çekerim. Kedinin boynundan ayakkabılarıma pembe bir kan damlar.

Ben bir bıçak alsam Tahir'in boğazına dayasam, "Annem için ne dedin sen az önce," diye tıslasam...

Tahir, "Ne dedimse dedim sana ne orospu çocuğu" der.

Kedi sırtıma atlar, Tahir odadan kaçır, annem pencereden uçar...

Ben bunları düşünüyorum. Tahir artık öfkesi geçmiş, sırırtıyor.

"Hadi öldür şu canavarı."

İkimiz de annemi öldüremediğimiz için kediye öldürmek istiyoruz.

İkimiz de annemi öldürmekten korktuğumuz için kediye öldürmekten korkuyoruz.

"Korkuyorum," diyorum.

Gerçekten korkuyorum. Kediye ya da Tahir'i öldürmekten değil, son anda öldürememekten.

Ya tam ben kedinin boğazını bıçakla keserken Tahir so-
payla kafama vurursa. Kedi elimden düşer ve boğazında-
ki kesikten akan kanları damlata damlata dükkândan dışa-
rı çıkarsa...

Ne yapacağım, onun ardından boş kalan iskemleye otu-
rup uyuyacak mıyım? Yoksa Tahir tam tütün sararken o bı-
çağı, kedinin boğazını kesemediğim o bıçağı Tahir'in sırtına
mı saplayacağım.

Tahir'i ve her gece pencereden salona giren diğer erkekleri
köpekler gibi toplayıp bir çuvala koysam, sonra o adaya at-
sam. Kim kimi açlıktan yer?

Faruk Abi'nin annemi dövdüğü gecelerden birinin saba-
hıydı. Annem alnındaki büyük yarığa bütün gece buz ba-
sarak misafir odasında, pencerenin önünde oturmuş, sigara
üstüne sigara içmişti. Kapı yine içeriden kilitliydi. Kapının
önüne kıvrılıp uyumuştum.

Öğlene doğru çıkmıştı misafir odasından.

Beni kim kucaklayıp odama götürürken, yarı uykulu duy-
muştum dediklerini.

“Biri beni öldürse de kurtulsam bu hayattan.”

Aynısını Tahir'e de söylemiş midir?

Seviştikten sonra, Tahir girdiği salon penceresinden atla-
yıp giderken, ben kapının önünde yerde uyurken, Faruk Abi
yatak odasında sızmışken...

Peki ya diğer adamlara... O pencereden içeri aldığı ve gö-
zünü cüzdanlarından ayırmadığı diğer adamlara...

Herkesi kendisine dokundurtan ama kedisine kimseyi do-
kundurtmayan annem ve Tahir ve ben ve Faruk Abi ve o
adamlar ve fare ve bir de kedi, o misafir odasında bir gece ya-
rısı karşı karşıya gelsek.

Kim kimi önce yer.

Hangi gerçek hangi gerçeği gebertir.

Tahir fareyi unuttu. Beni de unuttu. Annemi düşünüyor.

Belinden çıkarttığı silahının şarjörünü kontrol ediyor. Eksik kurşunları tamamlıyor. Sonra sakince iskemlede uyuyan kedinin üzerine doğrultuyor ve tetiğe basıyor.

Kedi bir anda iskemlede kırmızı bir leke.

Annem pencerenin önünde sigara üstüne sigara yakıyor.

Tahir devamlı tetiği çekiyor.

Farenin boynundan mütemadiyen damlayan bir kan...

Gerçekle hayal arasında kırmızı bir yılan oluyor, zihnimde dolanıyor.

Korku nedir, artık hiç bilmiyorum.

Bildiğim tek şey... Hayırsız bir ada bu hayat. Birbirimizi yemeye hepimiz annemden başlayacağız.

Hızla iskemlenin üzerindeki o kediye dönüşüyorum.

Salondaki kanepelerden birinin altına gizleniyorum.

Gece yarısı salona önce annem giriyor. Kapıyı içeriden kilitleyor.

Sonra Tahir Abi pencereye tırmanıyor.

Sonra başka adamlar...

Ben az önce ağzından avı alınmış öfkeli bir kedi gibi çıkıyorum kanepenin altından.

Tahir saldırgan tekir bir kediye dönüşüyor.

Adamlar sinsiler ve siyah beyazlar.

Hep birlikte bir tepeden aşağıya atlıyormuş gibi gerinerek yükseliyoruz.

Sırtlarımız kabarık. Gözlerimiz kısık, kuyruklarımız kamçı.

Annemin sırtına doğru atmaca gibi uçuyoruz. Tırnaklarımızı omuzlarına batırıp kalçasına kadar kayıyoruz ve usta cambazlar gibi aynı anda hepimiz bedenlerimizi kıvrıp, havada taklalar atarak dört ayağımızın üzerine yere düşüyoruz.

Annem bu beklenmedik saldırının paniğiyle elindeki sigarayı, gözlerindeki hüznü bakışları, kalbindeki derin sıkıntıyı, bacak arasındaki ılık ıslaklığı ve yorgun bedenini pencereden dışarı fırlatıyor.

İncecik porselen bir fincan gibi tepe üstü düşüyor yere. Çıkan sestten anlıyoruz. Bu, ıssız adada yiyeceğimiz ilk ceset. Hepimiz annemin etinden kocaman birer lokma alıyoruz ve kısa süreliğine doymuş bir halde hızla adama dağılıyoruz.

Ben tekrar kanepenin altına giriyorum.

Tekir pencereden geri çıkıp kaçıyor.

Siyah beyazlar gecenin karanlığında kayboluyor.

Faruk Abi sızmış, içeride her şeyden habersiz uyuyor.

Çok Mutsuz Ama Çok Neşeliydik

YALÇIN TOSUN

Yüzüm aktı benim, dedi, Yaşlandım.

Yo, diye yalan söyledim acemice, İyi görünüyorsun. Biraz gözüm seğirdi, ne zaman yalan söylesem, böyle.

Dalga geçer gibi gülümsedi. Sinirlendiriyordu beni bu alaycı gülüş. Belki de niyeti sürekli alay etmek değildi, doğası gereği alaycıydı gülüşü. Yaralı da olsa bir kuşanmaydı, zırhtı. Rahatsız olsam da ses etmiyordum.

Baktım durgunlaştı, Daha yaşın kaç ki Sevtap Abla, diye ekledim. Sonra dediğime pişman oldum. Yaşını biliyordum çünkü. Yani bilmiyordum da, tahmin ediyordum. Üç aşağı beş yukarı anamın yaşında olmalıydı. Ben daha bebekken ölmüş anamın yaşasaydı olacağı yaşta yani.

Elini kaldırdı, sabah kokan denizin öte yanındaki tepeleri gösterdi.

Bak, dedi, Orada otururdum sen yaşlardayken. Kutu gibi, bahçeli bir evde. Ev dediysem gecekondtu, ama evdi bana, hem de ne ev. Her yanına kanaviçeler, naylon danteller serdiydin. Yere de rengi kaçmış ama bana dünyanın en güzeli gelen o pırtık kilimi. Bir sevgilim vardı. Uzun yol otobüs

şoförü. Baksan kara kuru, fasulye sırtı gibi bir şeydi ama fena tutulmuştum işte. O tuttuysa evi de. Beni bir süredir çalıştırmıyordu. Bütün gün pencerenin önünde oturur, etrafı izler, onun gelmesini beklerdim. Yollarda olmadığı neredeyse her gece, bazen kapıdan bile olsa uğrardı. Evliydi biliyordum, hiç gizlememişti ki.

Sana geliyordum Sevtap. Nasıl mutluydum seni nihayet göreceğim diye. Gaza abanıyordum daha evvel varmak için koduğumun şehrine. Küfretmeme kızmanı bile seviyorum be Sevtap. Dudağını büze büze parmak sallamanı, bazen küsüp bakışlarına o kahpe uzakları koymanı. Kahpe dediysem lafın gelişi, darılma sakın. O gün de içim içime sığmıyordu. Benimkini köye göndermiştim, anası hastaymış, ondan çağırmışlar. Bunu duyunca bende bir sevinç baş vermesin mi hemen. Yüreğim pırpırlandı. Bütün gece kalacaktım ya yanında, içim içime sığmıyordu.

Sonra durdu ve söylediğine inanmamışçasına ekledi: Evet, hayal etmesi güç ama benim de sevgililerim oluyordu bir zamanlar...

Yine aynı gülüş. Ama bu kez, iğnesi sanki kendine daha bir dönük.

Neden inanmayayım ki abla, dedim, İstesen şimdi de olur. Elimi gözüme götürdüm.

Gülmedi bu kez. Öksürdü, fena öksürdü. Bir sigara yaktı. Dumanını yüzüme doğru savurdu. Iskartaya çıkartıldığından beri çalıştığımız evin temizliğini yapıyor, ayak işlerine koşturuyordu Sevtap Abla. Yaşlanıp uzun zamandır beklediği ama gelmemesini ümit ettiği o sona artık varmış olan tüm orospular gibi omuzları çökmüş, dişleri dökülmüş, diğer kızların acımayla karışık bir gün onun gibi olacağız korkusuyla görmezden geldikleri yaralı bir hayalete dönüşmüş-

tü sanki. Ancak istediğine, istediği zaman görünen bir haya-
lete... Bana görünüyordu işte, ben de korkudan gebersem bi-
le hâlâ bakabiliyordum onun gözlerine.

*Mahalleye vardığımda akşam oluyordu, havada hain bir
pus... Nedense içim üşüdü, kestirmeden gideyim dedim. Hem
sana daha çabuk varma hesabı yapıyordum. Ne zamandır ya-
rım duran inşaatın içinden geçiverdim. Hani şu Niğdeli bakka-
lın, oğluna yaptırdığı ama bir türlü bitiremediği iki katlı ev var
ya. Orası işte. Geçmez olaydım Sevtap, ayaklarım kırılıyordu da
geçmez olaydım.*

Çabuk alevlenen bir adamdı. Bana hiç el kaldırmadı gerçi.
Sıkıysa kaldırırsaydı, ben zamanında herkesin ölesiye korktu-
ğu Şişeden Sezai'yi dövmüş kadını, biliyorsun. Hem de di-
ğer pezevenklerin gözü önünde. Ama bana dokunmasa da,
bazen karısını döver, gelir anlatırdı. Köpek gibi pişman, ço-
cuk gibi ağlamaklı. Bela okur, uzaklaştırdım ondan o zaman,
tamamen kaçamasam da. Karısına kötü davranmasından,
gelip bunu bana anlatmasından, suratındaki o ağlak ifade-
den nefret ederdim. Ne kadar kızsam, iğrensem, uzaklaş-
sam da, yine de sevişirdik gecenin sonunda. Eh, o yaşlar-
da ne yaparsan yap iş gelir sevişmeye dayanır, bilirsin, böy-
ledir bu işler.

Yine yanaklarım alevlendi. Sevişme lafı en çok bizim gibi-
lere dokunur zaten. Derininde bir yere bir kor üflenmiş gibi
titreyiverir insan. Durdum bir an, sonra denize çevirdim ba-
şımı, ne olursa olsun halden anlayan denize.

*Bir köşede gördüm onu, buruşturulup atılmış bir bez, bir pa-
çavra gibi köşeye kıvrılmış boylu boyunca yatıyordu. Biraz
yaklaştım, yüzüne bakınca hemen tanıdım. Hani şu boş arazide
hep top peşinde koşan güzel yüzlü, fındık burunlu yavrucağ...*

Sonra diğerk köşeye attım kendimi. Donup kalıverdim orada, ne oradan ayrılabiliyor ne oğlanın yanına gidebiliyordum... Mıh gibi durdum da durdum.

Sakallarını yanaklarıma sürtmekten hoşlanırdı en çok. Babası da onun yanaklarına sürtermiş sakallarını küçükken Annesini ya da kendisini dövmediğı zamanlarda, keyfi yerindeyse kucağına alır öyle severmiş oğlunu. Hoşuna gidermiş bizimkinin bu yabancıısı olduğı yakınlık. Bazı geceler yarı uykusunda da yanaklarındaki bu sertliğı hissedermiş de cesaret edip gözlerini açamazmış ama. Korkarmış, ne bileyim öyle anlattıydı bir kere. Bir daha da hiç sözünü açmadıydı.

Bunları söylerken sesi değışiyor, sanki konuşan küçük bir kız çocuğına dönüşüyor. Bu dönüşüm öfke uyandırıyor bende. Sevtap Abla'nın, zamanında aynı anda üç evde birden çalışmış o heybetli kadının yılların artığı bir posaya dönüşüşündeki bu hız canımı sıkıyor bir yandan. Tek izin günümüzde deniz kenarında oturmuş, zavallı geleceğimi onun titreyen, tütünün iyice sararttığı parmaklarında görüyorum sanki. Şu yaşadığım zamandan daha kötüsü de olabileceğini gösteriyor bana her anında. İşte bu yüzden yavaş aksın istiyorum zaman, mümkün olduğunca yavaş aksın.

Çok fenaydı Sevtap'im çok... Yırtık pırtık pantolonu dizlerinde. Anladım, kirletmişler sabiyi. Gözleri hâlâ açıktı yavrucağızın, canlı gibi bakıyordu. Kafasının kenarından kan şıp şıp yerdeki çer çöpün üstüne damlıyordu. Hiçbir şey yapamadım, hiçbir şey...

Bir süredir ellerine bakıyordu ama akli başka yerdeydi sanki. Ben de susuyordum. Şu otobüs şoförünü düşünüyordum şimdi, tam olarak neye benzediğini, neden ayrıldıklarını, birbirlerini nasıl sevdiklerini, Sevtap Abla'nın bu hayat-

tan kurtulduğunu sandığı o günlerde yaşadıklarını, adamın yaşayıp yaşamadığını, yaşıyorsa neler yaptığını...

Tiz bir çığlığında o en yırtıcı martının, irkilircesine dikleşti Sevtap Abla. Gözlerine bulutların gölgesi vuruyordu. Mavisinin çığlığı böyle zamanlarda kayboluyor, gençken insanların onu neden o kadar dayanılmaz bulduğunu daha bir anlayabiliyordum.

Çocukları çok severdi, çocuğu olmuyordu sanırım, ondan mıdır bilmem. Sokaktaki kir pas içindeki sümüklü çocukların yüzünü çeşmede yıkar, cebinde her zaman tertemiz taşıdığı beyaz mendiliyle siler, yanaklarından öper gönderirdi. Cebine birkaç kuruş koymayı unutmayarak. Pencerenin önünden izlerdim onu; çocukların başını okşarken gözlerine hiç görmediğim bir acıma, bir yumuşaklık bulaşırdı. Zor tanırdım koynuma aldığım, gecelerce vahşice sevdiğim adamımı. Bak ne diyeyim sana, aslında çok mutsuzduk ikimiz de, dibine kadar, ama bir taraftan neşeliydik de. Anlıyor musun? Mutsuzluğumuzun neşemizi baltalamasına izin vermiyor, teselliyi birbirimizde arıyorduk.

Sonra sigarasını kökledi, yere atarak ayağının altında ezdi.

Orada, iyice çökmeye başlayan karanlığın ortasında bıraktım zavallıyı, üstünü bile örtemedim. Karaktersiz bir puştum işte, ne yaparsın Sevtap'ım, hem de en korkağından. Sadece ağladım, katıla katıla ağladım orada. Sonra koşmaya başladım. Nefessiz kalana kadar, sana varana kadar koştum da koştum. Belki unuturum, aklımdan çıkar sandım ama çıkmıyor be, çıkmıyor işte.

Ne güzel, sevmişsin be Sevtap Abla demek istedim, ama onun yerine sonra ne oldu abla, neden ayrıldınız, dedim.

Ayrılmadık, dedi, gecenin bir yarısı mahallenin erkekleri aldılar götürdüler onu. Bir çocuk bir inşaatta tecavüz edi-

lip öldürölmüş mahallede, bundan bildiler. Biri inşaattan çıkarken görmüş bizimkini, sonra başka birine söylemiş, o biri başka birine... Mahallede de mimliyiz. Orospuyla şerefsiz tokmakçısı diye bakıyorlar bize, biliyorum. Nereye gitsek her şeyi önce bizim gibilerden bilirler zaten. Ellerinde ateşlerle geldiler o gece. Birden gürültüye uyandığımda o çoktan kalkmış, üstünü giyyordu. Sanki bekliyordu adamları. Uzun zamandır bekliyordu. Onlar kapıyı yumruklarken son bir kez dönüp bana bakışını bir görseydin, boynunu büküp. Hiçbir şey demedi, sadece uzun uzun baktı. Bir daha da haber almadım ondan. Bildiğim kadarıyla hiç kimse alamadı.

Sustuk. Deniz ve kuşları da sustu.

Derin bir nefes aldı, ağzını açtı ama konuşmadı.

Linç Edilecek Genç Bir Adamın Hayatından Fragmanlar

AHMET TULGAR

Milliyet

Mustafa'nın ocağının önündeki saçağa sığınıp oturduğu kürsüden yağmur altındaki caddeye baktı. Geçen minibüs ve otomobiller ilçeden tam 5 ay sonra çıkıp şehre indiğini hatırlattı. Dizinin dibindeki poşetlere baktı sonra. Dükkân beş ayda tam takır kuru bakır olmuştu. Gider gitmez paketleri açacak, raflara dizecek, çekmecelere yerleştirecek, sonra gün be gün ve tek tek, zamanı geldikçe, bunlardan birini ikisini çağrıldığı evlerden birinde bir ya da iki köşeye takacaktı. İlçedeki her evde Şeyhmus Bey'den bir iz vardı. Bir duy, bir priz, bir anahtar, bir kaç metre kablo vesaire. İşini düşününce evini de düşündü. Hep biri diğerini hatırlatır. Doğuma yetişecek miydi, yetişmek istiyor muydu? Bu defa başarmış mıydı acaba?

Çayını bitirdiğinde nereye gideceğini biliyordu oysa. Etek tıraşının temiz olduğuna sevindi. Kendisine utanmadan ya da utanır gibi yapmadan bakan yabancı bir kadının karşısında soyunmak hoşuna gidiyordu.

İlçe şehirden 27 kilometre uzakta. Ama yol sarp. İki dağı dolanarak çıkıyorsun, dolanarak iniyorsun. Kışın mahsur kalıyorlar haftalarca. Kış geliyor yine. İki dağın arasındaki vadede köyleri. Şeyhmus Bey, minibüsün ön camından yaklaşan köye bakarken çocukluğunu, babasının ona olan düşkünlüğünü hatırlıyor. O da birkaç kız çocuktan sonra gelmişti. Sonra yine hep kız. Ne babasının ne kendi dölüne kızıyor ama. Hedefinde kadınlar. “Anam, avradım,” diye geçiriyor içinden. “Acaba bu kez ne oldu?” diye meraklanacakken, köyden çıkan bir otomobil sinyal veriyor. Şoförler konuşuyor. Asker ilçeyi kuşatmış. Ağır bir operasyon yapıyor-muş ilçenin mahallelerinde. “Gitmeyin, köyde kalın, konvoy uzadı, perişan olursunuz, kimseyi bırakmıyorlar,” diyor otomobilin sürücüsü minibüsün şoförüne. İçine bir sıkıntı düşüyor ama sonra kendisini teskin ediyor. Anası bir haftadır ilçede, onlarda, doğum için geldi.

Köyü terk etmeyen amcazadelerinin birinin evinde kalıyor o gece Şeyhmus Bey. Amcazadesinin yüzünden düşen bin parça. Derin, sigarasından çekiyor. Oğullarından biri ilçede okuyor, diğer birinden bir senedir haber yok. Amcazadesinin karısı ve baldızı döşeklere çarşaf seriyor. Sonra kaynanasının evine gidecek ikisi de. Erkekler burada kalacak. Baldız çarşafı serdikten sonra nasıl şefkatle gezdiriyor elini üzerinde germek için. Şeyhmus Bey başını eğmiş alttan kaçamak bakıyor.

Anne

Remzi, o gece elektriklerin kesildiği geceyarısını bir saat geçce arka mahalleden gelen makineli tüfek seslerinin yankılandığı odada sesini duyuramadan dünyaya geldi. Babaannesinin kucağından babasının kucağına öğle vakti verildi. Beş ablası

odanın köşesine sığışmış korksalar mı sevinseler mi bilemeden babalarının yüzündeki yabancı ifadeye bakıyorlardı. Dokuz senede altıncı çocuğunu doğuran anne döşekte bir makine nötr'lüğünde düğmelerinin herhangi birine basılacağı zamana kadar yüzünde belli belirsiz bir ıstırap ifadesi uyuyacak gibiydi. Ertesi gün Şeyhmus Bey köye bir daha gitti. Amcazadesinin ilçeye okumaya gelen oğlunun taziyesine katılmaya.

Lohusa döşegi haftalarca kalkmadı. Anne ondan sonraki üç yıl haftalarca çıkmamak üzere sıklıkla gireceği yorganın altından ilk kez o dönemde işte haftalarca çıkmamıştı. Şeyhmus Bey dokuz ay boyunca birkaç saatte bir dükkânı kapatıp eve geldi, karısını sağdı, Remzi memeyi ağzına alınca memeye bastırarak sıvazladı, Remzi'yi doyurdu. Anne sağıldıkça zayıfladı, Remzi gürbüz bir bebek oldu, mamaya başladı. Üç yaşma geldiğinde, annesi kendi fişini kendi çekmiş gibi sessizce söndü gitti.

Çiçek

Karısının kırkı çıktığında Şeyhmus Bey, kar yolları kapamadan anası, kızlar ve Remzi ile köye gitti. Anasını ve kızlarını derme çatma eve bıraktı. Amcazadesinin kayınpederine yüklü bir başlık parası ödedi. Ertesi sabah Remzi ve dünden hevesli Çiçek'le ilçeye döndü. Çiçek, evi şenlendirmişti. Geceleri Şeyhmus Bey'in kulağına onu ilk gördüğünde duyduğu heyecanı fısıldıyordu. Bazı akşamlar Şeyhmus Bey dükkândan döndüğünde banyoyu ısıtmış oluyordu. Sonra kapının önünde oynamaktan kir pas içinde kalmış Remzi'yi de eve alıyorlardı. Odanın ortasında soyduğu Remzi ile o sırada iyice yerleşmiş olduğu yataktan yine de neşeyle çıkan Şeyhmus Bey'i banyoya sokuyor, elleriyle yıkıyordu ikisini de yan yana taburelere oturtup Çiçek. Şeyhmus Bey, karısı oğlunu yıkarken gurur ve keyifle seyrediyordu.

Elektrik

Remzi'yi, birinci sınıftayken bir gün üvey annesi gelip aldı ve Devlet Hastanesi'ne götürdü. Şeyhmus Bey, komutanın talimatıyla bazı mahallelerdeki kaçak elektrik kablolarını sökerken akıma kapılmış ve direktten düşmüştü. Belden aşağısı felç oldu. Çiçek'in gıķı çıkmadı. Temizliğine neredeyse hastalık derecesinde düşkün Şeyhmus Bey'e misler gibi bakıyor, ona bir çocuk verememiş olduğu için umutsuzca af diliyor, kocasının hâlâ genç bedenini sevişmenin yerine koyduğu bir eylemmişçesine bir iştahla tıraş ediyor, sabunlu bezlerle siliyor, yara açılmasın diye kremler, pomatlar sürüyordu. Remzi, okulda değilse oturduğu yerden seyrederdi üvey annesinin babasına bakmasını, bazen de leğeni boşaltıp yeniden doldurur, ikisinin başında beklerdi. Babası da onların ikisine şefkatle bakıyor olurdu.

Bir gün okuldan eve döndüğünde üvey annesi Remzi'yi odanın ortasında soydu yine. Sonra babasının yatağının karşısındaki döşeğe yatırdı. Kendisi de bir süredir onu yıkar-ken yaptığı gibi üzerindeki her şeyi çıkardı. Babası Remzi'ye gülümserken karnının üzerine oturdu ve şiddetle zıplamaya başladı. Remzi'nin vurmalar- dan karnı ağrıyor, bacak arasındaki bir kayganlığa değışini hissetmeye çalışıyor, babasının hüznölü bir hayranlıkla kendilerine bakışını şaşkınlıkla izliyordu.

İstekler

Remzi'nin devamlı karnı ağrıyor- du ve karnı ağrıdığında kadınlara, erkeklere, çocuklara bir başka gözle bakıyordu. Arkadaşlarının yüzünde aynı ağrının ifadesini arıyordu. Sonra babası ona açıklama yaptı ve bunun sadece kendisinin başına gelen bir şey olduğunu anladığında uzun bir süre bu bil-

giyi nereye koyacağını bilemedi. Yine de babasının yataktan ona verdiği talimatların hepsini yerine getirdi, üvey annesi üzerinde oturur ya da onu koltukaltlarından tutup bacakları arasına çekerken. Üvey annesi yanına uzanıp ona sarılmış derin nefesler alırken, Şeyhmus Bey, yatağından sorardı: “Çiçeğim, iyi oldun mu?”

İki sene sonra babasının söylediği oldu. Remzi, üvey annesinin içine boşaldı ve ilk kez sönerek çıktı. Ertesi gün okuldan sonra bir elektrikçi ustasının yanında çalışmaya başlayacağı söylendi ona babası tarafından. Şehymus Bey’in birikmiş parası azalıyordu. Evin bir erkeği de oydu artık.

Karanlık

Sonraki üç sene hayatlarında değişiklikler oldu. Önce Çiçek, Şeyhmus Bey’i daha seyrek tıraş etmeye ve yıkamaya başladı. Vücudunda bazı yaralar açılmıştı Şeyhmus Bey’in. Soyulduğunda yastıktan başını kaldırıp utançla bakıyordu vücuduna. Remzi’nin karnı ağrıyıyordu artık, okulu bırakmıştı, dükkânda içinde bitmeyen bir istek ve açlıkla çalışıyordu. Ama bu istek kendisiyle özdeşleştirebildiği bir şey değildi. Dışsal, evden çıkarken üzerine yapıştırılmış, yapışmış bir iz gibiydi. Bu isteği doyururken de ona ulaşamıyor, iradesi ile buluşturamıyordu isteğini. İradesinin yerinde bir boşluk bulunuyordu hep. Bu boşluk Çiçek’in bacak arasındaydı.

Çiçek, soyunup yanına yattığında Şeyhmus Bey’in bütün ricalarına rağmen elektriği kapatıyor, Remzi ile karanlıkta sevişiyordu artık. Remzi babasından özür dilemek istiyor ama elektriği açmaya cesaret edemediği gibi, Çiçek’ten de bunu talep etmiyordu. Bazen de evin bir başka yerinde sessizce birleşiyorlardı. Şeyhmus Bey’e sesler bile gelmiyordu, kalmıyordu.

Gidiş

Bir sabah Şeyhmus Bey'i yatağında ölü buldular. Başucundaki bütün ilaçları içmişti. Remzi, bir daha seneler boyunca dinmeyecek bir acı duydu. Acı, üzerine keskin, teneke bir kepenk gibi indi. Başından ayağına kadar. İstek kepenkin arkasında kaldı. İradesi dışarıdan kepenke bir asma kilit taktı. Çiçek'le iradi olarak bir kez bile göz göze gelmedi. Babasını defnetti. Karanlıkta derin uyudu. Ertesi sabah ustasından birikmiş parasını aldı ve İstanbul otobüsüne binmek için şehre doğru yola çıktı.

İnşaatlar

Remzi, İstanbul'da hep tamamlanmamışın içinde yaşadı. İnşaatlarda, şantiyelerde. 10 sene. Çalıştı, kazandığı, birazını her ay kocamış babaannesine gönderdiği, kalanını ne yapacağını bilemediği parası hesabında birikti. Evlenmiş ablalarını arayıp, sormadı, yeğenlerini bilmedi. Kavgalara karışmadı, memleketinde olan bitenleri gazetede okuduğunda diğer bütün kavgaları küçümsedi. Ama hiçbir kavgaya da karışmadı. Kadınlara bakmadı, kadınlara gitmedi, pazarları inşaatta yalnız kaldı, şantiyede uyumadan önce ranzadan ranzaya yapılan belden aşağı şakalara katılmadı. Bazı inşaatçı arkadaşlarının manidar bakışlarını umursamadı. İsteği ile iradesi arasındaki asma kilide bir kere dokunmadı, dokunursa iradesini yine bir boşlukta kaybedeceğini, isteğinin onu tepe taklak edip bir çukura düşüreceğini hissedip ürktü. Uykuya dalmasına ramak kala aniden çözülen kaslarını buna yordu.

İskele

İstanbul'da kar memleketindeki gibi inatçı değildi. İki gün yağsa üçüncü gün erimeye başlıyor, yağmura dönüyordu.

O pazar kendine bir kaban almak için Eminönü'ne gitmek üzere Kadıköy'e indi. Iskelede yolcular ayaklarıyla erimekte olan karın çamurunu taşımışlardı. Kar yine yağmura dönmüş ama hava insanın yüzünü, ellerini yakarcasına soğuktu. Yolcular, gemiye telaşla koşuyordu. Ağlayan üç-beş yaşındaki küçük kız çocuğunu umursamıyorlardı. Küçük kız çocuğu durduğu yerde bir bir ayağına bir diğer ayağına basarak sekiyordu. Yer çok soğuktu, plastik terliklerin içindeki yırtık çorapları sıırılsıklamdı. Üzerindeki entari ve kolsuz hırka da. Dilenmek için elini uzatmayı epeydir unutmuş olmalıydı. Tek derdi donan ayaklarını yerden kesmekti. Remzi koştu, küçük kız çocuğunu kucakladığı gibi kaldırdı ve donmuş ayaklarını öperek, nefesini üfleyerek etrafına bakındı. Seneleler sonra ilk kez bir kadınla göz göze geldi. Iskelenin dışındayken, epey uzakta, erketeye yattığı yerden ona parmaklarını birbirine sürterek para işareti yaptı.

Koşu

Kucağında küçük kız çocuğu ne kadar koştuğunu hatırlamıyor. Çarşıda bir mağazadan nefese nefese çocuk giysileri alıyor. Her şeyi. Parayı saymadan veriyor, üstünü almıyor. Bir taksi çeviriyor. Küçük kız çocuğunun şiddetlenmiş ağlaması onda hâlâ soğukun imgelerine bağlı. Sorgulamıyor. Şantiyedeki yeni elektrik sobasını düşünüyor. Kuruttuğu, ranzasının kenarına astığı havluları. İnşaatın önünde iniyor taksiden. Taksicinin bakışı işlemiyor.

İnşaat ıssız. Tek düşündüğü küçük kız çocuğunu bu ıslak giysilerden kurtarmak, kurulamak, battaniyelerde ısıtmak ve giydirip iskelenin yakınındaki karakola bırakmak. Küçük kız çocuğu ağlıyor. Remzi, dışarıda çoğalan sesleri duymuyor.

YAZARLAR

BORA ABDO 1977 yılında İstanbul'da doğdu.1995-1997 yılları arasında çeşitli dergilerde öyküleri yayımlandı. 1997-2009 arasında yazmadı. 2009 yılında yeniden öykülerine döndü. *Notos, kitap-lık, Sözcük-ler, Sarnıç, Dünyanın Öyküsü ve İzafi* dergilerinde öyküleri yayımlandı. 2012 yılında Karakış Üçlemesi'nin ilki olan *Öteki Kışın Kitabı*, Alakarga Sanat Yayınları tarafından yayımlandı. Bu kitapla 2013 Yunus Nadi Öykü Ödülü'ne değer görüldü. Üçlemenin ikincisi *Gerçek Adı Süreyya* adında bir roman.2014 yılında yayımlanan *Biz Çağanoz Diye Biri Öldürdü* adlı öykü kitabıyla Sait Faik Hikâye Armağanı'na layık görüldü. *Bizi Çağanoz Diye Biri Öldürdü* Beni Unutma Dörtlemesi'nin ilk kitabıdır. Dörtlemenin ikincisi *Balık Boğulması* adında bir roman. 2016 yılında yayımlanan *Seni Seviyorum. Çok Pergel İkilemesi*'nin ilk kitabıdır.

OYA BAYDAR 1940 İstanbul doğumlu. Notre Dame de Sion Fransız Lisesi ve İstanbul Üniversitesi Sosyoloji bölümünü bitirdi. Kısa bir süre yaptığı akademisyenlikten, uğradığı siyasi baskılardan sonra ayrıldı. 1970'lerde TIP'te yer aldı, köşe yazarlığı yaptı. 12 Eylül 1980 darbesinden sonra 12 yıl yurtdışında yaşadı. T24 internet sitesinde yazıyor. Eserleri: *Elveda Alyoşa* (1991, Sait Faik Hikâye Armağanı), *Kedi Mektupları* (1992, Yunus Nadi Roman Ödülü), *Hiçbiryer'e Dönüş* (1998,

Akdeniz Kültür Ödülü), *Sıcak Külleri Kaldı* (2000, Orhan Kemal Roman Ödülü), *Erguvan Kapısı* (2004, Cevdet Kudret Edebiyat Ödülü), *Kayıp Söz* (2007), *Çöplüğün Generali* (2009), *Savaş Çağı Umut Çağı* (2010), *O Muhteşem Hayatınız* (2012).

GAYE BORALIOĞLU 22 Ekim 1963'te İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde Sistemantik Felsefe ve Mantık okudu. Gazeteci, reklam yazarı ve senarist olarak çalıştı. Öykülerden oluşan ilk kitabı *Hepsi Hikâye* 2001 yılında, fotoğraflar üzerinden kurguladığı romanı *Meçhul* 2004 yılında, 2011 Notre Dame de Sion Edebiyat Ödülü Mansiyonu alan romanı *Aksak Ritim* 2009 yılında, *Mübarek Kadınlar* 2014 yılında yayımlandı. *İçimdeki Ses* adlı gençlik romanı 2013'te Güneşli Kitaplığı'ndan çıktı. *Hepsi Hikâye*, Kürtçe ve Arapça'ya; *Aksak Ritim*, Arapça ve Almanca'ya çevrildi.

PELİN BUZLUK 1984'te Ankara'da doğdu. 2008'de ODTÜ Çevre Mühendisliği lisans eğitimini tamamladı. Öykü ve yazıları 2002'den bu yana *altZine.net*, *Varlık*, *Kitaplık*, *Notos*, *Sıcak Nal*, *Dünyanın Öyküsü*, *Özgür Edebiyat*, *Akköy*, *Nikbinlik* ve *Kül Öykü* dergilerinde yayımlandı. *Deli Bal* (2010) adlı ilk öykü kitabı Yaşar Nabi Nayır Öykü Ödülüne, ikinci öykü kitabı *Kanatları Ölü Açıklığında* (2012) ise Selçuk Baran Öykü Ödülüne layık görüldü.

BEHÇET ÇELİK 1968 Adana doğumlu. İstanbul üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunu. Öyküleri ve romanlarının yanı sıra incelemeleri, denemeleri ve derlemeleri de yayımlanmakta. Eserleri: *İki Deli Derviş* (hikâye, 1992, Yazılı Günler Yayınları), *Yazınlısı* (hikâye, 1996 Yazılı Günler Yayınları), *Herkes Kadar* (hikâye, 2002, İletişim), *Düğün Birahanesi* (hikâye, 2004, Kanat Kitap), *Adana'ya Kar Yağmış/ Adana Üzerine Yazılar* (derleme, 2006, İletişim), *Gün Ortasında Arzu* (hikâye, 2007, Kanat Kitap - Sait Faik Hikâye Ödülü), *Dünyanın Ugultusu* (roman, 2009, Kanat Kitap), *Diken Ucu* (hikâye, 2010, Can Yayınları - Haldun Taner Öykü Ödülü), *Sınıfın Yenisi* (gençlik romanı, 2011, Güneşli Kitaplığı), *Suluk Bir An* (roman, 2012, Can Yayınları), *Ateşe Atılmış Bir Çiçek* (deneme, 2012, Can Yayınları), *Kaldığımız Yer* (hikâye, 2015, Can Yayınları - Türkân Saylan Sanat Ödülü).

VEYSİ ERDOĞAN 1982, Diyarbakır doğumlu. Dicle Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği mezunu. *Şimdi Terk Edin Çadırımı Aklın Azabı* adında iki kitabı var.

MEHMET EROĞLU 1948'de İzmir'de doğdu. 1971 yılında ODTÜ'den mezun oldu. Aynı dönemde, 12 Mart darbesi ardından kurulan sıkıyönetim mahkemesince sekiz yıl hapse mahkûm edildi. 1974 yılındaki genel aftan sonra yazmaya başladı. İlk romanı *Issızlığın Ortası*, 1979 Milliyet Roman Ödülü'nü kazanmasına karşın 12 Eylül sıkıyönetim döneminde solcu ve antimilitarist unsurlar taşıdığı gerekçesiyle yayımlanamadı. Romanları ancak 1984 yılından itibaren basılabildi. Milliyet Roman Ödülü'nün ardından Madaralı Roman Ödülü ve Orhan Kemal Roman Armağan'ını da kazanan *Issızlığın Ortası* ve *Geç Kalmış Ölü'yü* sırasıyla, *Yarım Kalan Yürüyüş* (1986), *Adını Unutan Adam* (1989), *Yürek Sürgünü* (1994) adlı romanlar izledi. Mehmet Eroğlu 1994-2000 yılları arasında senaryo yazımı ve müzik çalışmaları nedeniyle romana ara verdi. Bu dönemin ardından *Yüz: 1981* (2000), *Zamanın Manzarası* (2002), *Kusma Kulübü* (2004), *Düş Kırkınları* (2005), *Bellegin Kış Uykusu* (2006) yayımlandı. Fay Kırığı Üçlemesi'nin ilk kitabı *Mehmet* 2009, ikinci kitap *Emine'ye* 2011 yılında yayımlandı. Eroğlu'nun ayrıca öğrencileri tarafından kitaplarından seçilmiş *Edebi Aforizmalar* adlı bir kitabı daha vardır. Fay Kırığı Üçlemesi'ni 2013 yılında *Rojin* ile tamamladı. Son romanı *9,75 Santimetrekare* ise 2014 yılında İletişim Yayınları tarafından yayımlanmıştır.

Mehmet Eroğlu'nun senaryo çalışmaları, televizyon için yazdığı dizilerin (*Sızı*, *Issızlığın Ortası*, *Tutku*) yanı sıra, 1996 yılında İstanbul Film Festivali'nde En İyi Türk Filmi ve Uluslararası Sinema Yazarları ve Eleştirmenleri –Fipresci– ödülleri kazanan *80. Adım* ve 1997 Antalya Altın Portakal Jüri Özel Ödülü'yle, 1997 Adana Altın Koza En İyi 3. Film Ödülü'nü kazanan *Solgun Bir Sarı Gül* gibi, sinema filmi senaryolarını da içermektedir.

ILBAN ERTEM 1950 yılında doğdu. *Gırgır*, *Fırt*, *Avni*, *Hıbrı* ve *Joker* dergilerinde çizerlik yaptı. *Resimli Roman* dergisinde resimli roman çizimi üzerine çalıştıktan sonra illüstrasyon çalışmalarına ara verse de İhsan Oktay Anar'ın *Puslu Kıtalar Atlası* (İletişim Yayınları, 1995) kitabını resimli romana uygulamak için yeniden resimli roman üzerine çalışmalara başlamıştır.

HAKAN GÜNDAY 1976 Rodos doğumlu. Ankara Tevfik Fikret Lisesi'nin ardından üniversite öğrenimini Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde tamamladı. Romanları: *Kinyas ve Kayra* (2000), *Zargana* (2002), *Piç* (2003), *Malafa* (2005), *Azil* (2007), *Ziyan* (2009), *Az* (2011), *Daha* (2013, *Prix de Medicis* en iyi Yabancı Roman Ödülü). 2014'te Türk-Fransız Edebiyat Ödülü'nü de almıştır.

AKİF KURTULUŞ 1959 Ankara doğumlu. Türk şair ve yazar. İlkokulu Ankara'da, orta öğrenimini Antalya ve Seydişehir'de tamamladı. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Şiirleri, şiir eleştirileri ve denemeleri *Edebiyat Dostları*, *Edebiyat ve Eleştiri*, *Tan*, *Türkiye Yazıları*, *Üç Çiçek*, *Yarın*, *Yazko Edebiyat*, *Yeni Düşün* gibi gazete ve dergilerde yayınlandı. 2005 Behçet Necatigil Şiir Ödülü sahibidir. İki roman yazdı: *Mihman* (2012), *Ukde* (2014).

PINAR ÖĞÜNÇ 1975 İstanbul doğumlu. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler bölümü mezunu. 22 yaşında, bir haber dergisindeki iş görüşmesine yazdığı hikâyelerle giderek gazeteciliğe başladı. 1997'den bu yana çeşitli dergi ve gazetelerde muhabir, editör, köşeyazarı olarak çalıştı. *Jet Rejisör* (yaşam öyküsü, Roll Yayınları, 2006), *İnce İş* (röportaj-deneme, İletişim, 2009), *Asker Dogmayanlar* (röportaj, Hrant Dink Vakfı Yayınları, 2013), *Aksi Gibi* (öykü, İletişim, 2015) adlı kitapların yazarı.

YILDIZ RAMAZANOĞLU 1958 Ankara doğumlu. Ankara Kız Lisesi ve Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi'ni bitirdi. Öğrencilik yıllarından itibaren süreli yayınlarda deneme ve hikâyeleri yayımlandı. Sivil toplum örgütleriyle çalıştı. Türkiye'de ve dünyada kadın zirvelerini izledi, tebliğler sundu. Karar Gazetesi, Serbestiyet.com, İtibar dergisi ve sonpeygamber.info da yazıyor. Kitapları: *Bu Dünyanın Kadınları* (1998), *Derin Siyah* (2002, TYB Yılın Hikâye Kitabı Ödülü, İkna Odası (2003), *İçimden Geçen Şehirler* (2004), *Kırmızı* (2006), *Zilha Günü* (2008), *Angelika* (2010, Edebiyat Sanat ve Kültür Araştırmaları Derneği Ödülü), *Bağdat Fragmanı* (2008, TYB Ödülü), *Görme Bahçesi* (2012), *İşgal Kadınları* (2012), *Çiçekli Bir Boşluk* (2014), *Şehrin Gizli Öznesi* (2014), *Bu Sefer Lila Olsun Saçlarım* (2016).

MİNE SÖĞÜT 1968'de İstanbul'da doğdu. Kadıköy Kız Lisesi'nden sonra İstanbul Üniversitesi Latin Dili ve Edebiyatı bölümünü bitirdi, aynı bölümde yüksek lisans yaptı. 1990'lı yıllarda gazetecilik yaptı, *Öküz* dergisinde yazdı. 2013 Mayıs'ından beri *Cumhuriyet*'te köşe yazıyor. *Adalet Cimcoz - Bir Yaşamöyküsü Denemesi* adlı biyografisi (YKY, 2000), *Sevgili Doğan Kardeş* (YKY, 2003) ve *Dolapdere: Kürt Kediler Çingene Kelebekler* (2010) adlı monografileri, *Aşkın Sonu Cinayettir - Pınar Kür'le Hayat ve Edebiyat* (Everest, 2006) başlıklı söyleşi kitabı, *Darbeli Kalemler* (Getto, 2010) adlı derlemesi yanında YKY'den dört romanı ve bir hikâye kitabı yayımlanmıştır: *Beş Sevim Apartmanı - Rüya Tabirli Cinperi Yalanları* (2003), *Kırmızı Zaman* (2004), *Şahbaz'ın Harikulâde Yılı 1979* (2007), *Madam Arthur Bey ve Hayatındaki Her Şey* (2010), *Deli Kadın Hikâyeleri* (2011).

YALÇIN TOSUN 1977'de Ankara'da doğdu. Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. Aynı üniversitede özel hukuk doktoraasını tamamladı. İlk kitabı *Anne, Baba ve Diğer Ölümcül Şeyler* (2009) ile Notre Dame de Sion Edebiyat Ödülü'nü, ikinci kitabı *Peruk Gibi Hüzünlü* (2011) ile Sait Faik Hikâye Armağanı'm aldı. *Dokunma Dersleri* (2013) ve *Bir Nedene Sunuldum* (2015) ile birlikte tüm kitapları Yapı Kredi Yayınları'nca yayımlanmaktadır.

AHMET TULGAR 1959'da İstanbul'da doğdu. 27 sene gazetecilik yaptı. Eserleri: *Evsiz Ülke Hikâyeleri* (öykü, 1989), *Birbirimize* (öykü, 2009), *Duygusal Anatomi* (öykü, 2015), *Volkan'ın Romanı* (roman, 2006), *Çocuklar ve Canavarları* (roman, 2012), *Şehrin Surlarında-lar* (makaleler, 1992), *Tam Yakalandığımız Yerden* (makaleler, 2004), *Ne Olmuş Yani?* (makaleler, 2005), *Ben Onlardan Biriyim* (makaleler, 2007), *Diller Çehreler Barış* (makaleler, 2010) *Henüz* (makaleler, 2013) *Mahallede Herkes Kahramandır* (söyleşi, 2004).

Vur Ulan Vur, bir linç öyküleri derlemesi...

Linç, sözün sahiden bitişi, sözün ezilmesi, sözün boğulmasıdır... barbarlıktır. Linç karşısında, edebiyat nefes alamaz. Linç atmosferi, edebiyata nefes aldırılmaz, susturur. Kitaptakilerin önemli bir bölümünün kısa öyküler oluşu, belki biraz da bunun ifadesi.

Kısa ve tok öyküler. İster tok sözlü olsun, ister uzunca anlatsın meramını, bu öyküler, edebiyatın, linçe, linç atmosferine direnişidir.

Hiçbir şey olmamış gibi geçirtilen ve unutilan, vicdan sızlatan zamanlara dair edebiyatçıların tarihe düştüğü edebi bir itiraz...

Vur Ulan Vur'da linç saldırılarının neredeyse yarı-resmî kurbanı olan Kürtlerle ilgili öyküler de var, mağduru "müphem" öyküler de... Azınlıklar da var azınlıkta kalanlar da... Failler de, mağdurlar da...

Memleketin karanlık yüzü,
ıssızlığı, kalabalığı, suçluluğu...

Bora Abdo
Oya Baydar
Gaye Boralıoğlu
Pelin Buzluk
Behçet Çelik
Veysi Erdoğan
Mehmet Eroğlu
İlban Ertem
Ayhan Geçgin
Hakan Günday
Akif Kurtuluş
Pınar Öğünç
Yıldız Ramazanoğlu
Mine Söğüt
Ahmet Tulgar
Yalçın Tosun

ISBN-13: 978-975-05-1927-2

9 789750 519272

